

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลลักษณะทางด้านประชากรและสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ ของชุมชนแออัดในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด 7 ชุมชน จากการเก็บแบบสอบถามทั้งหมด 320 ชุด ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนแออัด โดยจะวิเคราะห์ถึงปัญหาและความต้องการในภาพรวมของชุมชน พร้อมทั้งเปรียบเทียบโดยการทดสอบ T-test ในโปรแกรม SPSS For Window 11.5 เพื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของปัญหาและความต้องการระหว่างกลุ่มชุมชนแออัดที่แบ่งตามทำเลที่ตั้งชุมชน และขนาดชุมชน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการแยกแต่ละชุมชนทั้ง 7 ชุมชน และแยกวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการที่แบ่งตามกลุ่มชุมชนตามทำเลที่ตั้ง และแบ่งกลุ่มตามขนาดของชุมชน

ในส่วนที่สาม เป็นการหาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดิน ในที่นี้จะดูจากกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชนคิดว่าใช้เวลากับการทำกิจกรรมนั้นมากที่สุดในแต่ละวันว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำมากที่สุดนั้นจะสัมพันธ์หรือเกี่ยวพันอยู่กับสถานที่ที่เป็นการใช้ที่ดินประเภทใด ซึ่งจะใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ Arcview 3.1 ในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะแบ่งกลุ่มชุมชนแออัดตามทำเลที่ตั้ง ได้แก่ ชุมชนแออัดกลุ่มตอนใน และชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเล รวมถึงการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินในภาพรวมทั้งหมด

การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาจากสมาชิกในครอบครัวจำนวน 320 คน จากหลังคาเรือนตัวอย่าง 320 หลังคาเรือน จากหลังคาเรือนทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา 1,553 หลังคาเรือน ได้ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 ลักษณะทางด้านประชากรและสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพในชุมชนพื้นที่ศึกษา

ข้อมูลด้านประชากรและสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ ได้ศึกษาจากสมาชิกในครอบครัวจำนวน 320 คน จากหลังคาเรือนตัวอย่าง 320 หลังคาเรือน จากหลังคาเรือนทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา 1,553 หลังคาเรือน ซึ่งจากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ได้ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทางด้านประชากรและสังคมในชุมชน

ลักษณะทางด้านประชากรและสังคม ได้สอบถามในเรื่อง เพศ อายุ สถานะในครัวเรือน ตำแหน่งที่ตั้งของบ้านในชุมชน ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน สาเหตุที่ย้ายมาจากที่อื่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สถานะการทำงาน การเลี้ยงเด็กเล็ก การใช้บริการของสถานรักษาพยาบาล การพักผ่อนหย่อนใจ ได้ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1.1.1 เพศ

สำหรับเพศของผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษารั้งนี้ มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นเพศชายร้อยละ 48.4 และเพศหญิงร้อยละ 51.6 (ตาราง 5.1) โดยเพศหญิงส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านหรือผู้สูงอายุ และเพศชายส่วนใหญ่เป็นผู้หารายได้หลักเลี้ยงครอบครัว

เมื่อพิจารณาชุมชนที่แบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มาจากกลุ่มชุมชนชายทะเลจะเป็นเพศหญิง(ร้อยละ 56.6)มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 42.9) ส่วนกลุ่มชุมชนตอนในจะเป็นเพศชาย(ร้อยละ 57.3)มากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 42.7) และชุมชนที่แบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มาจากกลุ่มชุมชนขนาดใหญ่จะเป็นเพศหญิง(ร้อยละ 54.4)มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 45.6) ส่วนกลุ่มชุมชนขนาดเล็กจะเป็นเพศชาย(ร้อยละ 54.3)มากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 45.7) โดยเพศหญิงส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านหรือผู้สูงอายุ และเพศชายส่วนใหญ่เป็นผู้หารายได้หลักเลี้ยงครอบครัวเช่นเดียวกับในภาพรวม

ตาราง 5.1 แสดงจำนวนและร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ชาย	84 (42.9)	71 (57.3)	98 (45.6)	57 (54.3)	155 (48.4)
หญิง	112 (56.6)	53 (42.7)	117 (54.4)	48 (45.7)	165 (51.6)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขนอกวงเล็บแสดงถึงจำนวน และตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงร้อยละ

5.1.1.2 อายุ

เมื่อพิจารณาถึงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามจากการออกเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 320 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาคั้งนี้มีอายุเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก โดยเฉลี่ยประมาณ 38 ปี และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยกลางคนคือ ระหว่าง 20-29 ปี 30-39 ปี และ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.13 23.13 และ 24.06 ตามลำดับ ซึ่งเป็นวัยทำงาน ดังนั้นการออกภาคสนามคั้งนี้จึงเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มบุคคลผู้หารายได้หลักในการเลี้ยงดูครอบครัวหรือเป็นหัวหน้าครัวเรือนมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามทำเลที่ตั้งและขนาดของชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากชุมชนชายทะเลมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 26.5) กลุ่มชุมชนตอนในมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 33.1) กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 28.8) และชุมชนขนาดเล็กมีอายุเฉลี่ยระหว่าง 20-29 ปี (ร้อยละ 27.6)มากที่สุด (ตารางที่ 5.2)

ตาราง 5.2 แสดงจำนวนและร้อยละอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ต่ำกว่า 20	18 (9.2)	7 (5.6)	23 (10.7)	9 (8.6)	25 (7.8)
20-29	51 (26.0)	23 (18.5)	38 (17.7)	29 (27.6)	74 (23.1)
30-39	33 (16.8)	41 (33.1)	49 (22.8)	25 (23.8)	74 (23.1)
40-49	52 (26.5)	25 (20.2)	62 (28.8)	15 (14.3)	77 (24.1)
50-59	31 (15.8)	16 (12.9)	31 (14.4)	16 (15.2)	47 (14.7)
60 ขึ้นไป	11 (5.6)	12 (9.7)	12 (5.6)	11 (10.5)	23 (7.2)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)
อายุเฉลี่ย (ปี)	37.5	39.1	38.4	37.5	38.1

5.1.1.3 สถานภาพในครอบครัว

ผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาคั้งนี้ มีสถานภาพในครอบครัวเป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุดจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมาได้แก่ ภรรยา บุตร และอื่นๆ จำนวน 91 คน 87 คน และ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 27.2 และ 3.1 ตามลำดับ

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่าทั้งกลุ่มชุมชนแออัดชายทะเลและกลุ่มชุมชนแออัดตอนใน มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 36.7 และ 48.4 ตามลำดับ รวมถึงกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาด ก็พบว่าทั้งกลุ่มชุมชนแออัดขนาดใหญ่

และขนาดเล็ก มีผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 40.0 และ 43.8 ตามลำดับเช่นกัน (ตาราง 5.3)

ตาราง 5.3 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
สถานภาพ					
หัวหน้าครอบครัว	72 (36.7)	60 (48.4)	86 (40.0)	46 (43.8)	132 (41.3)
ภรรยา	59 (30.1)	28 (22.6)	67 (31.2)	20 (19.0)	87 (27.2)
บุตร	56 (28.6)	35 (28.2)	57 (26.5)	34 (32.4)	91 (28.4)
อื่นๆ	9 (4.6)	1 (0.8)	5 (2.3)	5 (4.8)	10 (3.1)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.1.4 ตำแหน่งที่ตั้งของบ้านในชุมชน

สำหรับตำแหน่งที่ตั้งของบ้านในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในช่วงตอนกลางของชุมชนมากที่สุด จำนวน 143 คน หรือร้อยละ 44.7 ส่วนตอนในและตอนต้นของชุมชนมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 28.8 และ 26.6 ตามลำดับ (ตาราง 5.4)

ตาราง 5.4 จำนวนและร้อยละของตำแหน่งที่ตั้งของบ้านในชุมชน

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ที่ตั้งของบ้านในชุมชน					
ตอนต้นชุมชน	58 (29.6)	27 (21.8)	59 (27.4)	26 (24.8)	85 (26.6)
ตอนกลางชุมชน	85 (43.4)	58 (46.8)	97 (45.1)	46 (43.8)	143 (44.7)
ตอนในชุมชน	53 (27.0)	39 (31.5)	59 (27.4)	33 (31.4)	92 (28.8)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่าทั้งกลุ่มชุมชนแออัดชายทะเล และกลุ่มชุมชนแออัดตอนใน ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งที่ตั้งของบ้านในชุมชนอยู่ในช่วงตอนกลางมากที่สุด ร้อยละ 43.4 และ 46.8 ตามลำดับ รวมถึงกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาด ก็พบว่าทั้งกลุ่มชุมชนแออัดขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งที่ตั้งของบ้านในชุมชนอยู่ในช่วงตอนกลางมากที่สุด ร้อยละ 45.1 และ 43.8 ตามลำดับเช่นกัน อาจเนื่องจากการแบ่งเก็บข้อมูลจากตำแหน่งที่ตั้งของบ้าน เป็นตอนต้น ตอนกลาง และตอนในชุมชนนั้น เป็นการแบ่ง

เพื่อให้มีการเก็บข้อมูลที่กระจายให้มากที่สุดเท่าที่นั้น ไม่ได้แบ่งแยกอย่างชัดเจน ดังนั้นตำแหน่งของบ้านที่อยู่ก้ำกึ่ง ผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านก็อาจตอบว่าอยู่ช่วงตอนกลางของชุมชน

5.1.1.5 ระดับการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.4 (ตาราง 5.5) แสดงให้เห็นถึงความด้อยโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากปัจจัยทางด้านความยากจน จึงทำให้เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว จำเป็นต้องออกมาทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัว อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามถึงร้อยละ 20.6 ที่มีโอกาสศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรขึ้นไป และมีแนวโน้มว่าจะมีผู้เข้ารับการศึกษาในระดับนี้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะการที่ค่านิยมเริ่มเปลี่ยนไปว่า หากมีการศึกษาสูงแล้วโอกาสที่จะได้ทำงานที่ดีและมีค่าตอบแทนที่มากขึ้น รวมทั้งมีโครงการกู้ยืมการศึกษาของรัฐบาลทำให้เพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

ตาราง 5.5 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ไม่ได้เรียน	7 (3.6)	13 (10.5)	11 (5.1)	9 (8.6)	20 (6.3)
ประถมศึกษาปีที่ 1-4	61 (31.1)	30 (24.2)	68 (31.6)	23 (21.9)	91 (28.4)
ประถมศึกษาปีที่ 5-7	19 (9.7)	46 (37.1)	52 (24.2)	13 (12.4)	65 (20.3)
มัธยมศึกษาตอนต้น	31 (15.8)	8 (6.5)	19 (8.8)	20 (19.0)	39 (12.2)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	33 (16.8)	6 (4.8)	24 (11.2)	15 (14.3)	39 (12.2)
ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา	34 (17.3)	8 (6.5)	29 (13.5)	13 (12.4)	42 (13.1)
ปริญญาตรี	10 (5.1)	13 (10.5)	11 (5.1)	12 (11.4)	23 (7.2)
สูงกว่าปริญญาตรี	1 (0.5)	-	1 (0.5)	-	1 (0.3)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ชุมชนชายทะเลจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-4 มากที่สุด ร้อยละ 31.1 โดยเป็นกลุ่มบุคคลที่อายุค่อนข้างมากซึ่งสมัยก่อนเรียนเพียงเพื่อให้จบในการศึกษาภาคบังคับเท่านั้นเนื่องจากฐานะยากจน แต่พบว่าในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ประชากรในกลุ่มชุมชนชายทะเล จะมีการศึกษามากขึ้น เฉพาะประชากรที่

จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอนุปริญญารวมกันถึงร้อยละ 34.1 ในขณะที่ชุมชนตอนในนั้น จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-7 มากที่สุด ร้อยละ 37.1 แต่พบว่าประชากรที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอนุปริญญารวมกันแล้วมีเพียงร้อยละ 11.3 เท่านั้น

และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่และชุมชนขนาดเล็กจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-4 มากที่สุดเช่นเดียวกัน ร้อยละ 31.6 และ 21.9 ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 19.1 และ 23.8 ตามลำดับ ที่มีโอกาสศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาขึ้นไป

5.1.1.6 ภูมิลำเนาเดิม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 84.1 (ตาราง 5.6) แยกเป็นเกิดในชุมชนอยู่แล้วซึ่งมีมากที่สุดถึงร้อยละ 56.3 รองลงมาอยู่นอกชุมชนแต่อยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ร้อยละ 16.3 และย้ายมาจากต่างอำเภอในเขตจังหวัดชลบุรี ร้อยละ 11.6 ที่เหลือมาจากต่างจังหวัดร้อยละ 15.9 โดยถ้าพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่ย้ายมาจากต่างจังหวัดส่วนใหญ่ย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 8.1 รองลงมาคือภาคกลาง ร้อยละ 4.1 ภาคตะวันออกร้อยละ 3.4 และภาคตะวันตก ร้อยละ 1.1 โดยไม่มีประชากรที่ย้ายมาจากภาคเหนือ และภาคใต้เลย

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ภูมิลำเนาเดิมของประชากรในชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนในนั้น ประชากรส่วนใหญ่จะเกิดในชุมชนอยู่แล้วคิดเป็นร้อยละ 64.3 และ 43.5 ตามลำดับ ส่วนประชากรที่มาจากต่างอำเภอในจังหวัดชลบุรี พบว่า ชุมชนชายทะเลนั้นมีประชากรย้ายมาจากต่างอำเภอน้อยกว่าชุมชนตอนในค่อนข้างชัดเจน โดยถ้าพิจารณาเฉพาะประชากรที่ย้ายมาจากต่างจังหวัด ในชุมชนชายทะเลส่วนใหญ่ย้ายมาจากภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 5.6 ในขณะที่ชุมชนตอนในนั้นมีประชากรที่ย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดถึงร้อยละ 16.1 จากประชากรทั้งหมดในชุมชน

และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่และชุมชนขนาดเล็ก ประชากรส่วนใหญ่จะเกิดในชุมชนอยู่แล้วคิดเป็นร้อยละ 47.9 และ 73.3 ตามลำดับ โดยถ้าพิจารณาเฉพาะประชากรที่ย้ายมาจากต่างจังหวัด ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่และชุมชนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ร้อยละ 10.2 และ 3.8 ตามลำดับ จากประชากรทั้งหมดในชุมชน

ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละชุมชน จะเห็นว่า ในชุมชนจิตต์ประสานนั้น ไม่มีประชากรที่ย้ายมาจากต่างจังหวัดเลย เกือบทั้งหมดร้อยละ 92.9 นั้นเกิดในชุมชนอยู่แล้ว เนื่องจาก

เป็นชุมชนเก่าแก่ส่วนใหญ่ได้รับช่วงการถือครองบ้านจากรุ่นปู่และพ่อตามลำดับ ส่วนชุมชนหลังวัดต้นสน-วัดเนินนั้น มีประชากรที่เกิดในชุมชน และประชากรที่ย้ายมาจากต่างอำเภอในจังหวัดชลบุรี มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 28.9 และ 26.3 ตามลำดับ และมีสัดส่วนประชากรที่ย้ายมาจากต่างจังหวัดมากที่สุดในทุกชุมชน คือ ร้อยละ 29.0 (ตาราง 1.4 ในภาคผนวก)

ตาราง 5.6 แสดงจำนวนและร้อยละของภูมิลำเนาเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ภูมิลำเนา	ชลบุรี			ต่างจังหวัด						รวม
	ในชุมชน	นอกชุมชนแต่ในเขตเทศบาล	ต่างอำเภอ	เหนือ	กลาง	อีสาน	ใต้	ตะวันออก	ตะวันตก	
กลุ่มชุมชนชายทะเล	126 (64.3)	34 (17.3)	13 (6.6)	-	11 (5.6)	6 (3.1)	-	5 (2.6)	1 (0.5)	196 (100)
กลุ่มชุมชนตอนใน	54 (43.5)	18 (14.5)	24 (19.4)	-	2 (1.6)	20 (16.1)	-	6 (4.8)	-	124 (100)
กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	103 (47.9)	38 (17.7)	31 (14.4)	-	12 (5.6)	22 (10.2)	-	8 (3.7)	1 (0.5)	215 (100)
กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	77 (73.3)	14 (13.3)	6 (5.7)	-	1 (1.0)	4 (3.8)	-	3 (2.9)	-	105 (100)
รวมทั้งหมด	180 (56.3)	52 (16.3)	37 (11.6)	-	13 (4.1)	26 (8.1)	-	11 (3.4)	1 (0.3)	320 (100)
		269 (84.1)				51 (15.9)				320 (100)

5.1.1.7 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 26.67 ปี โดยมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่น้อยที่สุด 1 ปีและมากที่สุด 71 ปี โดยมีช่วงระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 1-9 ปี 10-19 ปี 20-29 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.1 19.7 20.9 15.3 11.6 10.3 และ 4.1 ตามลำดับ (ตาราง 5.7) โดยทุกช่วงเวลาที่อาศัยในชุมชนนั้น จะเห็นว่าระยะเวลาเฉลี่ยที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน เนื่องจากการเก็บประชากรตัวอย่างจะกระจายทุกช่วงอายุ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ประชากรของชุมชนตอนใน มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนตั้งแต่ 1-9 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.9 ส่วนประชากรของชุมชนชายทะเลนั้น มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนตั้งแต่ 20-29 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.0 ซึ่งจะเห็นว่าชุมชนตอนในนั้นมีประชากรที่มาจากใหม่ค่อนข้างมาก และการเปลี่ยนแปลงเข้าออกของประชากรนั้นจะมากกว่าชุมชนชายทะเล

และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่ ประชากรส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนอยู่ในช่วง 10-19 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.7 และชุมชนขนาดเล็ก มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนอยู่ในช่วง 20-29 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.9

ตาราง 5.7 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลา อาศัยในชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
1-9 ปี	19 (9.7)	42 (33.9)	43 (20.0)	18 (17.1)	62 (19.4)
10-19 ปี	38 (19.4)	25 (20.2)	53 (24.7)	10 (9.5)	63 (19.7)
20-29 ปี	47 (24.0)	20 (16.1)	44 (20.5)	24 (22.9)	67 (20.9)
30-39 ปี	30 (15.3)	19 (15.3)	29 (13.5)	20 (19.0)	49 (15.3)
40-49 ปี	33 (16.8)	4 (3.2)	26 (12.1)	11 (10.5)	37 (11.6)
50-59 ปี	24 (12.2)	9 (7.3)	17 (7.9)	16 (15.2)	33 (10.3)
60 ปีขึ้นไป	5 (2.6)	5 (4.0)	3 (1.4)	6 (5.7)	9 (2.8)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)
เฉลี่ย	29.5	21.7	24.3	31.1	26.5

5.1.1.8 สาเหตุการย้ายที่อยู่อาศัยจากชุมชนเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยนับเฉพาะประชากรตัวอย่างที่ย้ายมาจากนอกชุมชน จะเห็นว่าสาเหตุการย้ายมากที่สุด ได้แก่ ย้ายตามคู่สมรสหรือต้องการแยกครัวเรือนใหม่ ร้อยละ 45.0 (ตาราง 5.8) โดยที่อยู่อาศัยปัจจุบันจะใกล้ที่ทำงานและมีการคมนาคมที่สะดวกกว่าที่อยู่อาศัยเดิม รองลงมาคือใกล้ที่ทำงาน ร้อยละ 32.1 เนื่องจากต้องการไปหางานทำในเมือง โดยการย้ายส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้หารายได้หลักให้ครอบครัวมาหางานทำก่อน เมื่อหาที่พักซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบ้านพักคนงานหรือชุมชนแออัดได้ จึงชักชวนให้คู่สมรสหรือครอบครัวย้ายตามมา

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ประชากรของชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน มีสาเหตุการย้ายที่อยู่อาศัยจากชุมชนเดิมมากที่สุด ได้แก่ ย้ายตามคู่สมรสหรือต้องการแยกครัวเรือนใหม่ ร้อยละ 48.6 และ 41.4 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่และชุมชนขนาดเล็ก มีสาเหตุการย้ายมากที่สุด ได้แก่ ย้ายตามคู่สมรสหรือต้องการแยกครัวเรือนใหม่ ร้อยละ 46.8 และ 37.9 ตามลำดับเช่นเดียวกับกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง

ตาราง 5.8 จำนวนและร้อยละสาเหตุการย้ายที่อยู่อาศัยจากชุมชนเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม

สาเหตุการย้าย ที่อยู่อาศัยจากชุมชนเดิม	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
ถูกไล่ที่	-	-	-	-	-
เดินทางไม่สะดวก	5 (7.1)	3 (4.3)	4 (3.6)	4 (13.8)	8 (5.7)
ค่าเช่าแพง	3 (4.3)	10 (14.3)	10 (9.0)	3 (10.3)	13 (9.3)
ไกลที่ทำงาน	20 (28.6)	25 (35.7)	37 (33.3)	8 (27.6)	45 (32.1)
สภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่	1 (1.4)	-	1 (0.9)	-	1 (0.7)
สาธารณูปโภค สาธารณูปการไม่เพียงพอ	6 (8.6)	-	4 (3.6)	2 (6.9)	6 (4.3)
ย้ายตามคู่สมรส หรือแยก ครัวเรือนใหม่	34 (48.6)	29 (41.4)	52 (46.8)	11 (37.9)	63 (45.0)
อื่นๆ	1 (1.4)	3 (4.3)	3 (2.7)	1 (3.4)	4 (2.9)
รวม	70* (100)	70* (100)	111* (100)	29* (100)	140* (100)

* เป็นจำนวนรวมเฉพาะประชากรที่ย้ายที่อยู่อาศัยจากชุมชนเดิม

5.1.1.9 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 5.9 แสดงจำนวนและร้อยละจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
สมาชิกในครัวเรือน					
1-2 คน	35 (17.9)	36 (29.0)	46 (21.4)	25 (23.8)	71 (22.2)
3-4 คน	117 (59.7)	61 (49.2)	121 (56.3)	57 (54.3)	178 (55.6)
5-6 คน	26 (13.3)	24 (19.3)	28 (13.0)	22 (20.9)	50 (15.6)
7-8 คน	9 (4.5)	3 (2.4)	11 (5.1)	1 (1.0)	12 (3.8)
9 คนขึ้นไป	9 (4.5)	-	9 (4.2)	-	9 (2.8)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

ครัวเรือนตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มากที่สุดถึงร้อยละ 55.6 ซึ่งถือได้ว่าเป็นครอบครัวขนาดกลาง รองลงมาคือมีสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน ร้อยละ 22.2 และร้อยละ 15.6 มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ที่เหลือร้อยละ 6.6 เป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป (ตาราง 5.9)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย อยู่ในช่วง 3-4 คนมากที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 59.7 49.2 56.3 และ 54.3 ตามลำดับ

5.1.1.10 สถานะการทำงานของสมาชิกในครัวเรือน

เมื่อพิจารณาในภาพรวม ชุมชนแออัดทั้งหมดมีสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานแล้วเฉลี่ย 2.38 คน สมาชิกที่กำลังศึกษาเฉลี่ย 0.83 คน และสมาชิกในครอบครัวที่ว่างงานเฉลี่ย 0.57 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.77 คน (ตาราง 5.10)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยของสมาชิกที่ทำงานแล้ว สมาชิกที่กำลังศึกษา และสมาชิกที่ว่างงาน ในสัดส่วนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ตาราง 5.10 แสดงสถานะการทำงานของสมาชิกในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม (คน)

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
สมาชิก (คน)					
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย(คน)	4.06	3.31	3.88	3.53	3.77
ทำงานแล้วเฉลี่ย (คน)	2.44	2.29	2.49	2.17	2.38
กำลังศึกษาเฉลี่ย (คน)	0.92	0.69	0.87	0.75	0.83
ว่างงานเฉลี่ย (คน)	0.71	0.34	0.55	0.61	0.57

5.1.1.11 วิธีการเลี้ยงเด็กเล็ก

จากแบบสอบถามถึงวิธีการเลี้ยงเด็กเล็ก พบว่า ประชากรของชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีการเลี้ยงเด็กเล็กโดยเลี้ยงเองหรือให้ญาติช่วยเลี้ยงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.3 เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ที่บ้านใกล้กันมักจะเป็นญาติพี่น้องที่แยกครัวเรือนออกไป ดังนั้นจึงมักจะเลี้ยงเด็กเล็กกันเองเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ส่วนที่เหลือจะเลือกเป็นอื่นๆ ซึ่งก็คือไม่มีเด็กเล็กในบ้าน หรือยังไม่มีบุตร ร้อยละ 49.7 สำหรับวิธีการเลี้ยงเด็กที่เหลือ ได้แก่ จ้างคนมาเลี้ยงที่บ้าน มีคนรับจ้างเลี้ยงเป็นกลุ่มเล็กๆ และฝากเลี้ยงที่สถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า ไม่มีการเลี้ยงเด็กเล็กด้วยวิธีเหล่านี้

5.1.1.12 การใช้บริการของสถานพยาบาล

การใช้บริการสถานพยาบาล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งหนึ่งใช้บริการที่โรงพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 52.2 เนื่องจากเหตุผลในด้านค่าใช้จ่ายการให้บริการที่ถูกกว่า โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีโครงการของรัฐบาล 30 บาทรักษาทุกโรค ทำให้การใช้สถานพยาบาลของรัฐนั้นราคาถูกลงมากขึ้น แต่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า การให้บริการนั้นยังค่อนข้างล่าช้า และไม่น่าประทับใจเท่าใดนัก โดยเฉพาะเมื่อคนในชุมชนแออัดเข้าไปใช้บริการ รongลงมาคนในชุมชนจะใช้บริการร้านขายยาคิดเป็นร้อยละ 32.4 คลินิกร้อยละ 13.8 และรักษาด้วยวิธีอื่น ๆ อีกร้อยละ 1.6 (ตาราง 5.11)

ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ก็พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้บริการที่โรงพยาบาลเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 52.0 52.4 54.4 และ 47.6 ตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตาราง 5.11 แสดงจำนวนและร้อยละการใช้บริการของสถานพยาบาล

กลุ่มชุมชน การใช้บริการ สถานพยาบาล	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
ร้านขายยา	71 (36.2)	31 (25.0)	61 (28.4)	41 (39.0)	102 (31.9)
คลินิก	20 (10.2)	25 (20.2)	33 (15.3)	12 (11.4)	45 (14.1)
โรงพยาบาล	102 (52.0)	65 (52.4)	117 (54.4)	50 (47.6)	167 (52.2)
รักษาด้วยสมุนไพร	-	-	-	-	-
อื่นๆ	3 (1.5)	3 (2.4)	4 (1.9)	2 (1.9)	6 (1.9)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.1.13 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามไปใช้บริการมากที่สุดได้แก่ ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า คิดเป็นร้อยละ 38.8 (ตาราง 5.12) โดยส่วนมากจะไปจับจ่ายซื้อของใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมีสินค้าให้เลือกมากกว่า รวมถึงราคาที่ถูกลงกว่าร้านขายของชำทั่วไป ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเฉลิมไทย ห้างสรรพสินค้าฟอรัม ที่อยู่ในเขตเทศบาล รวมถึงห้างเทสโก-โลตัส ที่อยู่นอกเขตเทศบาล สถานที่พักผ่อนหย่อนใจรองลงมาคือสวนสาธารณะร้อยละ 20.0 ได้แก่ บริเวณสวนตำนานน้ำ และสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ รัชกาลที่ 9 ที่เหลือได้แก่ โรงภาพยนตร์ร้อยละ 8.8 สนามกีฬาร้อยละ 1.9 ชายหาดหรือชายทะเลร้อยละ 12.2 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 18.4

ในส่วนของการประชากรที่ตอบว่าอื่นๆนั้น บอกว่าไม่ค่อยได้ออกไปพักผ่อน และส่วนใหญ่จะนั่งพบปะพูดคุยกันเองกับเพื่อนบ้านในชุมชนมากกว่า

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนชายทะเล ไปใช้บริการสถานที่พักผ่อนหย่อนใจประเภทศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.4 ส่วนการพักผ่อนหย่อนใจของชาวชุมชนตอนใน ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า "อื่นๆ" มากที่สุด ได้แก่ ไม่ค่อยได้ออกไปพักผ่อน และส่วนใหญ่จะนั่งพบปะพูดคุยกันเองกับเพื่อนบ้านในชุมชนมากกว่า ร้อยละ 28.2 โดยจะเห็นว่า อันดับรองลงมาของผู้ตอบแบบสอบถามของชุมชนตอนใน ซึ่งได้แก่ ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า นั้น มีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างจากอันดับแรกมากนัก คือร้อยละ 26.6

และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่และชุมชนขนาดเล็ก ไปใช้บริการของสถานที่พักผ่อนหย่อนใจประเภทศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 และ 36.2 ตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตารางที่ 5.12 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
สวนสาธารณะ	33 (16.8)	31 (25.0)	43 (20.0)	21 (20.0)	64 (20.0)
โรงพยาบาล	15 (7.7)	13 (10.5)	12 (5.6)	16 (15.2)	28 (8.8)
ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า	91 (46.4)	33 (26.6)	86 (40.0)	38 (36.2)	124 (38.8)
สนามกีฬา	4 (2.0)	2 (1.6)	1 (0.5)	5 (4.8)	6 (1.9)
ชายหาดหรือชายทะเล	29 (14.8)	10 (8.1)	24 (11.2)	15 (14.3)	39 (12.2)
อื่นๆ	24 (12.2)	35 (28.2)	49 (22.8)	10 (9.5)	59 (18.4)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของชุมชน

ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ ได้สอบถามในเรื่อง การประกอบอาชีพ งานพิเศษหรืออาชีพเสริม รายได้เฉลี่ยต่อเดือนทั้งส่วนบุคคลและของครอบครัว สถานะทางการเงิน ได้ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1.2.1 อาชีพ

จากแบบสอบถามพบว่า อาชีพที่ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนทำมากที่สุดได้แก่ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 36.6 (ตาราง 5.13) เช่น ก่อสร้าง ทาสี รับจ้างซัก รีดผ้า รับจ้างทั่วไปในตลาดสด รับจ้างแกะเปลือกหอยนางรม ฯลฯ รองลงมาคือค้าขาย ร้อยละ 22.5 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสด เช่น ขายข้าวแกง ขายผัก ขายของทะเลสด ขายน้ำเต้าหู้-ปาต่องโก๋ รวมถึงรถเข็นขายข้าวแกง ก๋วยเตี๋ยว เครื่องดื่ม ชา-กาแฟ รถเข็นขายผลไม้ ใกล้กับตลาดและศูนย์การค้า รวมถึงตามสถานที่ราชการและโรงเรียน หรือเปิดเป็นร้านขายของชำหรือร้านอาหารเล็กๆในชุมชน เป็นต้น อันดับสามคืออาชีพประมง ร้อยละ 15.0 ทั้งประมงที่ออกเรือจับสัตว์น้ำในทะเล และประมงที่เลี้ยงหอยนางรม หอยแมลงภูบริเวณชายฝั่ง โดยในจำนวนนี้เกือบทั้งหมดอยู่ในชุมชนแออัดชายทะเล โดยเฉพาะชุมชนไกรเกรียงยุค และชุมชนท่าเรือพลี-ศรีนิคม ซึ่งถ้าแยกสัดส่วนการประกอบอาชีพในแต่ละชุมชนแล้ว ทั้งสองชุมชนที่ว่ามามีประชากรประกอบอาชีพประมงเฉลี่ยสูงที่สุดทั้งสองชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 28.7 ตามลำดับ (ตาราง 2.1 ในภาคผนวก)

ตาราง 5.13 แสดงจำนวนและร้อยละของอาชีพ

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
อาชีพ					
รับจ้าง	66 (33.7)	51 (41.1)	77 (35.8)	40 (38.1)	117 (36.6)
ค้าขาย	31 (15.8)	41 (33.1)	39 (18.1)	33 (31.4)	72 (22.5)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5 (2.6)	3 (2.4)	3 (1.4)	5 (4.8)	8 (2.5)
ลูกจ้าง/พนักงาน	25 (12.8)	18 (14.5)	32 (14.9)	11 (10.5)	43 (13.4)
ประมง	47 (24.0)	1 (0.8)	43 (20.0)	5 (4.8)	48 (15.0)
อื่นๆ	22 (11.2)	10 (8.1)	21 (9.8)	11 (10.5)	32 (10.0)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และ 41.1 ตามลำดับ แต่จะเห็นได้ชัดเจนว่าการประกอบอาชีพอันดับรองลงมาของชุมชนชายทะเล ซึ่งได้แก่ อาชีพประมงนั้น มีสัดส่วนที่สูงกว่าชุมชนตอนใน คือร้อยละ 24.0 ในขณะที่ชุมชนตอนใน มีผู้ประกอบอาชีพประมงเพียงร้อยละ 0.8 เท่านั้น

และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่และชุมชนขนาดเล็ก ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และ 38.1 ตามลำดับ ในขณะที่อาชีพรองลงมาของชุมชนขนาดใหญ่ได้แก่ อาชีพประมง ร้อยละ 20.0

ซึ่งแตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพประมงในชุมชนขนาดเล็ก ที่มีผู้ประกอบอาชีพนี้เพียงร้อยละ 4.8 ค่อนข้างมาก เนื่องจากว่าชุมชนขนาดใหญ่มีชุมชนไกรเกรียงยุค และชุมชนท่าเรือพลี-ศรีนิคม ซึ่งทั้งสองชุมชนนี้มีประชากรประกอบอาชีพประมงเฉลี่ยสูงที่สุดทั้งสองชุมชนรวมอยู่ด้วยนั่นเอง

5.1.2.2 งานพิเศษหรืออาชีพเสริม

จากแบบสอบถาม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดไม่มีงานพิเศษทำ คิดเป็นร้อยละ 90.4 (ตาราง 5.14) มีงานพิเศษทำเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.6 โดยประชากรต้องการให้รัฐบาลหรือเทศบาลเข้ามาฝึกทักษะหรือส่งเสริมการทำอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมทั้งหาตลาดรองรับให้ด้วย เนื่องจากชาวชุมชนไม่มีทักษะและไม่รู้จะประกอบอาชีพเสริมอะไร ในช่วงที่งานหลักยังไม่มีกรจ้างงาน ซึ่งส่วนใหญ่คือรับจ้าง การจ้างงานจึงไม่แน่นอน

ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ก็พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.8 91.1 92.1 และ 86.7 ตามลำดับ ก็ไม่มีงานพิเศษทำเช่นเดียวกัน

ตาราง 5.14 แสดงร้อยละการมีงานพิเศษ

งานพิเศษ	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ไม่มี	176 (89.8)	113 (91.1)	198 (92.1)	91 (86.7)	289 (90.3)
มี	20 (10.2)	11 (8.9)	17 (7.9)	14 (13.3)	31 (9.7)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.2.3 รายได้ส่วนตัวต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามในด้านรายได้ส่วนตัวต่อเดือน พบว่า ช่วงของรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยที่มากที่สุดอยู่ในช่วงระหว่าง 2,501-5,000 บาท/เดือน หรือร้อยละ 49.1 รองลงมาคือ 5,001-7,500 บาท/เดือน หรือร้อยละ 18.40 (ตาราง 5.15)

ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.3 62.9 51.6 และ 47.6 ตามลำดับ มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2501-5000 บาท/เดือน ซึ่งถ้าดูจากสถิติถือว่ารายได้ส่วนตัวค่อนข้างมากสำหรับประชากรในชุมชนแออัด แต่ถ้าสังเกตจากสถิติของผู้ตอบแบบสอบถาม จะพบว่า รายได้ส่วนนี้ถือว่ามีค่อนข้างน้อยเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งบางครอบครัว

มีรายได้มาจากหัวหน้าครอบครัวเป็นหลัก ส่วนสมาชิกคนอื่นๆในครอบครัวนั้น บางคนรายได้น้อย บางคนว่างงานหรือกำลังศึกษาซึ่งไม่มีรายได้ ดังนั้น สถิติรายได้ส่วนตัวที่ได้จากหัวหน้าครอบครัวส่วนหนึ่งจะกลายเป็นรายได้ของครอบครัวด้วยนั่นเอง

ตาราง 5.15 รายได้ส่วนตัวต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้ส่วนตัว (บาทต่อเดือน)	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
น้อยกว่า/เท่ากับ 2500	23 (11.7)	8 (6.5)	24 (11.2)	7 (6.7)	35 (10.9)
2501-5000	83 (42.3)	78 (62.9)	111 (51.6)	50 (47.6)	157 (49.1)
5001-7500	40 (20.4)	19 (15.3)	39 (18.1)	20 (19.0)	59 (18.4)
7501-10000	38 (19.4)	15 (12.1)	34 (15.8)	19 (18.1)	53 (16.6)
10001-12500	6 (3.1)	2 (1.6)	3 (1.4)	5 (4.8)	8 (2.5)
12501-15000	3 (1.5)	2 (1.6)	2 (1.0)	3 (2.9)	5 (1.6)
มากกว่า 15000	3 (1.5)	-	2 (1.0)	1 (1.0)	3 (0.9)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.2.4 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครัวเรือนของประชากรตัวอย่างในชุมชนพื้นที่ศึกษา 7 ชุมชน จำนวน 320 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวอยู่ในช่วง 7,501-10,000 บาทต่อเดือน (ตาราง 5.16) ซึ่งถือว่ารายได้ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับสมาชิกในครัวเรือนที่ค่อนข้างมาก เฉลี่ย 3-4 คน ทำให้รายได้ไม่พอใช้ ประกอบกับการมีการศึกษาน้อย กล่าวคือ ส่วนใหญ่เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาแล้ว มักจะออกมาทำงานช่วยครอบครัวหรือไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อ เนื่องจากฐานะยากจน รวมถึงชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งงานและย่านการค้า จึงเป็นเหตุจูงใจให้ออกมาทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่งานที่ทำมักจะทำให้ค่าแรงน้อย ทำให้รายได้ของครอบครัวน้อยลงไปด้วย

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.5 28.2 28.8 และ 21.9 ตามลำดับ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 7,501-10,000 บาท/เดือน แต่เนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีสมาชิกค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่เฉลี่ย 3-4 คน ทำให้ภายในครอบครัวยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย และรายได้ในครอบครัวยังไม่แน่นอนอีกด้วย เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างซึ่งรายได้น้อยและไม่แน่นอน

ประกอบกับการขาดโอกาสทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องประกอบอาชีพที่มีการใช้ทักษะน้อย
ค่าแรงถูก ค่าเฉลี่ยของรายได้ต่อครัวเรือนจึงน้อยตามไปด้วย

ตาราง 5.16 แสดงรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มชุมชน รายได้ครอบครัว (บาทต่อเดือน)	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
น้อยกว่า/เท่ากับ 2500	1 (0.5)	1 (0.8)	2 (1.0)	-	2 (0.6)
2501-5000	21 (10.7)	16 (12.9)	26 (12.1)	11 (10.5)	37 (11.6)
5001-7500	20 (10.2)	26 (21.0)	27 (12.6)	19 (18.1)	46 (14.4)
7501-10000	50 (25.5)	35 (28.2)	62 (28.8)	23 (21.9)	85 (26.6)
10001-12500	22 (11.2)	11 (8.9)	20 (9.3)	13 (12.4)	33 (10.3)
12501-15000	24 (12.2)	7 (5.6)	23 (10.7)	8 (7.6)	31 (9.7)
15001-17500	12 (6.1)	4 (3.2)	11 (5.1)	5 (4.8)	16 (5.0)
17501-20000	20 (10.2)	11 (8.9)	18 (8.4)	13 (12.4)	31 (9.7)
มากกว่า 20000	26 (13.3)	13 (10.5)	26 (12.1)	13 (12.4)	39 (12.2)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.2.4 ความเพียงพอของรายได้

จากแบบสอบถามเกี่ยวกับความเพียงพอของรายได้ พบว่า ร้อยละ 42.8 ไม่มีรายได้
เหลือเก็บ กระเป๋ยัดกระเสียน เพื่อให้เพียงพอสำหรับสมาชิกในครัวเรือน ประชากรที่เหลือ ตอบว่า
มีเงินเหลือเก็บร้อยละ 12.2 พอใช้สบายร้อยละ 26.6 และไม่พอใช้ได้จากที่อื่นอีกร้อยละ
18.4 (ตาราง 5.17) ส่วนที่มีรายได้ไม่พอใช้ เนื่องจากมีสมาชิกในครัวเรือนมากหรือรายได้น้อยหรือ
มีคนว่างงาน และต้องมีการหยิบยืมจากที่อื่น ซึ่งส่วนใหญ่จะยืมจากญาติพี่น้อง เพื่อนหรือคนรู้จัก
อย่างไรก็ตามมีบางส่วนที่ต้องกู้ยืมเงินนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงมากร้อยละประมาณ 20
บาทต่อเดือน แต่ปัจจุบัน พบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาลก็มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระ
ดอกเบี้ยจากการกู้ยืมนอกระบบได้ในระดับหนึ่ง

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน
รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.9 36.3 42.3 และ 43.8 ตามลำดับ ตอบว่า ไม่มีรายได้เหลือเก็บ
กระเป๋ยัดกระเสียน โดยให้เหตุผลเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว

ตาราง 5.17 แสดงจำนวนและร้อยละความเพียงพอของรายได้

กลุ่มชุมชน ความเพียงพอ ของรายได้	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
มีเงินเหลือเก็บ	13 (6.6)	26 (21.0)	14 (6.5)	25 (23.8)	39 (12.2)
พอใช้	53 (27.0)	32 (25.8)	63 (29.3)	22 (21.0)	85 (26.6)
ไม่มีเหลือเก็บ กระเบียด กระเสียน	92 (46.9)	45 (36.3)	91 (42.3)	46 (43.8)	137 (42.8)
ไม่พอใช้ ต้องกู้เงิน	38 (19.4)	21 (16.9)	47 (21.9)	12 (11.4)	59 (18.4)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.3 ลักษณะทางด้านกายภาพของชุมชน

ลักษณะทางด้านกายภาพ ได้สอบถามในเรื่อง ลักษณะการก่อสร้างที่อยู่อาศัย กรรมสิทธิ์ในตัวบ้าน ค่าเช่าบ้าน กรรมสิทธิ์ในที่ดิน การใช้และค่าใช้จ่ายน้ำในการอุปโภค การใช้และค่าใช้จ่ายน้ำในการบริโภค แหล่งที่มาของแสงสว่าง การใช้โทรศัพท์ ทางระบายน้ำ การจัดการขยะ การดับเพลิง และข้อดีหรือเหตุผลที่เลือกอยู่ในชุมชน ได้ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

5.1.3.1 ลักษณะของที่อยู่อาศัย

ลักษณะการก่อสร้างที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นห้องแถว 1 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 45.9 โดยเฉพาะชุมชนหลังวัดน้อยนั้นที่อยู่อาศัยทั้งหมดเป็นห้องแถว 1 ชั้น ซึ่งส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจะเป็นการเช่า ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของตนเอง และผู้ให้เช่าจะมีการก่อสร้างแบบง่ายๆ เพื่อให้ราคาเช่าถูก คนในชุมชนที่มีรายได้น้อยสามารถเช่าอยู่ได้ จึงเลือกที่จะสร้างเป็นห้องแถว 1 ชั้น ให้เช่าตนเอง รองลงมาคือบ้าน 1 ชั้น ร้อยละ 21.6 และห้องแถว 2 ชั้นร้อยละ 14.4 (ตาราง 5.18)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.7 60.5 46.0 และ 45.7 ตามลำดับ ลักษณะที่อยู่อาศัยจะเป็นห้องแถว 1 ชั้น โดยเกือบทั้งหมดจะเป็นการเช่า ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยเฉพาะชุมชนตอนในนั้นลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นห้องแถว 1 ชั้น และห้องแถว 2 ชั้น รวมกันถึงร้อยละ 75.0 เกือบทั้งหมดเป็นการเช่าเช่นกัน และลักษณะการก่อสร้างจะเป็นแบบง่ายๆและแออัดคับแคบ โดยเฉพาะในชุมชนหลังวัดน้อยนั้นสภาพห้องแถวจะค่อนข้างเก่าและทรุดโทรมมาก

ตาราง 5.18 แสดงจำนวนและร้อยละลักษณะของที่อยู่อาศัย

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
ลักษณะที่อยู่อาศัย					
ห้องแถว 1 ชั้น	72 (36.7)	75 (60.5)	99 (46.0)	48 (45.7)	147 (45.9)
ห้องแถว 2 ชั้น	28 (14.3)	18 (14.5)	40 (18.6)	6 (5.7)	46 (14.4)
บ้าน 1 ชั้น	58 (29.6)	11 (8.9)	36 (16.7)	33 (31.4)	69 (21.6)
บ้าน 2 ชั้น	22 (11.2)	10 (8.1)	22 (10.2)	10 (9.5)	32 (10.0)
อื่นๆ	16 (8.2)	10 (8.1)	18 (8.4)	8 (7.6)	26 (8.1)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.3.2 วัสดุก่อสร้างที่อยู่อาศัย

จากลักษณะการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ที่ส่วนใหญ่เป็นห้องแถว 1 ชั้น รวมถึงบ้าน 1 ชั้น และห้องแถว 2 ชั้นนั้น ชุมชนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดใช้วัสดุในการก่อสร้างเป็นไม้ คิดเป็นร้อยละ 74.7 ของวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างทั้งหมด (ตาราง 5.19)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่าลักษณะการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.5 73.4 78.1 และ 67.6 ตามลำดับ ใช้วัสดุในการก่อสร้างเป็นไม้ มีเพียงชุมชนบ่อหลังบ้านเท่านั้นที่ใช้วัสดุในการก่อสร้างเป็นปูนมากกว่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 57.7 (ตาราง 3.2 ในภาคผนวก) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเป็นชุมชนที่เกิดในภายหลังทำให้วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างประเภทไม้นั้นหายาก และต้นทุนเมื่อเทียบกับปูนนั้นจะสูงกว่า

ตาราง 5.19 แสดงวัสดุก่อสร้างที่อยู่อาศัย

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
วัสดุก่อสร้าง ที่อยู่อาศัย					
ไม้	148 (75.5)	91 (73.4)	168 (78.1)	71 (67.6)	239 (74.7)
ปูน	26 (13.3)	27 (21.8)	25 (11.6)	28 (26.7)	53 (16.6)
ปูน+ไม้	22 (11.2)	6 (4.8)	22 (10.2)	6 (5.7)	28 (8.8)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.3.3 สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (ตัวบ้าน) ค่าเช่า และกรรมสิทธิ์ ในที่ดิน

สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (ตัวบ้าน) ส่วนใหญ่เป็นผู้เช่าถึงร้อยละ 55.6 มีเพียง 2 ชุมชนเท่านั้นที่มีบ้านเป็นของตนเองเฉลี่ยมากกว่าการเช่า คือชุมชนจิตต์ประสาน ร้อยละ 82.1 และชุมชนบ่อหลังบ้าน ร้อยละ 69.2 (ตาราง 3.3 ในภาคผนวก) ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนจิตต์ประสาน และชุมชนบ่อหลังบ้านนั้น ประชากรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในชุมชนอยู่แล้วถึง ร้อยละ 92.9 และ 73.1 ตามลำดับ (ตาราง 1.4 ในภาคผนวก) ดังนั้นสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (ตัวบ้าน) จึงเป็นกรรมสิทธิ์ที่เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษนั่นเอง

และเมื่อพิจารณาสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (ตัวบ้าน) ตามกลุ่มชุมชน ที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนชายทะเลส่วนใหญ่เป็นผู้เช่า คิดเป็นร้อยละ 50.0 แต่ก็ใกล้เคียงกับสถานภาพที่เป็นเจ้าของเอง คือร้อยละ 45.4 (ตาราง 5.20) เนื่องจากมีชุมชนจิตต์ประสานอันเป็นชุมชนย่อยที่ประชากรในชุมชนมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในชุมชนอยู่แล้วมากที่สุดรวมอยู่ด้วย ส่วนชุมชนตอนในผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้เช่าเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 64.5 แต่เมื่อพิจารณาสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (ตัวบ้าน) ตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นผู้เช่า คิดเป็นร้อยละ 59.5 ในขณะที่ชุมชนขนาดเล็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.6 เป็นเจ้าของบ้านเอง เนื่องจากชุมชนจิตต์ประสานและชุมชนบ่อหลังบ้านซึ่งเป็นชุมชนย่อยที่ประชากรในชุมชนมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในชุมชนอยู่แล้วมากที่สุดรวมอยู่ด้วย ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้เช่ามีอัตราส่วนที่น้อยกว่า แต่ก็ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 47.6

ตาราง 5.20 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (ตัวบ้าน)

สถานภาพ การครอบครองตัวบ้าน	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
เป็นเจ้าของเอง	89 (45.4)	37 (29.8)	75 (34.9)	51 (48.6)	126 (39.4)
ผู้เช่า	98 (50.0)	80 (64.5)	128 (59.5)	50 (47.6)	178 (55.6)
อื่นๆ	9 (4.6)	7 (5.6)	12 (5.6)	4 (3.8)	16 (5.0)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่เช่าบ้าน ค่าเช่า(ตัวบ้าน)ต่อเดือน ค่าเช่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในช่วง 501-1,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด ร้อยละ 68.5 รองลงมาคือช่วง 1,001-1,500 บาทต่อเดือน ซึ่งมีเพียง ร้อยละ 15.2 (ตาราง 5.21) เห็นได้ชัดว่าค่าเช่าบ้าน/ห้องแถวในชุมชนโดยเฉลี่ย

นั้นค่อนข้างถูก จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ดึงดูดคนให้เข้ามาอยู่ในชุมชน ถึงแม้ว่าจะแออัดก็ตาม โดยค่าเช่าต่อเดือนตั้งแต่ 2,000 บาทต่อเดือนขึ้นไปมีประชากรในชุมชนที่เช่าน้อยมากเพียงร้อยละ 2.3 เท่านั้น เนื่องจากเป็นราคาเช่าที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายได้ของประชากรในชุมชน (ตาราง 5.21) จะเห็นว่าค่าเช่าในภาพรวมนั้นค่อนข้างถูกมาก ผู้ให้เช่าจึงต้องมีการสร้างบ้านห้องแถวให้เช่าอย่างแออัด เพื่อให้ประโยชน์จากพื้นที่ที่มีอยู่จำกัดให้ได้มากที่สุด และส่วนใหญ่คนที่มาเช่าบ้านจะประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งรายได้น้อย จึงต้องมีการแบ่งห้องหรือสร้างห้องแถวให้เช่าขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้เช่าจะสามารถมีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะเช่าอยู่อาศัยได้

ตาราง 5.21 แสดงจำนวนและร้อยละของค่าเช่า (ตัวบ้าน) ต่อเดือน

กลุ่มชุมชน ค่าเช่า (บาท/เดือน)	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
น้อยกว่าเท่ากับ 500	17 (17.3)	3 (3.6)	20 (15.3)	-	20 (11.0)
501-1,000	47 (48.0)	72 (90.4)	81 (63.4)	39 (78.0)	120 (67.4)
1,001-1,500	22 (22.4)	5 (6.0)	15 (12.1)	11 (22.0)	26 (14.8)
1,501-2,000	8 (8.2)	-	8 (6.1)	-	8 (4.4)
2,001-2,500	3 (3.1)	-	3 (2.3)	-	3 (1.7)
2500 ขึ้นไป	1 (1.0)	-	1 (0.8)	-	1 (0.6)
รวม	98* (100)	80* (100)	128* (100)	50* (100)	178* (100)

* เป็นจำนวนรวมเฉพาะประชากรที่เช่าบ้าน

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน พบว่า ค่าเช่า(ตัวบ้าน) จะมีช่วงของค่าเช่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.0 และ 90.4 ตามลำดับ อยู่ในช่วง 501-1000 บาทต่อเดือน แต่ราคาเช่าบ้านของชุมชนชายทะเลจะมีการกระจายของราคาค่าเช่ามากกว่า คือมีบ้านเช่าให้เลือกหลากหลายราคามากกว่าชุมชนตอนใน เนื่องจากมีชุมชนขนาดใหญ่อยู่ 2 ชุมชน ได้แก่ ไกรเกรียงยุค และท่าเรือพลี-ศรีนครินทร์ จึงมีผู้คนที่หลากหลายอาชีพและหลากหลายรายได้มากกว่า กำลังทรัพย์ในการเช่าบ้านก็จะแตกต่างกัน แต่ชุมชนตอนในนั้น ส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 90.4 จะมีช่วงค่าเช่าบ้าน อยู่ระหว่าง 501-1000 บาทต่อเดือน แต่จากตาราง 5.21 จะเห็นว่าอัตราค่าเช่าส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ความหลากหลายของระดับค่าเช่านี้ต่ำกว่าชุมชนชายทะเล โดยเฉพาะช่วงค่าเช่าตั้งแต่ 1,501 บาทต่อเดือนขึ้นไปนั้นไม่มีเลย และช่วงค่าเช่า 1,001-1,500 บาทต่อเดือนมีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น และโครงสร้างของที่พักอาศัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นห้องเช่าในชุมชนตอนในนั้นจะก่อสร้างในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นห้องแถวที่เป็นไม้ และเจ้าของที่ให้เช่าก็มักจะเป็นรายเดียวกันด้วย

โดยก่อสร้างอย่างง่าย ๆ ค่อนข้างแออัด ให้เช่าในราคาถูก และมีช่วงราคาเช่าระดับเดียวกัน เพื่อรองรับกับผู้เช่าซึ่งมีรายได้น้อย ส่วนกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ทั้งชุมชนขนาดเล็กและชุมชนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.4 และ 78.0 ตามลำดับ มีค่าเช่าอยู่ในช่วง 501-1000 เช่นกัน โดยชุมชนขนาดใหญ่จะมีการกระจายของราคาเช่ามากกว่า คือมีบ้านเช่าให้เลือกหลากหลายราคามากกว่าชุมชนตอนใน โดยเหตุผลใกล้เคียงกับกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง

ส่วนสถานภาพการครอบครองที่ดิน มีผู้ตอบว่า “อื่นๆ” มากที่สุดถึง 61.6 (ตาราง 5.22) ซึ่งก็คือ การเช่าที่ดินนั้นรวมอยู่กับการเช่าบ้านแล้ว ซึ่งมีประชากรที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง อยู่ร้อยละ 35.0 โดยมีประชากรที่เข้ามาบุกรุกที่ดินเพียงร้อยละ 0.6 เท่านั้น และถ้าพิจารณาในแต่ละชุมชนจะเห็นว่า ชุมชนที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองค่อนข้างมากมีอยู่ 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนจิตต์ประสาน และชุมชนบ่อหลังบ้าน คิดเป็นร้อยละ 78.6 และ 73.1 ตามลำดับ (ตาราง 3.5 ในภาคผนวก) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกรรมสิทธิ์ที่ดินที่สืบทอดเป็นมรดกมาจากบรรพบุรุษนั่นเอง

ตาราง 5.22 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพการครอบครองที่ดิน

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
การครอบครองที่ดิน					
เป็นเจ้าของที่ดิน	81 (41.3)	31 (25.0)	65 (30.2)	47 (44.8)	112 (35.0)
เช่าที่	4 (2.0)	5 (4.0)	4 (1.9)	5 (4.8)	9 (2.8)
เข้ามาปลูกอยู่เฉย ๆ ไม่เสียค่าเช่า	1 (0.5)	1 (0.8)	1 (0.5)	1 (1.0)	2 (0.6)
อื่นๆ	110 (56.1)	87 (70.2)	145 (67.4)	52 (49.5)	197 (61.6)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

หมายเหตุ จะเห็นว่าประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ในตัวเลือก “อื่นๆ” เป็นร้อยละที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากส่วนใหญ่ตอบว่า เช่าที่ดินรวมกับค่าเช่าบ้านแล้ว

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนชายทะเลซึ่งส่วนใหญ่เป็นชุมชนดั้งเดิมที่ตั้งหลักปักฐานสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินตกทอดมา ประชากรในชุมชนจึงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเอง ถึงร้อยละ 41.3 รวมถึงมีชุมชนจิตต์ประสานอยู่ด้วยซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองถึงร้อยละ 78.6 (ตาราง 3.5 ในภาคผนวก) ในส่วนที่ตอบว่าอื่นๆร้อยละ 56.1 นั้นเนื่องจากมีการเช่ารวมกับค่าเช่าบ้านแล้ว และในส่วนของชุมชนตอนใน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ย้ายมาจากต่างภูมิภาค ต่างอำเภอ หรือ

ต่างจังหวัด เพื่อมาทำงานทำ ดังนั้นการครอบครองที่ดินจึงเป็นการเช่ามากกว่าที่จะซื้อที่ดิน เพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง และยังเป็นกรง่ายในการเปลี่ยนที่อยู่อาศัยเมื่อมีการเปลี่ยนที่ทำงาน เพราะว่าอาชีพส่วนใหญ่ๆนั้นเป็นการรับจ้าง ซึ่งมีการจ้างงานที่ไม่แน่นอน และบางส่วนที่เป็น ประชากรต่างถิ่นจะเข้ามาอยู่เพียงชั่วคราวนอกฤดูการทำกรเกษตร เพื่อเข้ามารับจ้างหารายได้ เพิ่ม จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการมสิทธิ์ในที่ดิน การเช่าจะสะดวกกว่า และผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.2 ที่ตอบว่า “อื่นๆ” จะเป็นในลักษณะของการเช่าที่ดินรวมกับค่าเช่าบ้านแล้ว และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ประชากรในชุมชนขนาดใหญ่และ ชุมชนขนาดเล็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 67.4 และ 49.5 ตอบว่า “อื่นๆ” ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นการเช่าที่ดินรวมกับค่าเช่าบ้านเช่นกัน

5.1.3.4 แหล่งที่มาของน้ำในการอุปโภค บริโภค

จากแบบสอบถามถึง แหล่งที่มาของน้ำในการอุปโภค พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.3 (ตาราง 5.23) มีน้ำประปาใช้โดยมีมิเตอร์เป็นของตนเอง โดยชุมชนจิตต์ประสาน และชุมชน โหรีพิพิธนั้นทั้งหมดมีประปาที่มีมิเตอร์เป็นของตนเอง มีเพียงชุมชนหลังวัดต้นสน-วัดเนินเท่านั้น ที่ต้องต่อประปาพ่วงจากบ้านอื่น คิดเป็นร้อยละ 52.6 (ตาราง 3.6 ในภาคผนวก) เนื่องจาก ส่วนใหญ่เป็นผู้เช่า และส่วนหนึ่งเป็นการเช่าที่ไม่ถาวร ดังนั้นจึงใช้ระบบประปาพ่วงต่อจากบ้านอื่น ที่เจ้าของบ้านเช่าติดตั้งให้อยู่แล้ว ไม่ได้เปลี่ยนให้มีมิเตอร์โดยตรง

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชน ชายทะเล มีการใช้น้ำประปาโดยมีมิเตอร์เองถึงร้อยละ 84.2 เนื่องจากที่อยู่อาศัยที่ถึงแม้จะเป็นการ ให้เช่าเป็นส่วนใหญ่ แต่เจ้าของห้องเช่ามีการต่อมิเตอร์ให้ใช้ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บค่าน้ำ ของผู้ให้เช่า เพราะลักษณะชุมชนจะเป็นแนวยาว และส่วนใหญ่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีจำนวน บ้านให้เช่าเป็นจำนวนมาก ดังนั้นถ้ามีการต่อพ่วงมิเตอร์จะทำให้ลำบากในการแยกจัดเก็บค่าน้ำ รวมถึงค่าเช่าบ้านจะแยกเก็บออกจากค่าน้ำ ค่าไฟด้วย ซึ่งจะแตกต่างจากชุมชนตอนใน ลักษณะ ชุมชนจะเป็นกลุ่มก้อนและไม่เป็นแนวยาวเหมือนกับชุมชนชายทะเล โดยผู้ให้เช่าส่วนใหญ่ คิดเหมารวมค่าน้ำค่าไฟรวมกับค่าเช่าห้อง ดังนั้นจึงต้องใช้การต่อพ่วงมิเตอร์น้ำ เพื่อที่จะกำหนด ช่วงเวลาการใช้น้ำได้และสามารถระงับการใช้น้ำได้ ในกรณีที่ไม่มีการชำระค่าเช่าห้อง โดยผู้ให้เช่า จะมีการจ้างพนักงานซึ่งเช่าบ้านอยู่ในชุมชน เป็นหลังศูนย์กลางในการจ่ายน้ำและต่อพ่วงมิเตอร์

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชน ขนาดใหญ่ แหล่งที่มาของน้ำอุปโภค ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.2 ใช้น้ำประปาโดยมีมิเตอร์เอง เพื่อ ความสะดวกในการจัดเก็บค่าน้ำของผู้ให้เช่า เพราะลักษณะชุมชนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีจำนวน บ้านให้เช่าเป็นจำนวนมาก ดังนั้นถ้ามีการต่อพ่วงมิเตอร์จะทำให้ลำบากในการแยกจัดเก็บค่าน้ำ

รวมถึงค่าเช่าบ้านจะแยกเก็บออกจากค่าน้ำ ค่าไฟ ในส่วนของชุมชนขนาดเล็กนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนมีแหล่งที่มาของน้ำอุปโภค ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.7 ใช้น้ำประปาโดยมี มิเตอร์เองเช่นกัน แต่มีเหตุผลต่างจากชุมชนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะชุมชนจิตต์ประสาน และชุมชน โพธิ์พิพิธนั้น ใช้น้ำประปาโดยมีมิเตอร์เองร้อยละ 100 (ตาราง 3.6 ในภาคผนวก) เนื่องจาก ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองถึงร้อยละ 82.1 และ 69.2 ตามลำดับ (ตาราง 3.3 ในภาคผนวก) การตั้งถิ่นฐานจึงค่อนข้างเป็นหลักแหล่ง ดังนั้นจึงมีการติดตั้งมิเตอร์ มากกว่าชุมชนขนาดใหญ่ที่ส่วนใหญ่เป็นผู้เช่า โดยพฤติกรรมของผู้เช่านั้น จะอยู่ชั่วคราว ดังนั้น จะไม่ไปติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเพิ่ม เนื่องจากยุ่งยากและเสียค่าใช้จ่าย จะอยู่เท่าที่ เจ้าของบ้านเช่ามีการติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆไว้แล้วเท่านั้น

ตาราง 5.23 แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของน้ำในการอุปโภค

ที่มาของน้ำ ในการอุปโภค	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
น้ำประปามีมิเตอร์เอง	165 (84.2)	63 (50.8)	138 (64.2)	90 (85.7)	228 (71.3)
น้ำประปาต่อจากบ้านอื่น	28 (14.3)	47 (37.9)	68 (31.6)	7 (6.7)	75 (23.4)
น้ำบาดาล	-	4 (3.2)	2 (0.9)	2 (1.9)	4 (1.3)
น้ำบ่อ	1 (0.5)	8 (6.5)	4 (1.9)	5 (4.8)	9 (2.8)
อื่นๆ	2 (1.0)	2 (1.6)	3 (1.4)	1 (1.0)	4 (1.3)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

ตาราง 5.24 แสดงจำนวนและร้อยละช่วงของค่าน้ำต่อเดือน

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
น้อยกว่าเท่ากับ 100	13 (6.6)	20 (16.1)	24 (11.2)	8 (7.6)	33 (10.3)
101-200	80 (40.8)	41 (33.1)	98 (45.6)	24 (22.9)	121 (37.8)
201-300	63 (32.1)	28 (22.6)	58 (27.0)	33 (31.4)	91 (28.4)
301-400	24 (12.2)	17 (13.7)	18 (8.4)	23 (21.9)	41 (12.8)
401-500	12 (6.1)	5 (4.0)	9 (4.2)	8 (7.6)	17 (5.3)
มากกว่า 500	4 (2.0)	13 (10.5)	8 (3.7)	9 (8.6)	17 (5.3)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

ในส่วนของค่าน้ำเฉลี่ยต่อเดือนของทุกชุมชน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 101-200 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ ช่วง 201-300 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนในมีการใช้น้ำที่อยู่ในช่วงใกล้เคียงกัน คืออยู่ในช่วง 101-200 บาทต่อเดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.8 และ 33.1 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าน้ำต่อเดือนร่วมกับกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนขนาดใหญ่ มีค่าน้ำอยู่ในช่วง 201-300 บาทต่อเดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.4 (ตาราง 5.24)

แหล่งที่มาของน้ำในการบริโภค ส่วนใหญ่จะบริโภคน้ำประปาถึงร้อยละ 63.1 (ตาราง 5.25) เนื่องจากสะดวกและราคาถูก รองลงมาจะบริโภคน้ำจากการซื้อน้ำเป็นถึงเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.9 ส่วนการบริโภคน้ำบาดาล น้ำบ่อ และน้ำฝนนั้นค่อนข้างน้อย เพียงร้อยละ 1.3 1.6 และ 1.6 ตามลำดับ เนื่องจากในชุมชนไม่มีการเจาะบ่อบาดาล หรือขุดบ่อน้ำเท่าใดนัก เพราะไม่สะดวกเท่ากับการซื้อน้ำ หรือน้ำประปา

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่บริโภคน้ำประปาโดยมีมิเตอร์ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 57.7 37.9 43.3 และ 63.8 ตามลำดับ เนื่องจากสะดวกและราคาถูก อันดับรองลงมาคือซื้อน้ำ(เป็นขวดหรือถัง) คิดเป็นร้อยละ 31.6 33.9 38.6 และ 20.0 ตามลำดับ ส่วนการบริโภคน้ำบาดาล น้ำบ่อ และน้ำฝนนั้นน้อยมาก เนื่องจากไม่สะดวก โดยเฉพาะน้ำบาดาลนั้นในชุมชนชายทะเล และชุมชนขนาดเล็กไม่มีการขุดเจาะน้ำบาดาลแต่อย่างใด

ตาราง 5.25 แสดงจำนวนและร้อยละที่มาของน้ำในการบริโภค

กลุ่มชุมชน ที่มาของน้ำ ในการบริโภค	ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่ม ตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชน ชายทะเล	กลุ่มชุมชน ตอนใน	กลุ่มชุมชน ขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชน ขนาดเล็ก	
น้ำประปามีมิเตอร์เอง	113 (57.7)	47 (37.9)	93 (43.3)	67 (63.8)	160 (50.0)
น้ำประปาต่อบ้านอื่น	15 (7.7)	27 (21.8)	28 (13.0)	14 (13.3)	42 (13.1)
ซื้อน้ำ (ขวดหรือถัง)	62 (31.6)	42 (33.9)	83 (38.6)	21 (20.0)	104 (32.5)
น้ำบาดาล	-	4 (3.2)	4 (1.9)	-	4 (1.3)
น้ำบ่อ	3 (1.5)	2 (1.6)	3 (1.4)	2 (1.9)	5 (1.6)
น้ำฝน	3 (1.5)	2 (1.6)	4 (1.9)	1 (1.0)	5 (1.6)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.3.5 แหล่งที่มาของแสงสว่าง

ชุมชนพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 แห่งส่วนใหญ่ร้อยละ 84.7 (ตาราง 5.26) ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้า โดยมีมิเตอร์ไฟเป็นของตนเอง และร้อยละ 14.4 นั้นต้องต่อพ่วงสายไฟจากที่อยู่อาศัยของเอกชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง เนื่องจากบางส่วนของบ้านนั้น เจ้าของบ้านไม่ได้ต่อมิเตอร์ไฟให้ โดยจัดให้เป็นระบบต่อพ่วง ซึ่งจะง่ายในการควบคุมการใช้ไฟฟ้า กรณีที่มีการค้างค่าเช่าต้องตัดไฟนั่นเอง และต้องเสียค่าไฟฟ้าในราคาที่สูงกว่าปกติคือหน่วยละ 6-8 บาท แต่จะเห็นว่าชุมชนจิตต์ประสานนั้น มีไฟฟ้าที่มีมิเตอร์เองทั้งหมด ซึ่งมาจากการที่ประชากรส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในตัวบ้านและที่ดินเอง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องต่อพ่วงจากบ้านอื่น

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 87.2 80.6 81.9 และ 90.5 ตามลำดับ ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าโดยมีมิเตอร์เป็นของตนเอง เช่นเดียวกับในภาพรวม ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้ว

ตาราง 5.26 แสดงจำนวนและร้อยละแหล่งที่มาของแสงสว่าง

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ที่มาของแสงสว่าง					
ใช้ไฟฟ้ามีมิเตอร์เอง	171 (87.2)	100 (80.6)	176 (81.9)	95 (90.5)	271 (84.7)
ใช้ไฟฟ้าต่อบ้านอื่น	22 (11.2)	24 (19.4)	36 (16.7)	10 (9.5)	46 (14.4)
ตะเกียง/เทียนไข	1 (0.5)	-	1 (0.5)	-	1 (0.3)
อื่น ๆ	2 (1.0)	-	2 (0.9)	-	2 (0.6)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

ตาราง 5.27 แสดงจำนวนและร้อยละช่วงของค่าไฟฟ้าต่อเดือน

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อเดือน)					
น้อยกว่าเท่ากับ 100	7 (3.6)	1 (0.8)	7 (3.3)	1 (1.0)	9 (2.8)
101-200	39 (19.9)	35 (28.2)	53 (24.7)	21 (20.0)	74 (23.1)
201-300	75 (38.3)	48 (38.7)	88 (40.9)	35 (33.3)	123 (38.4)
301-400	28 (14.3)	18 (14.5)	29 (13.5)	17 (16.2)	46 (14.4)
401-500	28 (14.3)	4 (3.2)	18 (8.4)	15 (14.3)	32 (10.0)
มากกว่า 500	19 (9.7)	18 (14.5)	20 (9.3)	16 (15.2)	36 (11.3)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

ในส่วนของการใช้ไฟฟ้า จะเห็นว่าการใช้ไฟฟ้าเฉลี่ยต่อเดือนนั้นค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายได้ โดยอยู่ในช่วง 201-300 บาทมากที่สุด (ตาราง 5.27) รองลงมาคือช่วง 101-200 ซึ่งเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งที่ต้องต่อไฟฟ้าจากบ้านอื่น ต้องเสียค่าไฟฟ้าในราคาที่สูงกว่าปกติคือหน่วยละ 6-8 บาทนั่นเอง

5.1.3.6 การใช้โทรศัพท์

ชุมชนในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ มีการใช้โทรศัพท์สาธารณะแบบ 1 บาท มากที่สุด ร้อยละ 37.5 ซึ่งใกล้เคียงกับการติดตั้งโทรศัพท์ส่วนตัวในบ้านคือร้อยละ 33.4 (ตาราง 5.28) ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่ศึกษา พบว่า ในบางชุมชนยังไม่มี การติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะเลย ได้แก่ ชุมชนบ่อหลังบ้าน ชุมชนหลังวัดน้อย และชุมชนโพธิ์พิพิธ ดังนั้นเมื่อต้องการใช้โทรศัพท์สาธารณะต้องเดินไปใช้บริการที่อื่นซึ่งไกลจากชุมชน โดยบางคนที่มีรายได้บ้างจะแก้ไขโดยการหันมาใช้โทรศัพท์ติดตามตัว คิดเป็นร้อยละ 26.3 ซึ่งปัจจุบันมีราคาและค่าบริการที่ถูกลงกว่าสมัยก่อน ในขณะที่บางชุมชนถึงแม้จะมีโทรศัพท์สาธารณะในชุมชน แต่พบว่ามีไม่เพียงพอ รวมถึงไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควรและค่อนข้างเสียบ่อย

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการใช้โทรศัพท์สาธารณะแบบ 1 บาทและโทรศัพท์บ้านในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “อื่นๆ” ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่การใช้โทรศัพท์ติดตามตัว เริ่มมีการใช้กันมากขึ้น เนื่องจากมีบริการมีให้เลือกมากตามกำลังทรัพย์และค่าโทรลดลงกว่าสมัยก่อนมาก

ตาราง 5.28 แสดงจำนวนและร้อยละการใช้โทรศัพท์

โทรศัพท์ที่ใช้	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
โทรศัพท์แบบ 5 บาท	7 (3.6)	2 (1.6)	4 (1.9)	5 (4.8)	9 (2.8)
โทรศัพท์สาธารณะแบบ 1 บาท	65 (33.2)	55 (44.4)	80 (37.2)	40 (38.1)	120 (37.5)
โทรศัพท์ในบ้าน	68 (34.7)	39 (31.5)	70 (32.6)	37 (35.2)	107 (33.4)
อื่นๆ	56 (28.6)	28 (22.6)	61 (28.4)	23 (21.9)	84 (26.3)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.3.7 การระบายน้ำ

ชุมชนในพื้นที่ศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 47.2 มีการระบายน้ำโดยมีท่อระบายน้ำ รองลงมาคือ มีรางระบายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 24.1 (ตาราง 5.29) แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละชุมชน พบว่า ชุมชนจิตต์ประสานนั้น มีการระบายน้ำโดยการเทลงคูคลอง และเทลงใต้ถุน ถึงร้อยละ 78.5 (ตาราง 3.12 ในภาคผนวก) โดยมีท่อระบายน้ำ และรางระบายน้ำ รวมกันเพียงร้อยละ 21.4 เท่านั้น เนื่องจากบ้านเรือนในชุมชนจิตต์ประสานเกือบทั้งหมดนั้นยกพื้นสูง โดยด้านล่างเป็นดินเลน ชายทะเล มีน้ำขึ้นน้ำลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่จำเป็นต้องมีการทำท่อระบายน้ำหรือรางระบายน้ำ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนชายทะเล ส่วนใหญ่ตอบว่ามีการระบายน้ำโดยมีท่อระบายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 46.9 แต่เนื่องจากชุมชนชายทะเลมีลักษณะเป็นแนวยาวลงไปทะเล และมีการยกพื้นเพื่อให้น้ำขึ้นลง จึงมีการเทลงใต้ถุนหรือเทลงคูคลองรวมกันถึงร้อยละ 43.4 เนื่องจากเหตุผลในด้านความสะดวกและไม่จำเป็นต้องมีท่อหรือรางระบายน้ำ ในขณะที่ชุมชนตอนในนั้น ส่วนใหญ่มีการระบายน้ำโดยมีรางระบายน้ำใกล้เคียงกับท่อระบายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 46.8 และ 47.6 ส่วนการเทลงใต้ถุนและเทลงคูคลองน้อยมาก เนื่องจากบ้านเรือนในชุมชนตอนในไม่มีการยกพื้นสูงเหมือนกับชุมชนชายทะเล และมีระบบระบายน้ำอยู่แล้ว แต่การระบายน้ำในฤดูฝน โดยเฉพาะในช่วงฝนตกหนักนั้น ยังไม่ดีเท่าที่ควร และมักจะท่วมขังอยู่เสมอ โดยเฉพาะชุมชนหลังวัดน้อยที่มีท่อระบายน้ำเพียง ร้อยละ 4.5 ที่เหลือร้อยละ 95.5 (ตาราง 3.12 ในภาคผนวก) เป็นการระบายน้ำแบบรางระบายน้ำ เนื่องจากมีพื้นที่ติดคลองสังเขปทำให้ไม่ต้องมีการทำท่อระบายน้ำ ซึ่งจากการสอบถามถึงแม้ว่าพื้นที่ชุมชนหลังวัดน้อยจะติดกับคลองระบายน้ำ แต่พื้นที่ชุมชนนั้นอยู่ค่อนข้างต่ำหรือเกือบระดับเดียวกับคลองสังเขป ทำให้เมื่อมีฝนตกหนักในฤดูฝน จะทำให้น้ำระบายลงไม่ได้หรือช้ามากทำให้ท่วมชุมชน

เมื่อพิจารณาการจัดการระบายน้ำร่วมกับขนาดของชุมชน พบว่า ขนาดของชุมชนไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนต่อลักษณะการจัดการระบายน้ำ แต่ขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้งของชุมชนมากกว่า

ตาราง 5.29 แสดงจำนวนและร้อยละการระบายน้ำ

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
มีการระบายน้ำ	19 (9.7)	58 (46.8)	38 (17.7)	39 (37.1)	77 (24.1)
มีท่อระบายน้ำ	92 (46.9)	59 (47.6)	126 (58.6)	25 (23.8)	151 (47.2)
ไม่มี เทลงพื้น (ใต้ถุน)	27 (13.8)	6 (4.8)	23 (10.7)	10 (9.5)	33 (10.3)
ไม่มี เทลงคูคลอง	58 (29.6)	1 (0.8)	28 (13.0)	31 (29.5)	59 (18.4)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.3.8 การจัดการขยะ

ชุมชนในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 77.5 กำจัดขยะโดยเดินไปทิ้งที่จุดทิ้งของชุมชน เนื่องจากรถขนขยะของเทศบาลไม่สามารถเข้าไปขนขยะออกมาได้ เนื่องจากบางบริเวณในชุมชนมีถนนหรือซอยที่แคบ ทำให้บางครั้งมีการจัดเก็บไม่ถึงถึงและมีขยะตกค้างในชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนโพธิ์พิพิธ ชุมชนบ่อหลังบ้าน และชุมชนหลังวัดน้อย รองลงมาคือรถขนขยะของเทศบาลมาเก็บ กลุ่มนี้จะเป็นบ้านในชุมชนที่รถเก็บขยะของเทศบาลสามารถเข้าไปถึงได้ ที่เหลือจะมีการเผาทิ้งเอง และทิ้งลงใต้ถุนบ้าน โดยเมื่อน้ำทะเลขึ้น-ลงก็จะพัดขยะเหล่านี้ออกไปสู่บริเวณอื่น ทำให้มีปัญหาขยะในทะเลตามมา

ตาราง 5.30 แสดงจำนวนและร้อยละการจัดการขยะในครัวเรือน

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
การจัดการขยะในครัวเรือน					
เผาทิ้งเอง	2 (1.0)	-	-	2 (1.9)	2 (0.6)
เดินไปทิ้งที่จุดทิ้งของชุมชน	162 (82.7)	86 (69.4)	155 (72.1)	93 (88.6)	248 (77.5)
เทศบาลมาเก็บ	24 (12.2)	38 (30.6)	52 (24.2)	10 (9.5)	62 (19.4)
มีคนรับจ้างเก็บขยะไปทิ้ง	7 (3.6)	-	7 (3.3)	-	7 (2.2)
ทิ้งลงคูคลอง	1 (0.5)	-	1 (0.5)	-	1 (0.3)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนชายทะเลส่วนใหญ่การจัดการขยะจะเดินไปทิ้งที่จุดทิ้งของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 82.7 (ตาราง 5.30) เนื่องจากรถขนขยะของเทศบาลเข้าไปไม่ถึง ทำให้มีการจัดเก็บขยะไม่ถึงถึง มีการตกค้าง

และบางส่วนมีการทิ้งขยะลงใต้ถุนบ้าน ซึ่งเป็นบ้านยกพื้น ทำให้มีปัญหาค้างน้ำเนื่องจากน้ำที่ไหลลงของน้ำทะเลจะมีการซัดขยะไปในบริเวณอื่น รวมถึงตกค้างอยู่ในชุมชน

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามขนาดชุมชน พบว่า การจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนขนาดใหญ่และชุมชนขนาดเล็กนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เนื่องจากขึ้นอยู่กับขนาดทางเข้าออกของตรอก ซอย ในชุมชนที่รถขนขยะจะสามารถเข้าถึงได้หรือไม่

5.1.3.9 การดับเพลิง

ชุมชนในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 73.4 ไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิงเลย โดยเฉพาะในชุมชนบ่อหลังบ้านนั้นทั้งหมดไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิงอยู่ในบ้านเลย และร้อยละ 22.2 ตอบว่ามีแต่ไม่เพียงพอ ส่วนที่ตอบว่ามีเพียงพอมีเพียงร้อยละ 4.4 เท่านั้น (ตาราง 5.31) จะเห็นว่าชุมชนแออัดเหล่านี้ค่อนข้างเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่แล้วเป็นถนนและซอยแคบๆ รถดับเพลิงไม่สามารถเข้าไปได้ หรือเข้าไปได้ไม่สะดวก ซึ่งถ้าหากเกิดเพลิงไหม้ขึ้น เพลิงจะสามารถลุกลามได้อย่างรวดเร็วและควบคุมยาก ซึ่งนอกจากตรอกซอยที่แคบเข้าถึงยากแล้ว บ้านเรือนที่อยู่อย่างแออัดและส่วนใหญ่ยังเป็นวัสดุประเภทไม้ ดังนั้นจึงสามารถเป็นเชื้อเพลิงได้อย่างดี

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชุมชนที่แบ่งตามทำเลที่ตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งชุมชนชายทะเลและชุมชนตอนใน รวมถึงกลุ่มที่แบ่งตามขนาดชุมชน ทั้งชุมชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบว่าเกือบทั้งหมดไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิงอยู่ในชุมชนเลย ร้อยละ 68.9 80.6 83.3 และ 53.3 ตามลำดับ

ตาราง 5.31 แสดงจำนวนและร้อยละความเพียงพอของหัวดับเพลิงและอุปกรณ์ดับเพลิง

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
มีเพียงพอ	10 (5.1)	4 (3.2)	10 (4.7)	4 (3.8)	14 (4.4)
มีไม่เพียงพอ	51 (26.0)	20 (16.1)	26 (12.1)	45 (42.9)	71 (22.2)
ไม่มี	135 (68.9)	100 (80.6)	179 (83.3)	56 (53.3)	235 (73.4)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

5.1.3.10 เหตุผลที่คนในชุมชนคิดว่าเป็นข้อดีหรือข้อได้เปรียบของการเลือกมาอยู่ในชุมชน

จากแบบสอบถาม ถึงเหตุผลที่คนในชุมชนคิดว่าเป็นข้อดีหรือข้อได้เปรียบของการเลือกมาอยู่ในชุมชนแห่งนั้นๆ 3 อันดับแรก พบว่า คนในชุมชนแออัดส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.33 (ตาราง 5.32) คิดว่าอยู่ใกล้ที่ทำงาน เนื่องจากประชากรในวัยทำงานต้องการความสะดวกในการทำงาน หรือสะดวกในการหางานทำ ซึ่งงานส่วนใหญ่ก็นั้นอยู่ในตลาดหรือในย่านธุรกิจการค้าของเมือง ซึ่งสอดคล้องกับอันดับรองลงมาได้แก่ การอยู่ใกล้ตลาดหรือศูนย์การค้า ร้อยละ 24.11 รวมถึงบางส่วนของชุมชนชายทะเลที่ต้องการอยู่ใกล้กับท่าเรือที่จะออกไปทำประมง อันดับสามได้แก่ ค่าเช่าหรือค่าใช้จ่ายต่างๆถูก ร้อยละ 11.92

ตาราง 5.32 เหตุผลที่คนในชุมชนคิดว่าเป็นข้อดีหรือข้อได้เปรียบของการเลือกมาอยู่ในชุมชน

กลุ่มชุมชน	ชุมชนแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง		ชุมชนแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน		รวมทั้งหมด
	กลุ่มชุมชนชายทะเล	กลุ่มชุมชนตอนใน	กลุ่มชุมชนขนาดใหญ่	กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก	
ข้อดีของที่อยู่อาศัย					
สิ่งแวดล้อมที่ดี	22 (11.2)	9 (7.3)	14 (6.5)	17 (16.2)	31 (9.7)
ใกล้ที่ทำงาน	80 (40.8)	52 (41.9)	105 (48.8)	27 (25.7)	132 (41.3)
ใกล้โรงเรียนบุตร	4 (2.0)	-	2 (0.9)	2 (1.9)	4 (1.3)
ใกล้ตลาดหรือศูนย์การค้า	39 (19.9)	38 (30.6)	34 (15.8)	43 (41.0)	77 (24.1)
มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการดี	7 (3.6)	1 (0.8)	5 (2.3)	3 (2.9)	8 (2.5)
คุณภาพการก่อสร้างที่อยู่อาศัยดี	1 (0.5)	-	-	1 (1.0)	1 (0.3)
เงินค่าน้ำ	-	-	-	-	-
เงินผ่อนรายเดือนเหมาะสม	3 (1.5)	-	3 (1.4)	-	3 (0.9)
การคมนาคมสะดวก	16 (8.2)	7 (5.6)	14 (6.5)	9 (8.6)	23 (7.2)
ค่าเช่าหรือค่าใช้จ่ายถูก	21 (10.7)	17 (13.7)	35 (16.3)	3 (2.9)	38 (11.9)
อื่นๆ	3 (1.5)	-	3 (1.4)	-	3 (0.9)
รวม	196 (100)	124 (100)	215 (100)	105 (100)	320 (100)

เมื่อพิจารณาข้อดีหรือข้อได้เปรียบของการเลือกมาอยู่ในชุมชนร่วมกับทำเลที่ตั้ง พบว่า ชุมชนชายทะเลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าต้องการอยู่ใกล้ที่ทำงานคือท่าเรือ เพื่อความสะดวกในการออกไปทำประมงและขนย้ายสัตว์น้ำที่จับได้จากทะเล ส่วนชุมชนตอนใน ต้องการอยู่ใกล้ที่ทำงานซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในตลาดและย่านธุรกิจการค้า

เมื่อพิจารณาข้อดีหรือข้อได้เปรียบของการเลือกมาอยู่ในชุมชนร่วมกับขนาดชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนขนาดใหญ่ในส่วนที่อยู่ในชุมชนชายทะเลและทำประมง ส่วนใหญ่ต้องการอยู่ใกล้ที่ทำงาน ซึ่งก็คือท่าเรือ ในขณะที่บางส่วนที่ไม่ได้ทำการประมง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง พ่อค้า แม่ค้ายั้นส่วนใหญ่ต้องการอยู่ใกล้ที่ทำงาน ซึ่งก็คือย่านตลาดและศูนย์กลางธุรกิจการค้า ในขณะที่ชุมชนขนาดเล็กส่วนใหญ่ก็ต้องการอยู่ใกล้ตลาดหรือศูนย์การค้า เนื่องจากสะดวกในการหางานทำหรือสะดวกในการเดินทางไปทำงาน เนื่องจากส่วนใหญ่ทำงานรับจ้าง หรือเป็นพ่อค้า แม่ค้าอยู่ในตลาดและย่านการค้า รวมถึงเป็นการสะดวกในการจับจ่ายใช้สอยของใช้ในชีวิตประจำวัน และสะดวกในการซื้อวัตถุดิบในตลาดเพื่อเตรียมในการประกอบอาหารหรือขายสินค้าของคนประกอบอาชีพพ่อค้า แม่ค้ายนั่นเอง

จากการศึกษาทั้งหมด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน และส่วนมากสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรีมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่ย้ายมาจากที่อื่นนั้น ส่วนใหญ่ย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีเหตุผลสำคัญคือ ย้ายตามคู่สมรสหรือต้องการแยกครัวเรือนใหม่ และมาหางานทำในเมือง มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 26.67 ปี ในด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และส่วนมากจะไม่มีอาชีพเสริม โดยมีรายได้ส่วนตัวอยู่ในช่วง 2,501-5,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด และมีรายได้ของครอบครัวอยู่ในช่วง 7,501-10,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด ในด้านกายภาพ ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นห้องแถว 1 ชั้น สร้างด้วยไม้ ส่วนใหญ่เป็นผู้เช่า สำหรับน้ำในการอุปโภค บริโภคใช้น้ำประปามากที่สุด ทั้งที่มีมิเตอร์เองและต่อจากบ้านอื่น มีไฟฟ้าใช้ และมีการระบายน้ำ โดยมีท่อระบายน้ำ และรางระบายน้ำ

โดยข้อมูลลักษณะทางด้านประชากรและสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ ของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดในพื้นที่ศึกษานี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนแออัดในพื้นที่ศึกษา รวมถึงเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีต่อไป

5.2 ปัญหาและความต้องการของชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

การศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนแออัดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันที่ชาวชุมชนแออัดกำลังเผชิญอยู่ และความต้องการในด้านต่างๆที่ชาวชุมชนต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติม เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการเสนอแนะแนวทางจัดการชุมชนแออัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเทศบาลเมืองชลบุรี ได้นำไปใช้แก้ไขให้ตรงปัญหาและตรงกับความต้องการของคนในชุมชนให้มากที่สุด

แต่ละชุมชนในการศึกษานี้มีลักษณะเฉพาะของชุมชน ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนในการศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยการจำแนกเป็นกลุ่มของชุมชน ซึ่งสามารถจำแนกได้ตามทำเลที่ตั้งได้เป็นกลุ่มชุมชนแออัดชายทะเล และกลุ่มชุมชนแออัดตอนใน และจำแนกตามขนาดชุมชน ได้เป็น ชุมชนแออัดขนาดเล็ก (น้อยกว่า 150 หลังคาเรือน) และชุมชนขนาดใหญ่ (150 หลังคาเรือน ขึ้นไป) (ทัตยา เพ็ชรภู, 2544 :143) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจพื้นที่ศึกษา ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในชุมชน และใช้การทดสอบ T-test ในโปรแกรม SPSS For Window 11.5 เพื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของปัญหาและความต้องการระหว่างกลุ่มชุมชนแออัดที่แบ่งตามทำเลที่ตั้งชุมชน และขนาดชุมชน

โดยการนำเสนอผลการศึกษา แบ่งการนำเสนอออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้

- 5.2.1 วิเคราะห์ปัญหาและระดับความรุนแรงของปัญหาโดยรวมของทุกชุมชน
- 5.2.2 วิเคราะห์ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนและระดับความต้องการโดยรวม
- 5.2.3 การเปรียบเทียบ และทดสอบ T-test ปัญหาและความต้องการระหว่างทำเลที่ตั้งชุมชน และขนาดชุมชน
- 5.2.4 วิเคราะห์ปัญหาแยกแต่ละชุมชนแออัด
- 5.2.5 วิเคราะห์ปัญหาแบ่งตามกลุ่มชุมชนแออัด ได้แก่กลุ่มที่แบ่งตามทำเลที่ตั้งชุมชน และขนาดชุมชน
- 5.2.6 วิเคราะห์ความต้องการแยกแต่ละชุมชนแออัด
- 5.2.7 วิเคราะห์ความต้องการแบ่งตามกลุ่มชุมชนแออัด ได้แก่กลุ่มที่แบ่งตามทำเลที่ตั้งชุมชน และขนาดชุมชน

โดยกำหนดสัญลักษณ์ในการนำเสนอ ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Sig./P	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t – Distribution

5.2.1 ปัญหาและระดับความรุนแรงของปัญหาในภาพรวมของชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

จากตาราง 5.33 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความหมายระดับปัญหาและความรุนแรงของปัญหาในชุมชน พบว่า ชุมชนที่ศึกษามีปัญหาและความรุนแรงทางกายภาพในระดับคะแนนเฉลี่ย 1.17 ปัญหาทางเศรษฐกิจในระดับคะแนนเฉลี่ย 1.63 ซึ่งหมายถึงชุมชนมีปัญหาทางกายภาพและปัญหาทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง ปัญหาทางสังคมระดับคะแนนเฉลี่ย .84 หมายถึง ชุมชนมีปัญหาในระดับน้อย และปัญหารวมในระดับคะแนนเฉลี่ย 1.15 ซึ่งหมายถึงชุมชนมีปัญหาโดยรวมในระดับปานกลาง

เมื่อแยกเป็นประเด็นปัญหา ปัญหาหลักด้านกายภาพของชุมชนแออัดในภาพรวมในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีคือปัญหาขุม เนื่องจากว่าบ้านเรือนเป็นบ้านยกพื้นมีใต้ถุน ซึ่งด้านล่างเป็นเลน มีน้ำท่วมขัง โดยแต่ก่อนนั้นการยกพื้นให้มิดใต้ถุนเพื่อเหตุผลของน้ำทะเลขึ้นลง แต่ปัจจุบันบางส่วนได้มีการถมที่ปิดทางขึ้นลงของทะเล ทำให้น้ำไม่ระบายและกลายเป็นน้ำจืดขังอยู่ใต้ถุน ส่วนในชุมชนตอนในเกิดจากน้ำขังตามแอ่งน้ำเล็กๆ ตามรางระบายน้ำ และพื้นที่ว่างขึ้นแฉะภายในชุมชน ซึ่งเหมาะอย่างยิ่งต่อการเพาะพันธุ์ของยุง รองลงมาได้แก่โครงสร้างที่อยู่อาศัยไม่คงทนถาวร เนื่องจากบ้านและห้องแถวส่วนใหญ่ในชุมชนแออัดนั้นเป็นของเอกชนที่กว้านซื้อไว้ให้เช่าในราคาถูก จึงมักจะไม่สนใจเกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพบ้านเช่าหรือห้องแถว ทำให้ทรุดโทรม เช่นหลังคารั่ว ฝาบ้านผุ ระดับพื้นบ้านต่ำทำให้น้ำท่วมขังเข้ามาในตัวบ้านในช่วงฝนตกหนัก รวมถึงผู้เช่าก็ไม่สนใจในการปรับปรุงด้วย เนื่องจากไม่มีงบประมาณ หรือรายได้น้อยอยู่แล้ว รวมถึงการไม่มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ

ตาราง 5.33 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความหมายระดับปัญหา และความรุนแรงของปัญหาในภาพรวมทั้งหมดของชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

รายละเอียด	\bar{x}	S.D.	ค่าระดับ (Rating)
ด้านกายภาพ			
1 น้ำครำและน้ำเสีย	.96	1.02	1
2 ยุงชุม	2.19	.77	3
3 ทางเข้าชุมชนคับแคบ	1.51	1.08	2
4 ถนนหรือทางเข้าชุมชนขรุขระหรือน้ำท่วมขัง	1.35	1.14	2
5 โครงสร้างที่อยู่อาศัยไม่ทนถาวร	1.55	.99	2
6 ปัญหามลพิษจากโรงงานหรือผู้ประกอบการด้านน้ำเสีย	.48	.91	1
7 ปัญหามลพิษจากโรงงานหรือผู้ประกอบการด้านมลพิษทางอากาศ	.46	.80	1
8 ปัญหามลพิษจากโรงงานหรือผู้ประกอบการด้านมลพิษทางเสียง	.26	.58	1
9 ท่อระบายน้ำอุดตันหรือชำรุด คลองระบายน้ำตันเงิน	1.39	1.15	2
10 ปัญหาขยะมูลฝอย	1.54	.97	2
11 ไฟฟ้าไม่เพียงพอ ไฟตก ติด ๆ ดับ ๆ	.89	.89	1
12 น้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ	1.45	1.03	2
รวมปัญหาด้านกายภาพ	1.17	.55	2
ด้านเศรษฐกิจ			
13 มีอาชีพไม่แน่นอน ไม่มีรายได้ประจำ	1.76	1.01	2
14 มีรายได้น้อย ไม่พอใช้	1.95	.97	2
15 ไม่มีสถานฝึกอาชีพในชุมชน	1.60	1.06	2
16 ไม่มีแหล่งกู้ยืมที่เหมาะสมในชุมชน	1.51	1.03	2
17 ค่าเล่าเรียนบุตรมีไม่เพียงพอ	1.49	1.07	2
18 มีหนี้สิน รวมถึงดอกเบี้ยที่กู้ยืมสูง	1.56	1.10	2
19 การว่างงาน	1.58	1.20	2
รวมปัญหาด้านเศรษฐกิจ	1.63	.75	2
ด้านสังคม			
20 ปัญหาเด็กเร่ร่อน	.40	.77	1
21 การเวนคืนที่ดิน	.37	.77	1
22 มีปัญหาการไล่ที่	.38	.79	1
23 ไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง	1.85	1.17	2
24 การพนัน	1.23	.98	2
25 ลักเล็กขโมยน้อย	1.12	.91	2
26 คนในชุมชนมีเรื่องขัดแย้งกันหรือมีการทะเลาะวิวาท	1.12	.93	2
27 ปัญหาวัยรุ่น	1.68	1.03	2
28 ปัญหาอาชญากรรม	.48	.69	1
29 อคคีภัย	.35	.59	1
30 อื่น ๆ	.27	.84	1
รวมด้านสังคม	.84	.47	1
รวมทั้งสิ้น	1.14	.46	2

หมายเหตุ ความหมายของระดับคะแนนในตาราง ใช้ Rating ให้ค่าเป็น ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2534 : 8-11)

- 0 หมายถึง ไม่มีปัญหา
- 1 หมายถึง มีปัญหาน้อย
- 2 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
- 3 หมายถึง มีปัญหามาก

ส่วนปัญหาหลักด้านเศรษฐกิจ คือมีรายได้น้อย และมีอาชีพไม่แน่นอน ไม่มีรายได้ประจำ เนื่องจากว่าชาวชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และเป็นพ่อค้าแม่ค้า เช่น ก่อสร้าง แกะเปลือก หอยนางรม ขายผัก ผลไม้ในตลาด ขับรถรับจ้าง เก็บของแก่ชาย ชายข่าวแก ฯลฯ ซึ่งรายได้น้อย และไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับว่ามีงานเข้ามาหรือไม่ รวมถึงไม่มีอาชีพเสริมมารองรับ และไม่กล้าลงทุน รวมกลุ่มทำอะไร เนื่องจากยังไม่มีกรอบรม หรือส่งเสริมฝึกทักษะอาชีพ ประกอบกับไม่มีทุนเพียงพอ

ส่วนปัญหาหลักด้านสังคม ได้แก่ ชาวชุมชนไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งเกิดจากการที่ผู้มีอิทธิพลหรือผู้ที่มีเงินทุนมากจะกว้านซื้อที่ดินหรือเช่าที่ในระยะยาวเป็นแปลงใหญ่ๆ ในที่ที่มีการถมทะเลหรือเป็นที่ดินวัดที่แบ่งให้เช่า แล้วจึงมาแบ่งย่อยให้ชาวชุมชนเช่า ดังนั้น ชาวชุมชนจึงยากที่จะมีที่ดินเป็นของตนเองได้ ซึ่งบางครั้งทางราชการได้เคยจัดสรรที่ดินให้คนยากจน ในชุมชน แต่เมื่อคนจนคนใดจับสลากได้ คนรวยก็จะมาขอซื้อสิทธิ์ไป ปัญหารองลงมาได้แก่ ปัญหาวัยรุ่น มั่วสุม จักรยานยนต์ป่วนเมือง ทะเลาะวิวาท เล่นการพนัน เป็นต้น เนื่องจากบริเวณชุมชน เป็นที่รวมตัวกันของวัยรุ่นจากหลายๆชุมชนเป็นกลุ่มๆแบ่งแยกกัน และมักมีการหาเรื่องทะเลาะวิวาท รวมถึงแสดงความไม่พอใจโดยการขับขี้จักรยานยนต์ก่อวุ่นกันโดยเฉพาะในยามวิกาล รวมถึงวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้เรียนต่อ และมักไม่มีงานทำ เมื่อมีเวลาว่างจึงมีการรวมตัวกัน ประกอบกับ เป็นวัยคะนอง ผู้ปกครองก็ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดเท่าใดนัก เนื่องจากยังต้องหาเข้ากินค้าอยู่ การชักชวนกันไปทำในสิ่งที่ไม่ดีจึงเกิดขึ้นได้ง่าย

5.2.2 ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนและระดับความต้องการ ในภาพรวมของชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

จากตาราง 5.34 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความหมายระดับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนและระดับความต้องการ พบว่า ชุมชนมีระดับความต้องการความช่วยเหลือด้านกายภาพในระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50 ด้านเศรษฐกิจ ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.89 ทางสังคมในระดับคะแนนเฉลี่ย 1.40 และทุกด้านโดยรวมในระดับคะแนนเฉลี่ย 1.54 ซึ่งหมายถึง ชุมชนมีความต้องการความช่วยเหลือในระดับปานกลางทุกด้าน

ตาราง 5.34 แสดงระดับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนและระดับความต้องการในภาพรวม

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ (Rating)
ด้านกายภาพ			
1 การแก้ไขปัญหาน้ำขังและน้ำคร่ำ	1.06	1.11	2
2 การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	2.29	.74	3
3 ไฟฟ้าตามทางเดิน	1.52	1.05	2
4 ให้ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะมากขึ้น	2.15	.86	3
5 ปรับสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ขึ้น	1.79	.94	2
6 ปรับปรุงทางเดินหรือถนนเข้าชุมชน	1.77	1.09	2
7 ซ่อมแซมท่อระบายน้ำและชุดลอกคูคลอง	1.50	1.17	2
8 การดูแลเรื่องการเก็บขยะให้ตกค้าง	1.69	.98	2
9 ช่วยควบคุมการปล่อยมลพิษจากโรงงานหรือผู้ประกอบการ	.78	.93	1
10 ไฟฟ้าเป็นของบ้านตัวเอง ไม่ต้องใช้ฟาง	.96	1.00	1
11 น้ำประปาเป็นของบ้านตัวเอง ไม่ต้องพ่วงกับบ้านอื่น	1.34	1.18	2
12 ปรับปรุงระบบประปาให้ไหลสม่ำเสมอ	1.43	1.02	2
13 ปรับปรุงซ่อมแซมโครงสร้างของห้องแถว/บ้านเช่า	1.31	.92	2
รวมด้านกายภาพ	1.50	.52	2
ด้านเศรษฐกิจ			
14 ร้านค้าหรือสหกรณ์ของชาวราคาดูกช่วยค่าครองชีพ	1.52	1.03	2
15 จัดอบรมฝึกอาชีพร่วมกันให้คนในชุมชนรวมทั้งช่วยหาตลาดรองรับ	2.04	1.07	3
16 สถานฝึกอาชีพในชุมชน	1.96	1.01	2
17 ช่วยเหลือด้านทุนประกอบอาชีพสำหรับกลุ่มแม่บ้านในชุมชน	1.92	.95	2
18 ให้ความรู้เกี่ยวกับทุนหรือเงินกู้ในโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล	2.04	.94	3
รวมด้านเศรษฐกิจ	1.89	.77	2
ด้านสังคม			
19 ป้อมยามตำรวจประจำชุมชน	1.74	1.03	2
20 บริการสาธารณสุขของรัฐให้เพียงพอกับคนในชุมชน	1.54	.95	2
21 สนามเด็กเล่นในชุมชน	1.64	.99	2
22 จัดหาที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อในที่ดินเดิม	1.42	1.16	2
23 จัดหาที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อในที่ดินใหม่	1.36	1.12	2
24 โรงเรียนหรือสถานศึกษาก่อนวัยเรียนในชุมชน	1.37	1.00	2
25 สวนสาธารณะหรือสนามกีฬาเล็ก ๆ ในชุมชน	1.76	.98	2
26 แก้ไขปัญหาหิวร้อน (มั่วสุม/ชิงจากรายงานคดี/ทะเลาะวิวาท ฯลฯ)	1.67	1.02	2
27 อื่น ๆ	.17	.98	1
รวมด้านสังคม	1.40	.57	1
รวมทั้งสิ้น	1.54	.48	2

หมายเหตุ ความหมายของระดับคะแนนในตาราง ใช้ Rating ให้ค่าเป็น ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2534 : 8-11)

- 0 หมายถึง ไม่ต้องการความช่วยเหลือ
- 1 หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือน้อย
- 2 หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือปานกลาง
- 3 หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือมาก

เมื่อแยกเป็นประเด็น ความต้องการหลักด้านกายภาพของชุมชนแออัดในภาพรวมในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีได้แก่การแก้ไขปัญหายุงชุม คือต้องการให้มีการฉีดพ่นยากันยุง แจกทรายเคลือบสารกำจัดลูกน้ำหรือทรายอะเบท(Abate) และถมในที่ที่เป็นแอ่งน้ำขัง ความต้องการรองลงมาได้แก่ช่วยติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้มากขึ้น เนื่องจากตู้ตั้งอยู่ห่างกันมากและเสียบ่อย บางชุมชนก็ไม่มีติดตั้งตู้โทรศัพท์สาธารณะเลย ชาวชุมชนที่ไม่มีโทรศัพท์บ้านต้องเดินออกไปใช้ยังชุมชนอื่น ซึ่งอยู่ไกลออกไปมาก

ความต้องการหลักด้านเศรษฐกิจได้แก่ จัดอบรมฝึกอาชีพพร้อมกันให้คนในชุมชนรวมทั้งช่วยหาลาดรองรับ เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน และส่วนหนึ่งจะเป็นแม่ค้า พ่อค้าขายอาหาร ขายของในตลาดซึ่งรายได้ไม่มากนัก จึงต้องการทักษะในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และให้ความรู้เกี่ยวกับทุนหรือเงินกู้ในโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล ช่วยให้ทางหน่วยงานราชการออกมาให้ความรู้เกี่ยวกับทุนหรือเงินกู้ในโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลแบบเข้าใจง่าย เนื่องจากคนในชุมชนยังไม่มีสมาธิเข้าใจเพียงพอ และไม่กล้า ไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไร ซึ่งจากการสอบถามพบว่าชาวชุมชนไม่ทราบว่าจะดำเนินการอย่างไรในการกู้ยืมในโครงการต่างๆของรัฐบาล และเกรงว่าทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจะไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร เหมือนกับการติดต่อกับราชการในเรื่องอื่นๆเนื่องจากเห็นว่าเป็นชาวชุมชนแออัด

ความต้องการหลักด้านสังคมได้แก่ สวนสาธารณะและสนามกีฬาเล็กๆในชุมชน เพื่อต้องการให้เด็กๆมีความปลอดภัยมากขึ้น ไม่ต้องวิ่งเล่นตามถนนเข้าซอย ซึ่งอาจถูกจักรยานยนต์เฉี่ยวชนได้ และส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากปัญหาวัยรุ่น ถ้ามีสวนสาธารณะหรือมีลานกีฬาเล็กๆ วัยรุ่นจะได้มีที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมกลุ่มกันทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ ความต้องการรองลงมาคือป้อมยามตำรวจประจำชุมชน หรืออีกนัยหนึ่งคืออยากให้มีสายตรวจหรือตำรวจมาสอดส่องดูแลในชุมชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทะเลาะวิวาท และจักรยานยนต์กวนเมืองของกลุ่มวัยรุ่น รวมถึงการมั่วสุม และเล่นการพนัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2.3 การเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการแบ่งตามที่ตั้งชุมชน และขนาดชุมชน

ตาราง 5.35 แสดงเปรียบเทียบปัญหาด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม และ ปัญหาโดยรวม ระหว่างชุมชนแออัดชายทะเล กับชุมชนแออัดตอนใน (แบ่งตามทำเลที่ตั้ง)

ประเภทปัญหา	N	\bar{x}	S.D.	T	P(Sig.)
ปัญหาด้านกายภาพ				-5.228**	.000
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	1.04	.56		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	1.35	.47		
ปัญหาด้านเศรษฐกิจ				-8.106**	.000
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	1.37	.70		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	2.01	.66		
ปัญหาทางสังคม				-2.600**	.010
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	.78	.48		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	.92	.45		
ปัญหาโดยรวม				-6.393**	.000
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	1.02	.48		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	1.34	.36		

** มีนัยสำคัญในระดับ .01

ในการทดสอบแนวเหตุผลที่ว่าชุมชนแออัดที่มีทำเลที่ตั้ง และขนาดของชุมชนแตกต่างกัน จะมีปัญหาและความต้องการที่ต่างกัน ได้ใช้การทดสอบ t-test ในโปรแกรม SPSS ซึ่งเป็นการทดสอบผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ประชากร (μ_1 , μ_2) โดยเป็นการทดสอบแบบ 2 ด้าน ดังนี้

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

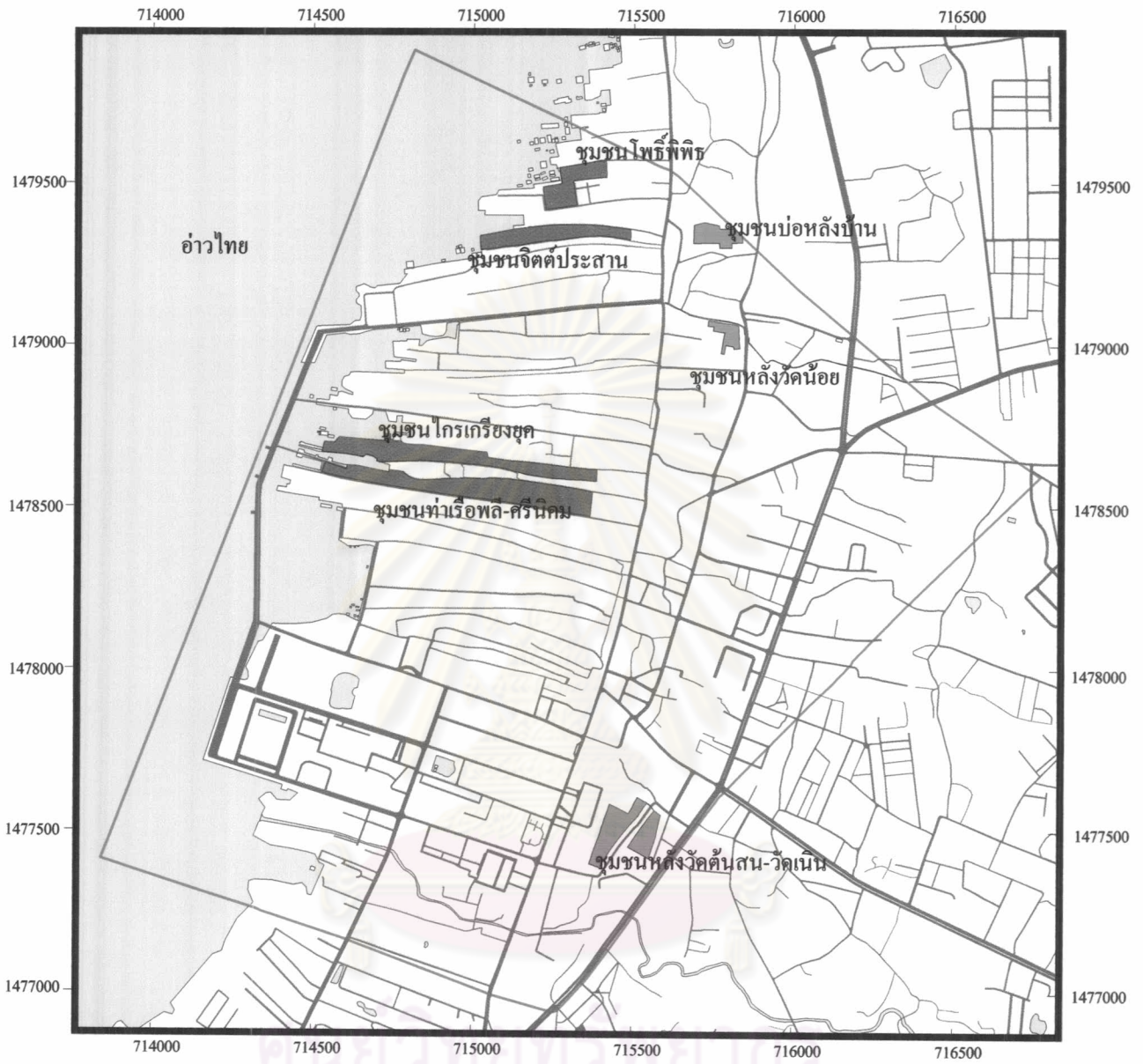
โดย

H_0 เป็นสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis)

H_1 เป็นสมมติฐานแย้ง (Alternative Hypothesis)

ในการปฏิเสธ $H_0 : \mu_1 = \mu_2$ จะใช้ผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม SPSS ซึ่งพิจารณาจากค่า Sig. (2 – tailed) จากผลลัพธ์ของ SPSS โดยจะปฏิเสธ H_0 ถ้าค่า Sig. (2 – tailed) น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด

แผนที่ 5.1 แสดงที่ตั้งชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเล และกลุ่มตอใน

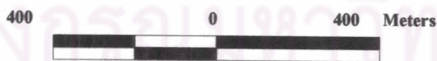
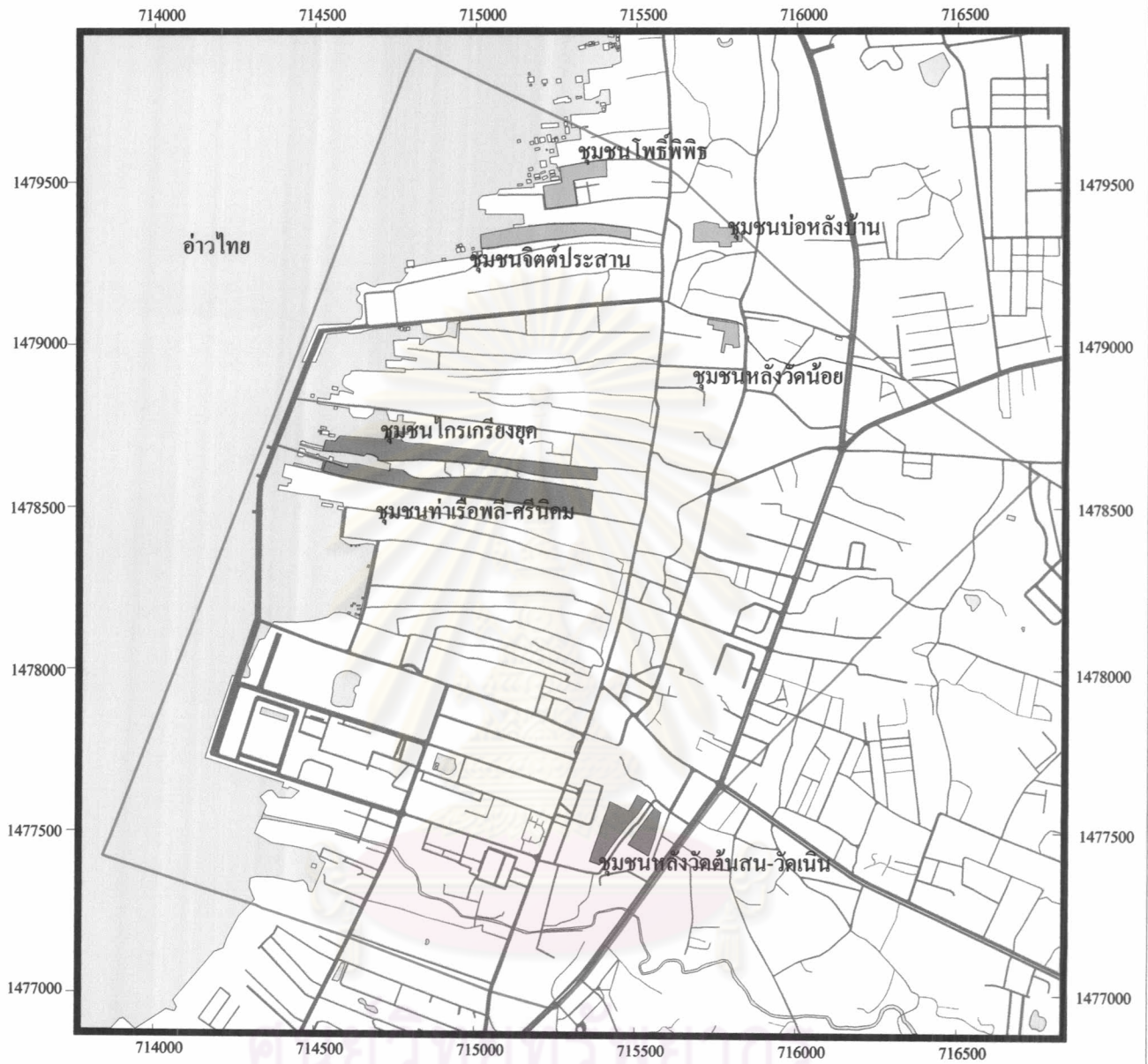
สัญลักษณ์

- เส้นทางคมนาคม
- ขอบเขตเทศบาล
- แหล่งน้ำ
- ชุมชนแออัดกลุ่มตอใน
- ชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเล

จัดทำโดย
 นายภูวไนย พลไชย
 ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
 และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 กรมการผังเมือง

แผนที่ 5.2 แสดงที่ตั้งชุมชนแออัดกลุ่มขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

จัดทำโดย
 นายภูวไนย พลไชย
 ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
 และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 กรมการผังเมือง

- สัญลักษณ์
- เส้นทางคมนาคม
 - ขอบเขตเทศบาล
 - แหล่งน้ำ
 - ชุมชนแออัดกลุ่มขนาดใหญ่
 - ชุมชนแออัดกลุ่มขนาดเล็ก

จากตาราง 5.35 ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาโดยรวม ระหว่างชุมชนแออัดชายทะเล กับชุมชนแออัดตอนใน พบว่า ชุมชนแออัดชายทะเลและชุมชนแออัดตอนในมีปัญหาด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม และปัญหาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าชุมชนแออัดตอนในมีปัญหามากกว่าชุมชนแออัดชายทะเลทุกด้าน

ทั้งนี้ในด้านกายภาพ ปัญหาหลักของชุมชนแออัดตอนในจะเกี่ยวกับปัญหาท่อระบายน้ำอุดตัน คลองระบายน้ำตื้นเขิน ซึ่งการระบายน้ำไม่สามารถระบายน้ำได้ทันท่วงที ส่วนหนึ่งมาจากระดับของที่ตั้งในชุมชนนั้นจะค่อนข้างต่ำกว่าแนวคลองระบายน้ำ ส่วนนั้นชุมชนชายทะเลบ้านเรือนส่วนใหญ่ยกพื้นสูง ปัญหาเกี่ยวกับน้ำท่วมหรือการระบายน้ำจึงมีน้อยกว่า ปัญหาหลักของชุมชนแออัดชายทะเล จะเกี่ยวกับขุมและประปาไหลไม่สม่ำเสมอ สำหรับปัญหาขุมนั้น อาจเนื่องมาจากน้ำที่ขังอยู่ใต้ถนนและตามแอ่งน้ำที่เกิดจากการถมที่ปิดกั้นการขึ้นลงของน้ำทะเล ทำให้กลายเป็นแอ่งน้ำขัง เป็นที่เพาะพันธุ์ของยุง สำหรับปัญหาประปาไหลไม่สม่ำเสมอในช่วงเวลากลางวัน ซึ่งมีกาใช้น้ำในชุมชนเมืองตอนในมาก ประกอบกับลักษณะชุมชนแออัดชายทะเลเป็นแนวยาวมาก ทำให้ในช่วงที่มีกาใช้น้ำในเขตเมืองมาก น้ำจะไหลไปไม่ถึง โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ชั้วท้ายชุมชน

ส่วนความแตกต่างของปัญหาในด้านเศรษฐกิจนั้น เนื่องจากชาวชุมชนแออัดตอนในมากกว่าครึ่งไม่ได้เกิดอยู่ในชุมชน โดยในจำนวนนี้มีทั้งที่มาจากต่างจังหวัด ต่างอำเภอ และต่างเทศบาล ซึ่งมาหางานทำ ดังนั้นจะเป็นที่อยู่อาศัยและที่ดินจะเป็นการเช่ามากกว่า ชาวชุมชนชายทะเล ทำให้รายได้ส่วนหนึ่งต้องแบ่งมาใช้จ่ายในส่วนของการเช่าบ้านหรือห้องแถว ทำให้รายได้นั้นเหลือไม่มากนัก ซึ่งต่างจากชาวชุมชนชายทะเลส่วนใหญ่เป็นชาวชุมชนดั้งเดิมและอยู่มาหลายชั่วอายุคน จึงมีบ้านห้องแถวเป็นของตนเองไม่ต้องเช่า หรือถ้าเช่าก็จะเป็นแบบเช่าแบบชั่วลูกชั่วหลานซึ่งจะถูกกว่ามาก ประกอบกับการอยู่อาศัยเป็นลักษณะเครือญาติมีการช่วยเหลือกันในด้านค่าใช้จ่ายมากกว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจจึงน้อยกว่าชาวชุมชนแออัดตอนใน

ส่วนความแตกต่างของปัญหาในด้านสังคมนั้น เนื่องจากชุมชนตอนในมีความเป็นเมืองมากกว่า มีการแก่งแย่งแข่งขันในการดำรงชีพมากกว่า ประกอบกับจะเป็นการอยู่แบบต่างคนต่างอยู่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันจะมีน้อยกว่าชาวชุมชนชายทะเล ทำให้ปัญหาในด้านสังคมจึงรุนแรงกว่า

ตาราง 5.36 แสดงเปรียบเทียบระดับความต้องการช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และความต้องการโดยรวม ระหว่างชุมชนแออัดชายทะเลกับชุมชนแออัดตอนใน (แบ่งตามทำเลที่ตั้ง)

ความต้องการช่วยเหลือ	N	\bar{x}	S.D.	T	P(Sig.)
ความต้องการด้านกายภาพ				-3.539**	.000
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	1.42	.55		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	1.62	.44		
ความต้องการด้านเศรษฐกิจ				-8.227**	.000
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	1.62	.81		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	2.28	.50		
ความต้องการทางสังคม				-2.577**	.010
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	1.33	.61		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	1.50	.50		
ความต้องการโดยรวม				-5.170**	.000
ชุมชนแออัดชายทะเล	196	1.43	.53		
ชุมชนแออัดตอนใน	124	1.71	.35		

** มีนัยสำคัญในระดับ .01

จากตาราง 5.36 ค่า Sig. (2 – tailed) ของความต้องการด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งได้แก่ .000 , .000 และ .010 ตามลำดับมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญคือ .01 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าชุมชนแออัดชายทะเล และชุมชนแออัดตอนใน มีความต้องการความช่วยเหลือด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และความช่วยเหลือทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมระหว่างชุมชนแออัดชายทะเลและชุมชนแออัดตอนใน ค่า Sig. (2 – tailed) ที่ได้เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญ .01 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าชุมชนแออัดชายทะเล และชุมชนแออัดตอนใน มีความต้องการความช่วยเหลือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าชุมชนแออัดตอนในมีความต้องการความช่วยเหลือมากกว่าชุมชนแออัดชายทะเลทุกด้าน โดยเฉพาะความต้องการในด้านเศรษฐกิจนั้นค่าเฉลี่ยความต้องการระหว่างชุมชนตอนในค่อนข้างจะมากกว่าชุมชนชายทะเลอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชาวชุมชนแออัดตอนในมากกว่าครึ่งต้องเช่าบ้านอยู่ทำให้รายได้ส่วนหนึ่งต้องแบ่งมาใช้จ่ายในส่วนของค่าเช่าบ้านหรือห้องแถว ประกอบกับอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นการรับจ้าง ส่วนหนึ่งก็จะเป็นพ่อค้า แม่ค้า ซึ่งรายได้น้อย จึงต้องการความช่วยเหลือในด้านนี้มากกว่าอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะ

การช่วยฝึกทักษะอาชีพ เพื่อเป็นอาชีพเสริมในการเพิ่มรายได้ และช่วยเหลือในด้านทุนประกอบการของกลุ่มในชุมชน

ตาราง 5.37 แสดงเปรียบเทียบปัญหาด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม และปัญหาโดยรวม ระหว่างชุมชนขนาดใหญ่กับชุมชนขนาดเล็ก

ประเภทปัญหา	N	\bar{x}	S.D.	T	P(Sig.)
ปัญหาด้านกายภาพ				.321	.730
ชุมชนขนาดเล็ก	105	1.17	.51		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	1.15	.62		
ปัญหาด้านเศรษฐกิจ				2.845**	.005
ชุมชนขนาดเล็ก	105	1.55	.75		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	1.80	.74		
ปัญหาทางสังคม				3.329**	.001
ชุมชนขนาดเล็ก	105	.78	.42		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	.97	.55		
ปัญหาโดยรวม				-2.215*	.027
ชุมชนขนาดเล็ก	105	1.11	.43		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	1.24	.54		

* มีนัยสำคัญในระดับ .05

** มีนัยสำคัญในระดับ .01

จากตาราง 5.37 ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาโดยรวม ระหว่างชุมชนแออัดขนาดเล็กและชุมชนแออัดขนาดใหญ่ พบว่า ชุมชนแออัดขนาดเล็กมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยชุมชนขนาดใหญ่มีปัญหาสูงกว่าทั้งสองด้าน ปัญหาโดยรวมพบว่าชุมชนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีปัญหาแตกต่างกันโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าชุมชนขนาดใหญ่มีระดับปัญหาโดยรวมสูงกว่าชุมชนขนาดเล็ก ส่วนปัญหาด้านกายภาพ พบว่าทั้งชุมชนขนาดเล็กและชุมชนขนาดใหญ่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ในด้านกายภาพที่พบว่าทั้งชุมชนขนาดเล็กและชุมชนขนาดใหญ่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอยนั้นถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ของทั้งสองชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งชุมชนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ต่างก็มีแอ่งน้ำขัง พื้นที่ย่างกร้างมีหญ้าปกคลุมและเป็นแอ่ง ซึ่งแหล่งเพาะพันธุ์

ยุ่งได้เป็นอย่างดี หรือปัญหาด้านกายภาพอื่นๆก็เกิดปัญหาที่คล้ายคลึงกันเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็
ชุมชนแออัดขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่

ส่วนในด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น เนื่องจากชุมชนขนาดใหญ่มีพื้นที่มากกว่าการรวมกลุ่ม
กันทางสังคมและการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มต่างๆในชุมชน ในการที่จะประกอบ
กิจกรรมหรือทำอาชีพร่วมกันนั้นเป็นไปได้ยากกว่า ทำให้ในการที่จะได้รับความช่วยเหลือจาก
ทางราชการนั้นไม่ทั่วถึง และลำบากกว่า ซึ่งเมื่อเทียบตามขนาดแล้ว ชุมชนแออัดขนาดใหญ่มักมี
ปัญหาในด้านเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าชุมชนขนาดเล็ก

ตาราง 5.38 เปรียบเทียบระดับความต้องการช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนด้านกายภาพ ด้าน
เศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม และปัญหาโดยรวม ระหว่างชุมชนขนาดใหญ่กับชุมชนขนาดเล็ก

ความต้องการช่วยเหลือ	N	\bar{x}	S.D.	T	P(Sig.)
ความต้องการด้านกายภาพ				-5.30	.597
ชุมชนขนาดเล็ก	105	1.49	.49		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	1.53	.58		
ความต้องการด้านเศรษฐกิจ				-2.454*	.015
ชุมชนขนาดเล็ก	105	1.82	.77		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	2.05	.76		
ความต้องการทางสังคม				-4.910**	.000
ชุมชนขนาดเล็ก	105	1.30	.56		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	1.62	.52		
ความต้องการโดยรวม				-2.795**	.006
ชุมชนขนาดเล็ก	105	1.49	.47		
ชุมชนขนาดใหญ่	215	1.66	.50		

* มีนัยสำคัญในระดับ .05 ** มีนัยสำคัญในระดับ .01

จากตาราง 5.38 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชน
ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และความต้องการโดยรวม ระหว่างชุมชนแออัดขนาดเล็กและ
ชุมชนแออัดขนาดใหญ่ พบว่า ชุมชนแออัดขนาดเล็กมีความต้องการความช่วยเหลือทางสังคมและ
ความต้องการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าชุมชนขนาด
ใหญ่มีความต้องการมากกว่าชุมชนขนาดเล็ก ความต้องการความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ พบว่า
ชุมชนขนาดเล็กและชุมชนขนาดใหญ่มีความต้องการความช่วยเหลือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าชุมชนขนาดใหญ่มีความต้องการความช่วยเหลือมากกว่า ส่วนความต้องการความช่วยเหลือด้านกายภาพ พบว่าชุมชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีความต้องการความช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ในด้านกายภาพที่พบว่าทั้งชุมชนขนาดเล็กและชุมชนขนาดใหญ่ มีความต้องการความช่วยเหลือที่ไม่แตกต่างกันนั้น เนื่องจากว่าปัญหาหลักๆของชุมชนทั้งสองกลุ่มค่อนข้างจะคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการแก้ปัญหาของชุมชนนั้น ไม่ว่าจะชุมชนขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กต่างก็มีบริเวณที่เป็นแอ่งน้ำขัง ทั้งตามใต้ถุนบ้าน ตามท่อหรือรางระบายน้ำ หรือตามแอ่งน้ำขังที่เป็นที่รกร้างในชุมชน ดังนั้นความต้องการในด้านกายภาพจึงไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนในชุมชนแออัดทั้งสองกลุ่มต้องการให้มีการฉีดพ่นยากันยุงให้สม่ำเสมอ แจกทรายเคลือบสารกำจัดลูกน้ำหรือทรายอะเบท (Abate) และถมในที่ที่เป็นแอ่งน้ำขัง

ส่วนในด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น เนื่องจากชุมชนขนาดใหญ่มีพื้นที่มากกว่าการรวมกลุ่มกันทางสังคมและการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มต่างๆในชุมชน ในการที่จะประกอบกิจกรรมหรือทำอาชีพร่วมกันนั้นเป็นไปได้ยากกว่า ทำให้ในการที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการนั้นไม่ทั่วถึง และลำบากกว่า ชุมชนขนาดใหญ่จึงต้องการความช่วยเหลือในสองด้านนี้ให้มากกว่าชุมชนขนาดเล็ก โดยเฉพาะต้องการให้รัฐจัดสรรที่ดินในชุมชนให้เช่าซื้อและผ่อนในระยะยาว เพราะส่วนใหญ่เป็นสัมปทานเช่าแบบระยะยาวจากนายทุน หรือผู้มีอิทธิพล ทำให้ชาวบ้านไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

5.2.4 ปัญหาแยกแต่ละชุมชนแออัด ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

ปัญหาชุมชนไกรเกรียงยุค ปัญหาหลักของชุมชนคือไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งลักษณะชุมชนเป็นการถมทะเลตามชายฝั่งที่เรียกว่า “ที่น้ำลบ” เป็นการถมโดยผู้ที่มีเงินแล้วสร้างบ้านให้ชาวบ้านเป็นผู้เช่า แต่เป็นการเช่าแบบชั่วคราวชั่วคราว ดังนั้นชาวไกรเกรียงยุคจึงไม่มีที่ดิน และบ้านของตัวเอง ซึ่งทางราชการได้เคยจัดสรรที่ดินให้คนยากจนในชุมชน แต่เมื่อคนจนคนใดจับสลากได้คนรวยก็จะมาขอซื้อสิทธิ์ไป สำหรับปัญหาด้านกายภาพที่สำคัญคือน้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ เนื่องมาจากการตั้งถิ่นฐานชุมชนเป็นแนวยาวมาก ประปาจึงส่งไปไม่ถึงโดยเฉพาะตอนท้ายชุมชน และส่วนหนึ่งมาจากประปานั้นต้องต่อพ่วงจากบ้านอื่น รองลงมาคือปัญหาขุมและขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจากน้ำที่ขังอยู่ใต้ถุนและตามแอ่งน้ำต่างๆที่อยู่ในชุมชน ส่วนขยะมูลฝอยมีการจัดเก็บไม่ทั่วถึง และส่วนหนึ่งก็ทิ้งลงใต้ถุนบ้าน ส่วนปัญหาด้านเศรษฐกิจคือชาวชุมชนมีรายได้น้อย ไม่พอใช้เนื่องจากอาชีพส่วนใหญ่ทำประมง รายได้ไม่แน่นอน ส่วนหนึ่งก็เป็นอาชีพจากผลผลิตจากทะเล เช่น การแคะหอย ซึ่งรายได้ไม่มากนัก รวมถึงการไม่มีอาชีพเสริมในด้านอื่นๆ

ปัญหาชุมชนจิตต์ประสาน ปัญหาหลักของชุมชนคือการว่างงาน เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น ก่อสร้าง พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น ซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับงานที่ได้รับมา ถ้าไม่มีงานเข้าก็จะว่างงาน และไม่รู้ว่าจะทำอาชีพเสริมอะไร เนื่องจากไม่มีผู้ทางและขาดการแนะนำอบรมอาชีพ ส่วนปัญหาคุณภาพนั้นมีน้อย เพราะได้รับการปรับปรุงถนน ท่อระบายน้ำ และสาธารณูปโภคอื่น ๆ จากการเคหะแห่งชาติ และเทศบาลเมืองชลบุรี แต่จากการสอบถามพบว่ายังมีปัญหาขยะมูลฝอย เนื่องจากมีการทิ้งลงใต้ถุนบ้านมากกว่าที่จะทิ้งลงถัง และปัญหาทางเข้าชุมชนคับแคบ เช่นเดียวกับปัญหาสังคมมีเพียงปัญหาวัยรุ่น มั่วสุมจักรยานยนต์ป่วนเมืองเท่านั้น

ปัญหาชุมชนบ่อหลังบ้าน ปัญหาหลักของชุมชนคือปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ การว่างงาน มีอาชีพไม่แน่นอน รายได้น้อย เนื่องจากชาวชุมชนประกอบอาชีพรับจ้าง ลูกจ้าง แม่ค้าในตลาด เป็นงานที่รายได้ไม่แน่นอน หาเช้ากินค่ำ ไม่ค่อยเหลือเก็บ ปัญหาหลักอีกอย่างคือปัญหาด้านสังคม ได้แก่ การพนัน ปัญหาวัยรุ่นทะเลาะวิวาท ก่อวุ่น เนื่องจากบริเวณชุมชนนี้เป็นที่รวมตัวกันของวัยรุ่นจากหลายๆชุมชนเป็นกลุ่มๆแบ่งแยกกัน และมักมีการหาเรื่องทะเลาะวิวาท รวมถึงแสดงความไม่พอใจโดยการขับขี่จักรยานยนต์ก่อวุ่นกันโดยเฉพาะในยามวิกาล ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน นอนไม่หลับ ส่วนปัญหาด้านกายภาพที่เด่นชัดที่สุดคือปัญหาขยะ เนื่องจากบริเวณชุมชนมีแอ่งน้ำขังที่วัชพืชขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วไป ทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงได้เป็นอย่างดี

ปัญหาชุมชนท่าเรือพลี-ศรีนิคม ปัญหาหลักด้านกายภาพ ได้แก่ ยุงชุม และน้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ ในส่วนของยุงชุมนั้นเนื่องมาจากมีแอ่งน้ำและพื้นที่ใต้ถุนบ้านที่น้ำขัง เนื่องจากบางหลังเป็นบ้านยกพื้นมีใต้ถุน ในขณะที่บางหลังก็มีการถมที่ทำให้ระดับพื้นไม่เท่ากัน น้ำก็จะโดนกันไม่ระบาย โดยเฉพาะในพื้นที่ว่างของชุมชน จึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงได้เป็นอย่างดี ในเรื่องของน้ำประปาที่ไหลไม่สม่ำเสมอเนื่องจากการตั้งถิ่นฐานชุมชนเป็นแนวยาวมาก ในช่วงที่คนในตัวเมืองมีการใช้น้ำประปากันมาก น้ำจึงส่งไปไม่ถึงหรือเหลือปริมาณน้อยโดยเฉพาะตอนท้ายชุมชน และส่วนหนึ่งมาจากประปานั้นต้องต่อพ่วงจากบ้านอื่น ส่วนปัญหาด้านเศรษฐกิจคือปัญหาหนี้สินรวมถึงดอกเบี้ยกู้ยืมสูง เนื่องมาจากการกู้ยืมเงินจากโครงการต่างๆที่รัฐบาลมีนั้น ค่อนข้างซับซ้อน ชาวบ้านส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจและไม่รู้ว่าต้องดำเนินการเช่นไร จึงต้องไปยืมกับเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่จากการสอบถามคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 20 ต่อเดือน ซึ่งถือว่ามากเกินไป ส่วนปัญหารองลงมาคือรายได้น้อย และอาชีพไม่แน่นอน ส่วนปัญหาด้านสังคมคือปัญหาวัยรุ่น โดยเฉพาะการจับกลุ่มมั่วสุมการพนัน จักรยานยนต์ป่วนเมือง ไม่ค่อยสนใจการเรียน เป็นต้น

ตาราง 5.39 แสดงปัญหาของแต่ละชุมชน

ปัญหา	ชุมชน	โกรเกรียง ชุก	จิตต์ ประสาน	บ่อหลัง บ้าน	ท่าเรือ พลี-ศรี นิคม	หลังวัด ต้นสน- วัดเนิน	หลังวัด น้อย	โพธิ์พิพิธ
ด้านกายภาพ								
- น้ำครำและน้ำเสีย		6 (13.33)	-	1 (3.85)	-	8 (10.53)	4 (18.18)	8 (27.59)
- ขุงขุม		16(35.56)	1 (3.57)	18(69.23)	34(36.17)	37(48.68)	-	15(51.72)
- ทางเข้าชุมชนคับแคบ		9 (20.00)	2 (7.14)	7 (26.92)	10(10.64)	25(32.89)	1 (4.55)	10(34.48)
- ถนนหรือทางเข้าชุมชนขรุขระหรือน้ำท่วมขัง		4 (8.89)	1 (3.57)	5 (19.23)	6 (6.38)	38(50.00)	10(45.45)	5 (17.24)
- โครงสร้างที่อยู่อาศัยไม่คงทนถาวร		12(26.67)	1 (3.57)	2 (7.69)	4 (4.26)	22(28.95)	5 (22.73)	3 (10.34)
- ปัญหามลพิษจากผู้ประกอบการ ด้านอากาศเสีย		9 (20.00)	-	-	15(15.96)	-	-	-
- ปัญหามลพิษจากผู้ประกอบการ ด้านน้ำเสีย		7 (15.56)	-	-	-	-	-	6 (20.69)
- ปัญหามลพิษทางเสียง จากผู้ประกอบการ		3 (6.67)	-	-	-	-	-	-
- ท่อระบายน้ำอุดตันหรือชำรุด คลองระบายน้ำคั้นเงิน		8 (17.78)	-	3 (11.54)	-	38(50.00)	15(68.18)	8 (27.59)
- ปัญหาขยะมูลฝอย		15(33.33)	2 (7.14)	6 (23.08)	10(10.64)	-	-	13(44.83)
- ไฟฟ้าไม่เพียงพอ ไฟตก คัดๆดับๆ		4 (8.89)	-	-	7 (7.47)	-	-	5 (17.24)
- น้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ		21(46.67)	-	2 (7.69)	33(35.11)	3 (3.95)	-	1 (3.45)
ด้านเศรษฐกิจ								
- มีอาชีพไม่แน่นอน ไม่มีรายได้ประจำ		12(26.67)	4 (14.29)	17(65.38)	15(15.96)	26(34.21)	2 (9.09)	6 (20.69)
- มีรายได้น้อย ไม่พอใช้		20(44.44)	4 (14.29)	16(61.54)	19(20.21)	33(43.42)	2 (9.09)	9 (31.03)
- ไม่มีสถานฝึกอาชีพในชุมชน		15(33.33)	5 (17.86)	14(53.85)	7 (7.47)	21(27.63)	3 (13.64)	10(34.48)
- ไม่มีแหล่งกู้ยืมที่เหมาะสมในชุมชน		8 (17.78)	-	14(53.85)	7 (7.47)	20(26.32)	4 (18.18)	7 (24.14)
- ค่าเล่าเรียนบุตร มีไม่เพียงพอ		8 (17.78)	2 (7.14)	14(53.85)	9 (9.57)	21(27.63)	1 (4.55)	8 (27.59)
- มีหนี้สิน รวมถึงดอกเบี้ยที่สูง		7 (15.56)	2 (7.14)	9 (34.62)	22(23.40)	21(27.63)	2 (9.09)	10(34.48)
- การว่างงาน		7 (15.56)	6 (21.43)	22(84.62)	2 (2.13)	15(19.74)	-	9 (31.03)
ด้านสังคม								
- ปัญหาเด็กเร่ร่อน		2 (4.44)	-	4 (15.38)	-	-	-	2 (6.90)
- การเวนคืนที่ดิน		1 (2.22)	-	1 (3.85)	4 (4.26)	7 (9.21)	-	-
- มีปัญหาการไล่ที่		3 (6.67)	-	-	2 (2.13)	8 (10.53)	-	2 (6.90)
- ไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง		29(64.44)	-	16.61.54)	32(34.04)	32(42.11)	3 (13.64)	10(34.48)
- การพนัน		8 (17.78)	-	19(73.08)	4 (4.26)	-	-	14(48.28)
- ดักเล็กขโมยน้อย		9 (20.00)	-	6 (23.08)	9 (9.57)	-	-	6 (20.69)
- คนในชุมชนมีเรื่องขัดแย้งกัน หรือมีการทะเลาะวิวาท		11(24.44)	-	19(73.08)	1 (1.06)	1 (1.32)	-	3 (10.34)
- ปัญหาวัยรุ่น		17(37.78)	2 (7.14)	19(73.08)	38(40.43)	1 (1.32)	-	6 (20.69)
- ปัญหาอาชญากรรม		-	-	-	-	-	-	6 (20.69)
- อื่นๆ		-	-	-	-	-	-	-

*ตัวเลขในตารางคือความถี่ที่ชาวชุมชนเลือกว่ามีปัญหามาก ส่วนในวงเล็บคือจำนวนเปอร์เซ็นต์ที่เทียบกับประชากรทั้งหมดในแต่ละชุมชน

ปัญหาชุมชนหลังวัดต้นสน-วัดเนิน ปัญหาหลักของชุมชนคือปัญหาเกี่ยวกับการระบายน้ำในช่วงฝนตกหนัก ซึ่งการระบายน้ำไม่สามารถระบายน้ำได้ทันท่วงที ส่วนหนึ่งมาจากระดับของที่ตั้งในชุมชนนั้นจะค่อนข้างต่ำกว่าแนวคลองระบายน้ำ และจากการลงพื้นที่และสอบถามจากเจ้าหน้าที่ฝั่งเมือง และเจ้าหน้าที่เทศบาลพบว่า การระบายน้ำของชุมชนที่อยู่ตอนในนั้นค่อนข้างมีปัญหาในการระบาย โดยเฉพาะในช่วงที่มีฝนตกหนัก เนื่องจากแนวคลองระบายน้ำที่จะระบายน้ำออกสู่ทะเลนั้น มีเพียงคลองสังเขปทางตอนเหนือ และคลองบางปลาสร้อย ทางตอนใต้ของเทศบาลนั้น ทั้งสองคลองนั้นค่อนข้างจะแคบ และค่อนข้างตื้นเขิน ปัญหารองลงมาได้แก่ปัญหาชุมชนอันเกิดจากน้ำขังตามแอ่งน้ำเล็กๆและตามรางระบายน้ำ ส่วนปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีรายได้น้อย ไม่พอใช้ รวมถึงมีอาชีพไม่แน่นอน เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างซึ่ง รายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับมีงานจ้างมาหรือไม่ และส่วนหนึ่งจะเป็นแม่ค้า พ่อค้าขายอาหารขายของในตลาดซึ่งรายได้ไม่มากนัก เป็นการหาเช้าใช้เย็นเสียมากกว่า ส่วนปัญหาด้านสังคมคือไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ที่ดินเกือบทั้งหมดเป็นที่ดินของวัดเนินฯ และให้เช่าในราคาถูก ส่วนตัวบ้านจะสร้างเองก็ได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอิทธิพลมาเช่าที่ดินราคาถูกไว้ในระยะยาวแล้วปลูกบ้านเพื่อให้คนเช่า

ปัญหาชุมชนหลังวัดน้อย ปัญหาหลักของชุมชนคือปัญหาการระบายน้ำในช่วงฝนตกหนัก ซึ่งการระบายน้ำไม่สามารถระบายน้ำได้ทันท่วงที ทำให้น้ำท่วมขังในบริเวณชุมชน รวมถึงท่วมขังเข้าไปในตัวห้องแถว ส่วนหนึ่งมาจากระดับของที่ตั้งในชุมชนนั้นจะค่อนข้างต่ำกว่าแนวคลองระบายน้ำคือคลองสังเขป ซึ่งอยู่ด้านหลังของชุมชน เมื่อฝนตกหนักระดับน้ำในคลองสูงขึ้นเพราะรับน้ำมาจากส่วนอื่นๆในเทศบาลด้วย ทำให้น้ำที่ระบายออกจากชุมชนไม่สามารถไหลลงในคลองได้ ส่วนปัญหาด้านเศรษฐกิจได้แก่ การไม่มีแหล่งกู่ยืมที่เหมาะสมในชุมชน ทำให้ชาวชุมชนจำเป็นต้องไปกู่ยืมนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยแพงถึงร้อยละ 20 ต่อเดือน โดยจากการสอบถามพบว่าชาวชุมชนไม่ทราบว่าจะดำเนินการอย่างไรในการกู่ยืมในโครงการต่างๆของรัฐบาล และเกรงว่าทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจะไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร เหมือนกับการติดต่อกับราชการในเรื่องอื่นๆเนื่องจากเห็นว่าเป็นชาวชุมชนแออัด ส่วนปัญหาด้านสังคมนั้นน้อยมีเพียง ปัญหาไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

ปัญหาชุมชนโพธิ์พิพิธ ปัญหาหลักของชุมชนคือปัญหาชุมชน เนื่องจากว่าบ้านเรือนเป็นบ้านยกพื้นมีใต้ถุน ซึ่งด้านล่างเป็นเลนมีน้ำท่วมขัง โดยแต่ก่อนนั้นการยกพื้นให้มีใต้ถุนเพื่อ เหตุผลของน้ำทะเลขึ้นลง แต่ปัจจุบันบางส่วนได้มีการถมที่ปิดทางขึ้นลงของทะเล ทำให้น้ำไม่ระบายและกลายเป็นน้ำจืดขังอยู่ใต้ถุน ซึ่งเหมาะอย่างยิ่งต่อการเพาะพันธุ์ของยุง ปัญหารองลงมาคือขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนใหญ่จะทิ้งลงใต้ถุนบ้าน และเนื่องจากบางบริเวณเป็นทางเข้าคับแคบ การจัดเก็บขยะจะไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเน่าเหม็นเนื่องจากจัดเก็บไม่ทัน

ส่วนปัญหาด้านสังคมได้แก่การพนัน ซึ่งคนในชุมชนบางส่วนว่างงานหรือยังไม่มีกิจการจ้างงานเข้ามา ก็จะไปจับกลุ่มกันเล่นการพนัน ทำให้เยาวชนเห็นตัวอย่างก็จะมาร่วมเล่นด้วย ทำให้บางครั้งมีการ ขาดเรียนตามมา

5.2.5 ปัญหาแบ่งตามกลุ่มชุมชนแออัด

5.2.5.1 ปัญหาแบ่งกลุ่มตามทำเลที่ตั้ง

ปัญหาชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเล ปัญหาด้านกายภาพได้แก่ ยุงชุม เนื่องจากว่าบ้านเรือนเป็นบ้านยกพื้นมีใต้ถุน ซึ่งด้านล่างเป็นเลนมีน้ำท่วมขัง โดยแต่ก่อนนั้น การยกพื้นให้มีใต้ถุนเพื่อเหตุผลของน้ำทะเลขึ้นลง แต่ปัจจุบันบางส่วนได้มีการถมที่ปิดทางขึ้นลง ของน้ำทะเล ทำให้น้ำไม่ระบายและกลายเป็นน้ำจืดขังอยู่ใต้ถุน ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการเพาะพันธุ์ ของยุง รองลงมาคือน้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานชุมชนเป็นแนวยาวมาก ในช่วงที่คนในตัวเมืองมีการใช้น้ำประปាក้นมาก น้ำจึงส่งไปไม่ถึงหรือเหลือปริมาณน้อยโดยเฉพาะ ตอนท้ายชุมชน และส่วนหนึ่งมาจากประปานั้นต้องต่อพ่วงจากบ้านอื่น ส่วนปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ มีรายได้น้อย มีหนี้สิน เนื่องจากว่าชาวชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เช่น แกะเปลือก หอย ขายผัก ผลไม้ในตลาด ขับรถรับจ้าง ก่อสร้าง ฯลฯ ซึ่งรายได้น้อย และไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับว่า มีงานเข้ามาหรือไม่ รวมถึงไม่มีอาชีพเสริมมารองรับ และไม่กล้าลงทุนรวมกลุ่มทำอะไร เนื่องจาก ยังไม่มีการอบรม หรือส่งเสริมฝึกทักษะอาชีพ ประกอบกับไม่มีทุนเพียงพอ ปัญหาด้านสังคมคือไม่มี บ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งลักษณะชุมชนเป็นการถมทะเลตามชายฝั่งที่เรียกว่า “ที่น้ำลบน” เป็นการถมโดยผู้ที่มีเงินแล้วสร้างบ้านให้ชาวบ้านเป็นผู้เช่า แต่เป็นการเช่าแบบชั่วลูกชั่วหลาน ดังนั้น ชาวชุมชนชายทะเลจึงไม่มีที่ดิน และบ้านของตนเอง ซึ่งทางราชการได้เคยจัดสรรที่ดินให้คนยากจน ในชุมชน แต่เมื่อคนจนคนใดจับสลากได้ ผู้มีอิทธิพลก็จะมาขอซื้อสิทธิ์ไป

ปัญหาชุมชนแออัดกลุ่มตอนใน ปัญหาใหญ่ของกลุ่มชุมชนตอนใน ได้แก่ ปัญหาท่อระบายน้ำอุดตัน คลองระบายน้ำตื้นเขิน ซึ่งการระบายน้ำไม่สามารถระบายน้ำ ได้ทันทั่วทั้งที่ ส่วนหนึ่งมาจากระดับของที่ตั้งในชุมชนนั้นจะค่อนข้างต่ำกว่าแนวคลองระบายน้ำ และ จากการลงพื้นที่และสอบถามจากเจ้าหน้าที่ผังเมือง และเจ้าหน้าที่เทศบาลพบว่า การระบายน้ำ ของชุมชนที่อยู่ตอนในนั้นค่อนข้างมีปัญหาในการระบาย โดยเฉพาะในช่วงที่มีฝนตกหนัก เนื่องจาก แนวคลองระบายน้ำที่จะระบายน้ำออกสู่ทะเลนั้น มีเพียงคลองสังเขปทางตอนเหนือ และคลอง บางปลาสร้อย ทางตอนใต้ของเทศบาลนั้น ทั้งสองคลองนั้นค่อนข้างจะแคบ และค่อนข้างตื้นเขิน ซึ่งในปัจจุบันกำลังอยู่ในขั้นตอนการขยายขนาดคลองทั้งสองคลองให้กว้างและลึกมากขึ้น แต่มี ปัญหาด้านการเวนคืนที่ดินเนื่องจากการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้ทราบยังไม่ทั่วถึงและใน บางส่วนที่มีปัญหาในการขัดแย้งกับชาวบ้านในการเวนคืน ก็จะแก้ไขโดยการขยายคลองในแนวตั้ง

ให้ลึกมากขึ้น แทนการขยายในแนวกว้าง รองลงมาคือปัญหาขุม อันเกิดจากน้ำขังตามแอ่งน้ำเล็กๆ ตามรางระบายน้ำ และพื้นที่ว่าง ขึ้นและภายในชุมชน ส่วนปัญหาหลักทางเศรษฐกิจคือปัญหารายได้น้อย อันเกิดจากการที่ชาว ชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับ การว่าจ้างเอเยนต์ที่รับงาน อีกส่วนหนึ่งจะเป็นพ่อค้า แม่ค้าในตลาด และรถเข็น รายได้จึงเป็นแบบ หาเช้ากินค่ำเป็นส่วนใหญ่

ส่วนปัญหาด้านสังคมคือไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง โดยประชากรของชุมชนแออัด ตอนใน 55.37% จะมาจากต่างถิ่นไม่ได้เกิดอยู่ในชุมชน ในจำนวนนี้แยกเป็นมาจากต่างอำเภอและนอกเขตเทศบาล 34.71% มาจากต่างจังหวัด 20.66% (ส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการย้ายตามคู่สมรส และส่วนหนึ่งเข้ามาอยู่ในชุมชนโดยการชักชวนจากญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูงที่เข้ามาอยู่ก่อน เพื่อมาหางานทำ ทำให้ต้องเช่าบ้าน เช่าห้องแถวอยู่รวมๆกันเพื่อลด ค่าใช้จ่าย รวมถึงได้อยู่กับคนที่มาจากภูมิภาคเดียวกัน ทำให้รู้สึกเหมือนอยู่ที่บ้านตนเอง สื่อสาร กัน เข้าใจนิสัยใจคอกันมากกว่า

5.2.5.2 ปัญหาแบ่งกลุ่มตามขนาดชุมชน

ปัญหาชุมชนแออัดขนาดเล็ก ปัญหาหลักด้านกายภาพคือขุม อันเกิด จากน้ำขังตามแอ่งน้ำเล็กๆ ตามรางระบายน้ำหรือท่อระบายน้ำที่มีตะกอนดินตื้นเขิน ทำให้เกิดน้ำขัง เป็นช่วงๆ รวมถึงแหล่งน้ำขึ้นและในบริเวณพื้นที่ว่างภายในชุมชน ทำให้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ยุง ส่วนปัญหาหลักด้านเศรษฐกิจนั้นคือการว่างงาน เนื่องจากอาชีพของชาวชุมชนร้อยละ 41.9 นั้นมีอาชีพรับจ้าง เช่น ก่อสร้าง รับจ้างเดินผักหรือส่งของในตลาดสด รับจ้างซักผ้า แคะหอย ฯลฯ ซึ่ง ในบางครั้งไม่มีการจ้างแรงงานหรือการจ้างงานไม่ต่อเนื่อง ก็จะทำให้ชาวชุมชนมีปัญหาการว่างงาน ส่งผลให้รายได้น้อย ประกอบกับการไม่มีอาชีพเสริม ซึ่งชาวชุมชนไม่รู้ว่าจะประกอบอาชีพอะไร เนื่องจากไม่มีความรู้และทักษะเพียงพอ รวมถึงไม่มีการฝึกหรือส่งเสริมอาชีพเสริม ส่วนปัญหาหลัก ด้านสังคม ได้แก่ การพนัน เนื่องจากชุมชนขนาดเล็กจะค่อนข้างรู้จักมักคุ้นกันหมด ไม่เหมือนชุมชน ขนาดใหญ่ที่ค่อนข้างจะต่างคนต่างอยู่ ดังนั้นการรวมกลุ่มพูดคุยกันของคนในชุมชนในช่วงไม่มีการ จ้างแรงงาน ก็จะหาเงินทางลัดด้วยการชักชวนกันเล่นการพนัน ประกอบกับชุมชนแออัดขนาดเล็ก มักอยู่ในที่ที่เป็นตรอกซอกซอยเล็กๆ จึงค่อนข้างไม่โจ่งแจ้งในการเล่นการพนัน

ตาราง 5.40 แสดงปัญหาชุมชนแออัดแบ่งกลุ่มชุมชน

รายการ	กลุ่มชุมชนแออัด	ทำเลที่ตั้งชุมชนแออัด		ขนาดชุมชนแออัด	
		ชายทะเล	ตอนใน	เล็ก	ใหญ่
ด้านกายภาพ					
- น้ำจืดและน้ำเสีย		14 (7.14)	13 (10.48)	13 (12.38)	14 (6.51)
- ยุงชุม		66 (33.67)	55 (44.35)	34 (32.38)	87 (40.47)
- ทางเข้าชุมชนคับแคบ		31 (15.82)	33 (26.12)	20 (19.05)	44 (20.47)
- ถนนหรือทางเข้าชุมชนขรุขระหรือน้ำท่วมขัง		16 (8.16)	53 (42.74)	21 (20.00)	48 (22.33)
- โครงสร้างที่อยู่อาศัยไม่คงทนถาวร		20 (10.20)	29 (23.39)	11 (10.48)	38 (17.67)
- ปัญหามลพิษจากผู้ประกอบการ ด้านอากาศเสีย		24 (12.24)	-	-	24 (11.16)
- ปัญหามลพิษจากผู้ประกอบการ ด้านน้ำเสีย		13 (6.63)	-	6 (5.71)	7 (3.26)
- ปัญหามลพิษทางเสียง จากผู้ประกอบการ		3 (1.53)	-	-	3 (1.40)
- ท่อระบายน้ำอุดตันหรือชำรุด คลองระบายน้ำตันเขิน		16 (8.16)	56 (45.16)	26 (24.76)	46 (21.40)
- ปัญหาขยะมูลฝอย		40 (20.41)	6 (4.84)	21 (20.00)	25 (11.63)
- ไฟฟ้าไม่เพียงพอ ไฟตก ติดๆดับๆ		16 (8.16)	-	5 (4.76)	11 (5.12)
- น้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ		55 (28.06)	5 (4.03)	3 (2.86)	57 (26.51)
ด้านเศรษฐกิจ					
- มีอาชีพไม่แน่นอน ไม่มีรายได้ประจำ		37 (18.88)	45 (36.29)	29 (27.62)	53 (24.65)
- มีรายได้น้อย ไม่พอใช้		52 (26.53)	51 (41.13)	31 (29.52)	72 (33.49)
- ไม่มีสถานฝึกอาชีพในชุมชน		37 (18.88)	38 (30.65)	32 (30.48)	43 (20.00)
- ไม่มีแหล่งกั๊ยมที่เหมาะสมในชุมชน		22 (11.22)	38 (30.65)	25 (23.81)	35 (16.28)
- ค่าเล่าเรียนบุตร มีไม่เพียงพอ		27 (13.78)	36 (29.03)	25 (23.81)	38 (17.67)
- มีหนี้สิน รวมถึงดอกเบี้ยที่กั๊ยมสูง		41 (20.92)	32 (25.81)	23 (21.90)	50 (23.26)
- การว่างงาน		24 (12.24)	37 (29.84)	37 (35.24)	24 (11.16)
ด้านสังคม					
- ปัญหาเด็กเร่ร่อน		4 (2.04)	4 (3.23)	6 (5.71)	2 (0.93)
- การเวนคืนที่ดิน		5 (2.55)	8 (6.45)	1 (0.95)	12 (5.58)
- มีปัญหาการไล่ที่		7 (3.57)	8 (6.45)	2 (1.90)	13 (6.05)
- ไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง		71 (36.22)	51 (41.13)	29 (27.62)	93 (43.26)
- การพนัน		26 (13.27)	19 (15.32)	33 (31.43)	12 (5.58)
- ลักเล็กขโมยน้อย		24 (12.24)	6 (4.84)	12 (11.43)	18 (8.37)
- คนในชุมชนมีเรื่องขัดแย้งกัน หรือมีการทะเลาะวิวาท		15 (7.65)	20 (16.13)	22 (20.95)	13 (6.05)
- ปัญหายิวรุ่ง		63 (32.14)	20 (16.13)	27 (25.71)	56 (26.05)
- ปัญหาอาชญากรรม		6 (3.06)	-	6 (5.71)	-
- อื่นๆ		-	-	-	-

*ตัวเลขในตารางคือความถี่ที่ชาวชุมชนเลือกว่ามีปัญหามาก
เปอร์เซ็นต์ที่เทียบกับประชากรทั้งหมดในแต่ละชุมชน

ส่วนในวงเล็บคือจำนวน

ปัญหาชุมชนแออัดขนาดใหญ่ ปัญหาหลักด้านกายภาพ คือยุงชุม เนื่องจากมีแอ่งน้ำและพื้นที่ได้ถูบบ้านที่น้ำขัง เนื่องจากบางบ้านเป็นบ้านยกพื้นมีได้ถูบ ในขณะที่บางหลังก็มีการถมที่ทำให้ระดับพื้นไม่เท่ากัน น้ำก็จะโดนกันไม่ระบาย โดยเฉพาะในพื้นที่ว่างของชุมชน จึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงได้เป็นอย่างดี ส่วนปัญหาหลักด้านเศรษฐกิจคือมีรายได้น้อยไม่พอใช้ เนื่องจากอาชีพส่วนใหญ่ทำประมง รายได้ไม่แน่นอน ส่วนหนึ่งก็เป็นอาชีพที่ต่อเนื่องมาจากผลผลิตจากทะเล เช่น การแคะหอย ซึ่งรายได้ไม่มากนักและมีการจ้างงานที่ไม่แน่นอน ส่วนหนึ่งจะเป็นแม่ค้าหาบเร่ รถเข็นหรือขายอาหาร ขายผักผลไม้ในตลาด รายได้จึงไม่แน่นอน และเสี่ยงต่อการขาดทุนเนื่องจากเป็นของสด รวมถึงการไม่มีอาชีพเสริมในด้านอื่นๆ ปัญหาหลักด้านสังคมคือไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งเกิดจากการที่ผู้มีอิทธิพลหรือผู้ที่มีเงินทุนมากจะกว้านซื้อที่ดินหรือเช่าที่ในระยะยาวเป็นแปลงใหญ่ๆในที่มีการถมทะเลหรือเป็นที่ดินวัดที่แบ่งให้เช่า แล้วจึงมาแบ่งย่อยให้ชาวชุมชนเช่า ดังนั้นชาวชุมชนจึงยากที่จะมีที่ดินเป็นของตนเองได้ ซึ่งบางครั้งทางราชการได้เคยจัดสรรที่ดินให้คนยากจนในชุมชน แต่เมื่อคนจนคนใดจับสลากได้ คนรวยก็จะมาขอซื้อสิทธิ์ไป

5.2.6 ความต้องการของแต่ละชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

ความต้องการของชุมชนไกรเกรียงยุค ความต้องการหลักด้านกายภาพ คือการแก้ปัญหาขุม และปรับปรุงระบบประปาให้ไหลสม่ำเสมอ ในส่วนของขุมต้องการให้มีการขุดพ่นยากันยุง แจกทรายเคลือบสารกำจัดลูกน้ำหรือทรายอะเบท (Abate) และถมในที่ที่เป็นแอ่งน้ำขัง ส่วนประปาให้มีการปรับปรุงให้ปล่อยน้ำให้สม่ำเสมอ โดยเฉพาะช่วงตอนในของชุมชนในเวลากลางวันน้ำจะไม่ค่อยไหล จะไหลช่วงเวลากลางคืนเมื่อบ้านเรือนที่อยู่ในตลาดเลิกใช้น้ำแล้ว ส่วนด้านเศรษฐกิจต้องการให้มีการอบรมอาชีพเสริม และฝึกอาชีพให้คนในชุมชน รวมถึงช่วยเหลือทุนประกอบการ เนื่องจากส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างรายวันรายได้น้อย และไม่แน่นอน ในด้านสังคมต้องการให้รัฐจัดสรรที่ดินในชุมชนให้เช่าซื้อและผ่อนในระยะยาว เพราะส่วนใหญ่เป็นสัมปทานเช่าแบบระยะยาวจากนายทุน หรือผู้มีอิทธิพล ทำให้ชาวบ้านไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ความต้องการของชุมชนจิตต์ประสาน ความต้องการหลักคือ สนามเด็กเล่น และสวนสาธารณะหรือสนามกีฬาเล็กๆในชุมชน เพื่อต้องการที่ให้เด็กๆในชุมชนได้วิ่งเล่น เพราะในปัจจุบันเด็กๆต้องเล่นกันบนถนนที่เข้าซอย ทำให้เสี่ยงต่ออันตรายจากการสัญจรไปมา ความต้องการรองลงมาได้แก่ การจัดอบรมฝึกอาชีพเสริม และสถานฝึกอาชีพในชุมชน เพื่อเสริมรายได้ให้มากขึ้น รวมถึงช่วยหาตลาดรองรับด้วย

ความต้องการของชุมชนบ่อหลังบ้าน ความต้องการหลักในด้านกายภาพคือให้ติดตั้ง
โทรศัพท์สาธารณะ เนื่องจากในชุมชนไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะแม้แต่ตู้เดียว รองลงมาคือ
ช่วยติดตั้งไฟฟ้าตามทางเดิน เนื่องจากเกรงอันตรายต่อคนที่เดินเข้าออกชุมชนยามวิกาล โดยเฉพาะ
สุภาพสตรีและเด็ก ความต้องการหลักด้านเศรษฐกิจคือจัดอบรมฝึกอาชีพเสริม เนื่องจากส่วนใหญ่
มีอาชีพรับจ้าง ทำให้บางครั้งถ้าไม่มีการจ้างงานเข้ามา ก็จะว่างงานไม่มีรายได้ ความต้องการ
ด้านสังคมได้แก่ การแก้ไขปัญหายูวัยรุ่นทะเลาะวิวาทและชิงจักรยานยนต์โดยเฉพาะในยามวิกาล
ทำให้ชาวชุมชนเกิดความรำคาญ นอนไม่หลับ โดยให้มีสายตรวจมาช่วยสอดส่องดูแลในช่วง
กลางคืน หรือให้มีป้อมยามประจำชุมชน

ความต้องการของชุมชนท่าเรือพลี-ศรีนิคม ความต้องการหลักคือช่วยติดตั้งโทรศัพท์
สาธารณะให้มากขึ้น เนื่องจากตู้ตั้งอยู่ห่างกันมากและเสียบ่อย รองลงมาคือการแก้ไขปัญหายูวัยรุ่น
มั่วสุมตั้งวงดื่มของมีนเมา จักรยานยนต์ป่วนเมือง โดยเฉพาะบนถนนเลียบชายฝั่งทะเลที่เชื่อมกับ
ซอยท่าเรือพลี ซึ่งอยากให้มีการส่งเสริมให้ยูวัยรุ่นมีกิจกรรมอย่างอื่นทำ หรือส่งเสริมอาชีพให้มีงานทำ
ไม่ให้มีเวลาว่าง หรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในส่วนของตอนท้ายชุมชนต้องการให้มีการตรวจ
สอบระบบบำบัดของเสียจากโรงงานน้ำปลา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีกลิ่นของเสียจาก
การหมักปลา และกากของเสียจากปลาเข้ามาในชุมชนช่วงตอนท้ายชุมชน และช่วงท้ายชุมชน
ต้องการให้ปรับปรุงประปาให้ไหลสม่ำเสมอมากขึ้น

ความต้องการของชุมชนหลังวัดต้นสน-วัดเนิน ความต้องการหลักคือจัดอบรมฝึกอาชีพ
รวมทั้งช่วยหาตลาดรองรับ เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน
และส่วนหนึ่งจะเป็นแม่ค้า พ่อค้าขายอาหาร ขายของในตลาดซึ่งรายได้ไม่มากนัก จึงต้องการทักษะ
ในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ ความต้องการต่อมาคือการปรับปรุงการระบายน้ำ และ
ขุดลอกคูคลอง เนื่องจากในช่วงที่ฝนตกหนักน้ำจะท่วมขัง ไม่สามารถระบายได้ ซึ่งในปัจจุบันกำลัง
อยู่ในขั้นตอนการขยายขนาดคลองระบายน้ำหลักที่ระบายลงสู่ทะเลคือคลองสังเขป และคลอง
บางปลาสร้อยให้กว้างและลึกมากขึ้น เพื่อเพิ่มการระบายน้ำในเขตเทศบาล ซึ่งดำเนินการมาถึง
ระยะที่ 2 (เริ่ม ส.ค. 46 กำหนดแล้วเสร็จ ก.ค. 48) เมื่อแล้วเสร็จจะส่งผลให้การระบายน้ำในช่วง
ฝนตกหนักในชุมชนต่าง ๆ นั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตาราง 5.41 แสดงความต้องการแต่ละชุมชน

รายการ	ชุมชน	ไทร เกรียงยุค	จิตต์ ประสาน	บ่อหลัง บ้าน	ท่าเรือ พลี-ศรี นิคม	หลังวัด ต้นสน- วัดเนิน	หลังวัด น้อย	โพธิ์พิพิช
1. ด้านกายภาพ								
- การแก้ไขปัญหาน้ำขังและน้ำครำ		9(20.00)*	-	-	-	18(23.68)	8 (36.36)	6 (20.69)
- การแก้ไขปัญหาขุม		21(46.67)	5 (17.86)	20(76.92)	35(37.23)	36(47.37)	-	20(68.97)
- ไฟฟ้าตามทางเดิน		7 (15.56)	-	21(80.77)	23(24.47)	-	1 (4.55)	8 (27.59)
- ให้ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะมากขึ้น		11(24.44)	7 (25.00)	24(92.31)	43(45.74)	20(26.32)	-	21(72.41)
- ปรับสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ขึ้น		17(37.78)	1 (3.57)	14(53.85)	18(19.15)	16(21.05)	1 (4.55)	5 (17.24)
- ปรับปรุงทางเดินหรือถนนเข้าชุมชน		18(40.00)	-	9 (34.62)	23(24.47)	39(51.32)	-	9 (31.03)
- ซ่อมแซมท่อระบายน้ำ และขุดลอกคูคลอง		9 (20.00)	1 (3.57)	2 (7.69)	4 (4.26)	42(55.26)	19(86.36)	6 (20.69)
- การดูแลเรื่องการเก็บขยะไม่ให้คั่งค้าง		18(40.00)	7 (25.00)	8 (30.77)	23(24.47)	2 (2.63)	-	11(37.93)
- ช่วยควบคุมการปล่อยมลพิษจากผู้ประกอบการ		3 (6.67)	1 (3.57)	-	15(15.96)	-	-	4 (13.79)
- ไฟฟ้าเป็นของบ้านตัวเอง ไม่ต้องใช้ฟ่วง		8 (17.78)	-	6 (23.08)	4 (4.26)	13(17.11)	-	2 (6.90)
- น้ำประปาเป็นของบ้านตัวเอง ไม่ต้องใช้ฟ่วง		13(28.89)	-	5 (19.23)	23(24.47)	35(46.05)	1 (4.55)	-
- ปรับปรุงระบบประปาให้ไหลสม่ำเสมอ		21(46.67)	-	2 (7.69)	33(35.11)	-	-	1 (3.45)
- ปรับปรุง โครงสร้างของห้องแถวบ้านเช่า		9 (20.00)	-	2 (7.69)	4 (4.26)	2 (2.63)	5 (22.73)	3 (10.34)
2. ด้านเศรษฐกิจ								
- ร้านค้าหรือสหกรณ์ขายของราคาถูก ช่วยค่าครองชีพ		9 (20.00)	3 (10.71)	13(50.00)	10(10.64)	18(23.68)	1 (4.55)	12(41.38)
- จัดอบรมฝึกอาชีพร่วมกันให้คนในชุมชน รวมทั้งช่วยหาตลาดรองรับ		24(53.33)	9 (32.14)	17(65.38)	15(15.96)	54(71.05)	6 (27.27)	16(55.17)
- สถานฝึกอาชีพในชุมชน		20(44.44)	9 (32.14)	14(53.85)	17(18.09)	25(32.89)	5 (22.73)	19(65.52)
- ช่วยเหลือด้านทุนประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้าน		24(53.33)	7 (25.00)	15(57.69)	1 (1.06)	18(23.68)	8 (36.36)	17(58.62)
- ให้ความรู้เกี่ยวกับทุนหรือเงินกู้ใน โครงการต่างๆของรัฐบาล		23(51.11)	5 (17.86)	12(46.15)	17(18.09)	29(38.16)	5 (22.73)	21(72.41)
3. ด้านสังคม								
- ป้อมยามตำรวจประจำชุมชน		17(37.78)	3 (10.71)	20(76.92)	22(23.40)	10(13.16)	-	16(55.17)
- บริการสาธารณสุขของรัฐให้เพียงพอกับชุมชน		14(31.11)	5 (17.86)	13(50.00)	7 (7.45)	5 (6.58)	-	11(37.93)
- สนามเด็กเล่นในชุมชน		10(22.22)	16(57.14)	18(69.23)	20(21.28)	2 (2.63)	1 (4.55)	4 (13.79)
- จัดหาที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อในที่ดินเดิม		24(53.33)	1 (3.57)	3 (11.54)	7 (7.45)	30(39.47)	1 (4.55)	11(37.93)
- จัดหาที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อในที่ดินใหม่		22(48.89)	1 (3.57)	6 (23.08)	8 (8.51)	19(25.00)	1 (4.55)	9 (31.03)
- โรงเรียนหรือสถานศึกษาก่อนวัยเรียน		7 (15.56)	1 (3.57)	13(50.00)	13(13.83)	2 (2.63)	1 (4.55)	11(37.93)
- สวนสาธารณะหรือสนามกีฬาเล็กๆ		16(35.56)	16(57.14)	18(69.23)	22(23.40)	7 (9.21)	1 (4.55)	10(34.48)
- แก้ไขปัญหาวัยรุ่น (มั่วสุม/แข่งจักรยานยนต์/ทะเลาะวิวาท ฯลฯ)		17(37.78)	2 (7.14)	21(80.77)	42(44.68)	-	-	6 (20.69)

*ตัวเลขในตารางคือความถี่ที่ชาวชุมชนเลือกว่ามีความต้องการมาก

ส่วนในวงเล็บคือจำนวน

เปอร์เซ็นต์ที่เทียบกับประชากรทั้งหมดในแต่ละชุมชน

ความต้องการของชุมชนหลังวัดน้อย ความต้องการหลักคือให้ช่วยซ่อมแซมรางระบายน้ำ และขุดลอกคูคลอง เนื่องจากปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงที่ฝนตกหนัก ทั้งบริเวณชุมชน และเอ่อล้นเข้าไปในตัวบ้าน สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากระดับของที่ตั้งในชุมชนนั้นจะค่อนข้างต่ำกว่าแนวคลองระบายน้ำคือคลองสังเขป ซึ่งอยู่ด้านหลังของชุมชน เมื่อฝนตกหนักระดับน้ำในคลองสูงขึ้นเพราะรับน้ำมาจากส่วนอื่นๆในเทศบาลด้วย ทำให้น้ำที่ระบายออกจากชุมชนไม่สามารถไหลลงในคลองสังเขปได้ ในปัจจุบันกำลังอยู่ในขั้นตอนการขยายขนาดคลองสังเขปให้กว้างและลึกมากขึ้น ซึ่งดำเนินการมาถึงระยะที่ 2 (เริ่ม ส.ค. 46 กำหนดแล้วเสร็จ ก.ค. 48) ซึ่งขณะนี้งานดำเนินการประมาณร้อยละ 60 แล้ว ส่วนความต้องการรองลงมาคือการช่วยเหลือทุนประกอบอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านในชุมชน

ความต้องการของชุมชนโพธิ์พิพิธ ความต้องการหลักคือช่วยให้ทางหน่วยงานราชการออกมาให้ความรู้เกี่ยวกับทุนหรือเงินกู้ในโครงการต่างๆของรัฐบาลแบบเข้าใจง่าย เนื่องจากคนในชุมชนยังไม่มี ความเข้าใจเพียงพอ และไม่กล้า ไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร ซึ่งจากการสอบถามพบว่า ชาวชุมชนไม่ทราบว่าจะดำเนินการอย่างไรในการกู้ยืมในโครงการต่างๆของรัฐบาล และเกรงว่าทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจะไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร เหมือนกับการติดต่อกับราชการในเรื่องอื่นๆ เนื่องจากเห็นว่าเป็นชาวชุมชนแออัด ความต้องการหลักอีกอย่างคืออยากให้ทางราชการช่วยติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้ในชุมชน โดยยังไม่มีติดตั้งตู้โทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชน ชาวชุมชนที่ไม่มีโทรศัพท์บ้านต้องเดินออกไปใช้ยังชุมชนอื่น ซึ่งอยู่ไกลออกไปมาก ความต้องการรองลงมาคือการแก้ไขปัญหาชุมชน โดยต้องการให้ช่วยจัดฟันยากันยุง และช่วยถมที่ดินที่เป็นแอ่งน้ำขัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5.42 แสดงความต้องการแบ่งกลุ่มชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

รายการ	กลุ่มชุมชน		ทำเลที่ตั้งชุมชนแออัด		ขนาดชุมชนแออัด	
	ชายทะเล	ตอนใน	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่
1. ด้านกายภาพ						
- การแก้ไขปัญหาหน้าซังและน้ำครำ	15 (7.65)	26 (20.97)	14 (13.33)	27 (12.56)		
- การแก้ไขปัญหาขยะ	81 (41.33)	56 (45.16)	45 (42.86)	92 (42.79)		
- ไฟฟ้าตามทางเดิน	38 (19.39)	22 (17.74)	30 (28.57)	30 (13.95)		
- ให้ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะมากขึ้น	82 (41.84)	44 (35.48)	52 (49.52)	74 (34.42)		
- ปรับสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ขึ้น	41 (20.92)	31 (25.00)	21 (20.00)	51 (23.72)		
- ปรับปรุงทางเดินหรือถนนเข้าชุมชน	50 (25.51)	48 (38.71)	18 (17.14)	80 (37.21)		
- ซ่อมแซมท่อระบายน้ำ และขุดลอกคูคลอง	20 (10.20)	63 (50.81)	28 (26.67)	55 (25.58)		
- การดูแลเรื่องการเก็บขยะไม่ให้ตกค้าง	59 (30.10)	10 (8.06)	26 (24.76)	43 (20.00)		
- ช่วยควบคุมการปล่อยมลพิษจากโรงงาน หรือผู้ประกอบการ	23 (11.73)	-	5 (4.76)	18 (8.37)		
- ไฟฟ้าเป็นของบ้านตัวเอง ไม่ต้องใช้ฟวง	14 (7.14)	19 (15.32)	8 (7.62)	25 (11.63)		
- น้ำประปาเป็นของบ้านตัวเอง ไม่ต้องฟวงกับบ้านอื่น	36 (18.37)	41 (33.06)	6 (5.71)	71 (33.02)		
- ปรับปรุงระบบประปาให้ไหลสม่ำเสมอ	55 (28.06)	2 (1.61)	3 (2.86)	54 (25.12)		
- ปรับปรุงซ่อมแซม โครงสร้างของห้องแถวบ้านเช่า	16 (8.16)	9 (7.26)	10 (9.52)	15 (6.98)		
2. ด้านเศรษฐกิจ						
- ร้านค้าหรือสหกรณ์ขายของราคาถูก ช่วยค่าครองชีพ	34 (17.35)	32 (25.81)	29 (27.62)	37 (17.21)		
- จัดอบรมฝึกอาชีพให้คนในชุมชน รวมทั้งช่วยหาตลาดรองรับ	64 (32.65)	77 (62.10)	48 (45.71)	93 (43.26)		
- สถานฝึกอาชีพในชุมชน	65 (33.16)	44 (35.48)	47 (44.76)	62 (28.84)		
- ช่วยเหลือด้านทุนประกอบอาชีพสำหรับกลุ่มแม่บ้าน	49 (25.00)	41 (33.06)	47 (44.76)	43 (20.00)		
- ให้ความรู้เกี่ยวกับทุนหรือเงินกู้ในโครงการต่างๆของรัฐบาล	66 (33.67)	46 (37.10)	43 (40.95)	69 (32.09)		
3. ด้านสังคม						
- ป้อมยามตำรวจประจำชุมชน	58 (29.59)	30 (24.19)	39 (37.14)	49 (22.79)		
- บริการสาธารณสุขของรัฐให้เพียงพอกับคนในชุมชน	37 (18.88)	18 (14.52)	29 (27.62)	26 (12.09)		
- สนามเด็กเล่นในชุมชน	50 (25.51)	21 (16.94)	39 (37.14)	32 (14.88)		
- จัดหาที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อในที่ดินเดิม	43 (21.94)	34 (27.42)	16 (15.24)	61 (28.37)		
- จัดหาที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อในที่ดินใหม่	40 (20.41)	26 (20.97)	17 (16.19)	49 (22.79)		
- โรงเรียนหรือสถานศึกษาก่อนวัยเรียน	32 (16.33)	16 (12.90)	26 (24.76)	22 (10.23)		
- สวนสาธารณะหรือสนามกีฬาเล็กๆ	64 (32.65)	26 (20.97)	45 (42.86)	45 (20.93)		
- แก้ไขปัญหาวัยรุ่น (มั่วสุม/ขี้จกрянยนนต์/ทะเลาะวิวาท ฯลฯ)	67 (34.18)	21 (16.94)	29 (27.62)	59 (27.44)		

*ตัวเลขในตารางคือความถี่ที่ชาวชุมชนเลือกว่ามีความต้องการมาก
เปอร์เซ็นต์ที่เทียบกับประชากรทั้งหมดในแต่ละชุมชน

ส่วนในวงเล็บคือจำนวน

5.2.7 ความต้องการของชุมชนแออัดแบ่งตามกลุ่มชุมชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

5.2.7.1 ความต้องการของชุมชนแออัดแบ่งตามกลุ่มทำเลที่ตั้ง

ความต้องการของกลุ่มชุมชนชายทะเล ความต้องการหลักๆ ได้แก่ การแก้ไขปัญหายุงชุม ต้องการให้มีการฉีดพ่นยากันยุง แจกทรายเคลือบสารกำจัดลูกน้ำหรือทรายอะเบท (Abate) และถมในที่ที่เป็นแอ่งน้ำขังและที่ว่างรกร้าง ความต้องการหลักอีกด้านคือช่วยติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้มากขึ้น เนื่องจากผู้ตั้งอยู่ห่างกันมากและเสียบ่อย ความต้องการรองลงมา ได้แก่ การแก้ไขปัญหายุงชุมด้วยวิธีอื่นทำ หรือส่งเสริมอาชีพให้มีงานทำ ไม่ให้มีเวลาว่าง หรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และอยากให้มีการส่งเสริมอาชีพ ฝึกทักษะการประกอบอาชีพ เพื่อเสริมรายได้

ความต้องการของกลุ่มชุมชนตอนใน ความต้องการหลักๆ ได้แก่ การจัดอบรมฝึกอาชีพพร้อมกันให้คนในชุมชน รวมทั้งช่วยหาตลาดรองรับ เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน และส่วนหนึ่งจะเป็นแม่ค้า พ่อค้าขายอาหาร ขายของในตลาดซึ่งรายได้ไม่มากนัก จึงต้องการทักษะในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ ความต้องการหลักอีกอย่าง คือ การปรับปรุงการระบายน้ำ และขุดลอกคูคลอง เนื่องจากในช่วงที่ฝนตกหนักน้ำจะท่วมขังไม่สามารถระบายได้

5.2.7.2 ความต้องการของชุมชนแออัดแบ่งตามขนาดชุมชน

ความต้องการของกลุ่มชุมชนขนาดเล็ก ความต้องการหลักๆ ได้แก่ อยากให้ทางราชการช่วยติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้ในชุมชน โดยยังไม่มีการติดตั้งตู้โทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชน ชาวชุมชนที่ไม่มีโทรศัพท์บ้านต้องเดินออกไปใช้ยังชุมชนอื่น ซึ่งอยู่ไกลออกไปมาก ความต้องการรองลงมา ได้แก่ การจัดอบรมฝึกอาชีพพร้อมกันให้คนในชุมชน รวมทั้งช่วยหาตลาดรองรับ เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน จึงต้องการทักษะในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

ความต้องการของกลุ่มชุมชนขนาดใหญ่ ความต้องการหลักๆ ได้แก่ การแก้ไขปัญหายุงชุม ต้องการให้มีการฉีดพ่นยากันยุง และถมในที่ในที่ดินรกร้างที่เป็นแอ่งน้ำขัง ความต้องการรองลงมาได้แก่การจัดอบรมฝึกอาชีพพร้อมกันให้คนในชุมชน รวมทั้งช่วยหาตลาดรองรับ เนื่องจากรายได้น้อยและไม่แน่นอน จึงต้องการทักษะในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

5.3 ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดิน ในที่นี้จะดูจากกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชนคิดว่าใช้เวลากับการทำกิจกรรมนั้นมากที่สุดในแต่ละวัน ว่ากิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำมากที่สุดนั้นจะสัมพันธ์หรือเกี่ยวพันอยู่กับพื้นที่ที่เป็นการใช้ที่ดินประเภทใด ซึ่งจากการสอบถาม พบว่า คนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการดำเนินชีวิตไปกับการทำงานมากที่สุดในแต่ละวัน

และจากแบบสอบถาม ถึงเหตุผลที่คนในชุมชนคิดว่าเป็นข้อดีหรือข้อได้เปรียบของการเลือกมาอยู่ในชุมชนแห่งนั้นๆ 3 อันดับแรก พบว่า คนในชุมชนแออัดส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.33 คิดว่าอยู่ใกล้ที่ทำงาน รองลงมาได้แก่ การอยู่ใกล้ตลาดหรือศูนย์การค้า ร้อยละ 24.11 อันดับสามได้แก่ ค่าเช่าหรือค่าใช้จ่ายต่างๆถูก ร้อยละ 11.92

ดังนั้นในการหาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดิน ในที่นี้จะดูจาก "ที่ตั้งที่ทำงาน" ของคนในชุมชน เป็นตัวแทนในการหาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งกับการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

โดยในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินนั้น จะใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ Arcview 3.1 ในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งข้อมูลลักษณะทางด้านประชากรและสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพที่ได้มาจากการเก็บแบบสอบถาม โดยจะแบ่งกลุ่มชุมชนแออัดตามทำเลที่ตั้ง ได้แก่ ชุมชนแออัดกลุ่มตอนใน และชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเล รวมถึงการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินในภาพรวมทั้งหมด

5.3.1 ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินของกลุ่มชุมชนแออัดตอนใน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าจะใช้ ที่ตั้งที่ทำงานของคนในชุมชนแออัด เป็นตัวแทนในการหาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งกับการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ดังนี้

จากแผนที่ 5.5 และตาราง 5.43 จะเห็นว่า การทำงานของคนในชุมชนแออัดกลุ่มตอนใน มีความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมมากที่สุดร้อยละ 63.74 รองลงมาจะสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยร้อยละ 13.19 และประเภทสถาบันการศึกษา ร้อยละ 6.59

แผนที่ 5.3 การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

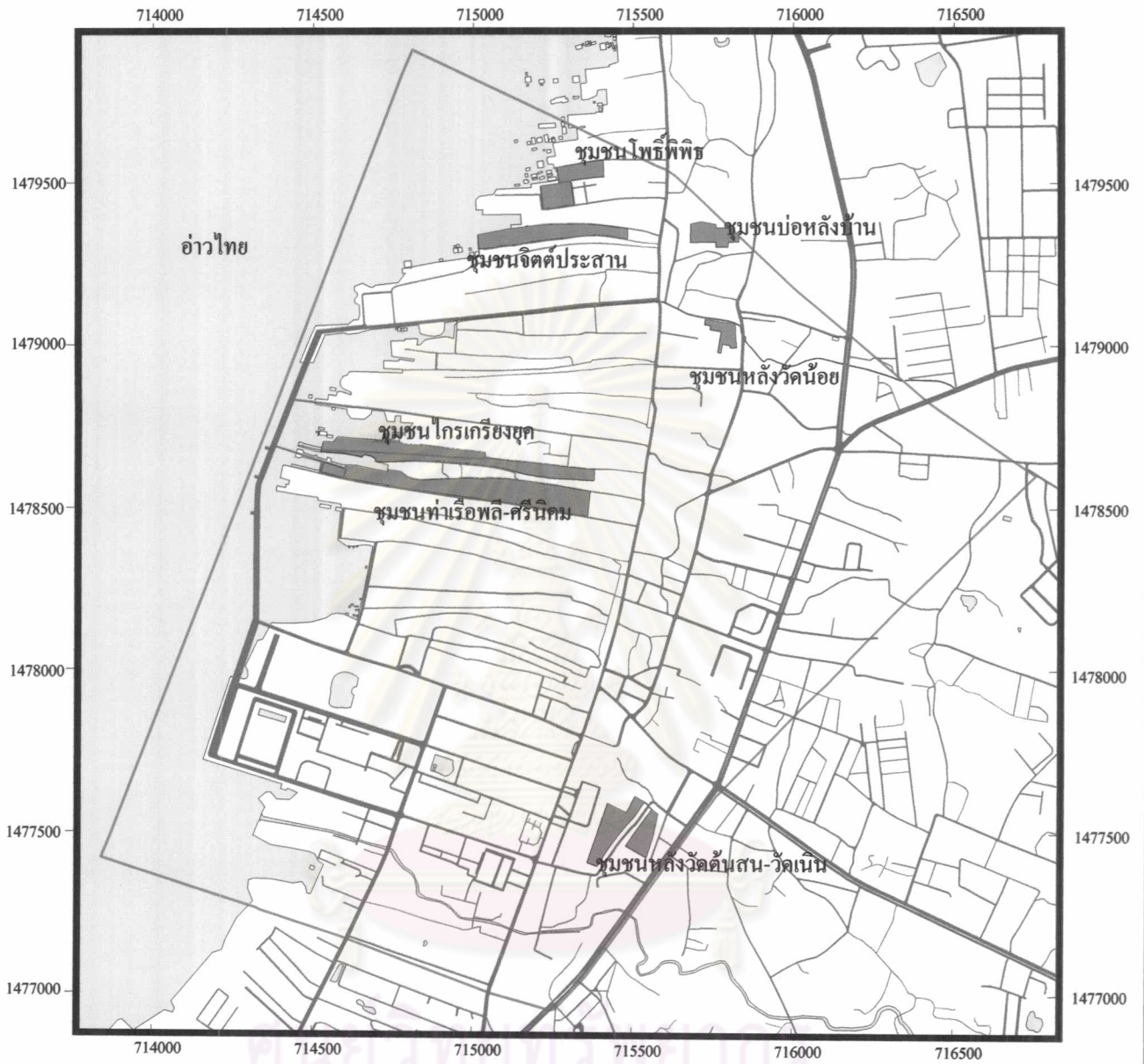
จัดทำโดย
 นายภูวนัย พลไชย
 ที่มา : สำนักงานโยธาธิการ
 และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 กรมการผังเมือง

สัญลักษณ์

- เส้นทางคมนาคม
- ขอบเขตเทศบาล
- แหล่งน้ำ
- ที่อยู่อาศัย
- โรงงานอุตสาหกรรม
- พาณิชยกรรม
- คลังสินค้า
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันศาสนา
- หน่วยงานราชการ
- นันทนาการ
- อื่นๆ

แผนที่ 5.4 แสดงที่ตั้งชุมชนแออัดทั้ง 7 ชุมชน
ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

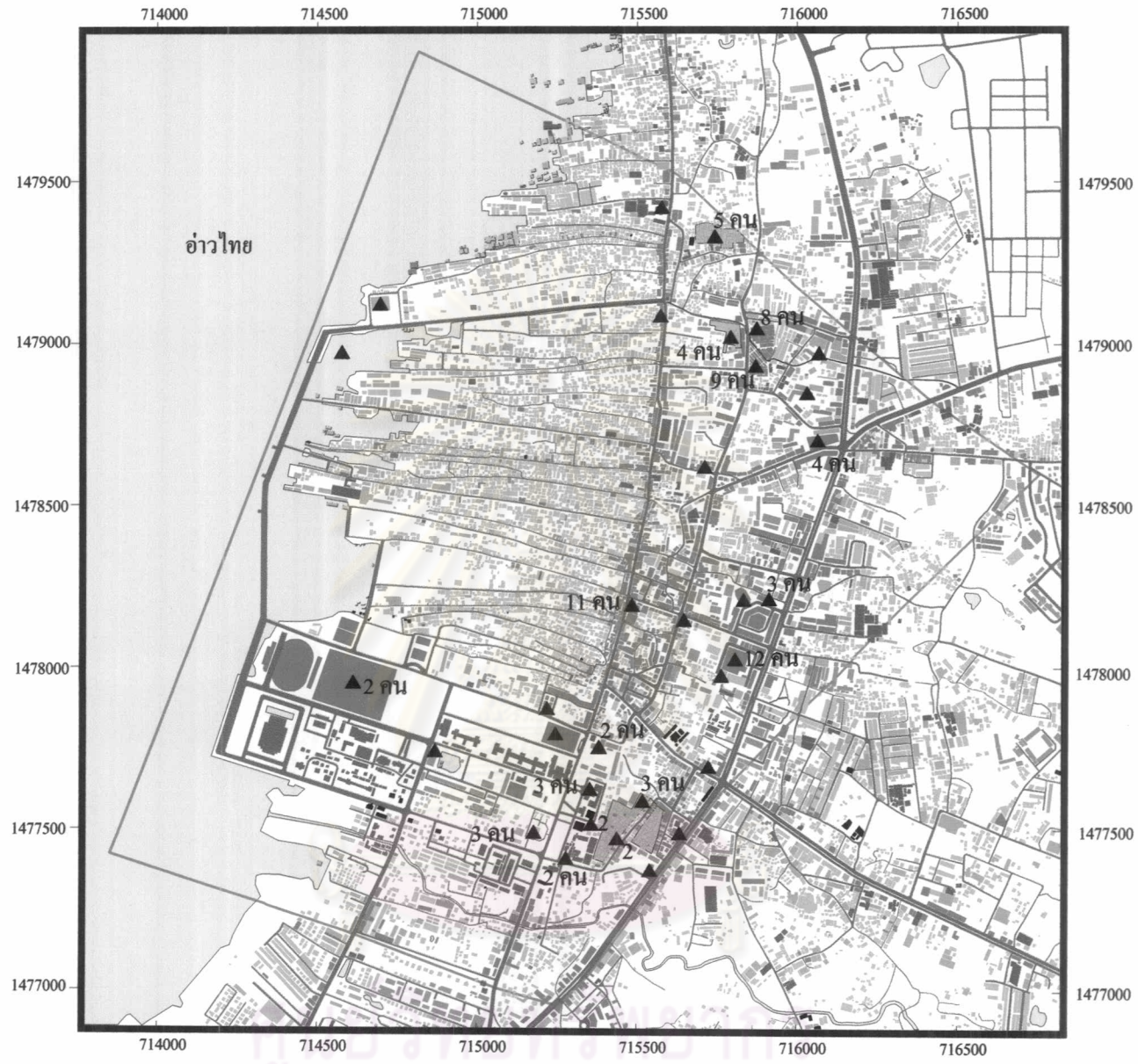
สัญลักษณ์

- เส้นทางคมนาคม
- ขอบเขตเทศบาล
- แหล่งน้ำ
- ชุมชนแออัด

จัดทำโดย
นายภูวนัย พลไชย
ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
กรมการผังเมือง

แผนที่ 5.5 แสดงที่ตั้งที่ทำงานของประชากรชุมชนแออัดตอนใน และการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

จัดทำโดย
นายภูวนัย พลไชย
ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
กรมการผังเมือง

- สัญลักษณ์**
- ▲ 2 คน จำนวนและที่ตั้งที่ทำงาน
 - ~ เส้นทางคมนาคม
 - ~ ขอบเขตเทศบาล
 - (light grey) แหล่งน้ำ
 - (medium grey) ที่อยู่อาศัย
 - (dark grey) โรงงานอุตสาหกรรม
 - (black) พาณิชยกรรม
 - (dark grey) คลังสินค้า
 - (medium grey) สถาบันการศึกษา
 - (light grey) สถาบันศาสนา
 - (medium grey) หน่วยงานราชการ
 - (dark grey) นันทนาการ
 - (black) อื่น ๆ

ตาราง 5.43 ความสัมพันธ์ของการทำงานของคนในชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินของกลุ่มชุมชนแออัดตอนใน

ประเภทการใช้ที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พานิชยกรรม	58	63.74
ที่พักอาศัย	12	13.19
สถาบันการศึกษา	6	6.59
สถาบันราชการ	5	5.49
นันทนาการ สวนสาธารณะ	3	3.30
สถาบันศาสนา	3	3.30
คลังสินค้า	2	2.18
อุตสาหกรรม	1	1.10
แหล่งน้ำและทะเล	1	1.10
รวม	91	100

ที่มา : การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรม Arc View Version 3.1

หมายเหตุ กลุ่มชุมชนแออัดตอนในมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรวม 124 คน ในที่นี้จะนำตัวเลขกลุ่มตัวอย่างเฉพาะคนที่ทำงานภายในพื้นที่ศึกษา คือภายในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี จำนวน 91 คน มาใช้ในการคำนวณเท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 33 คนนั้นทำงานนอกพื้นที่ศึกษา รวมถึงคนที่ทำงานไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน

ซึ่งเห็นได้ชัดว่า ความสัมพันธ์ของการทำงานของคนในชุมชนแออัดตอนในนั้น จะสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทพานิชยกรรม มีสัดส่วนสูงกว่าการทำงานในการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ค่อนข้างมาก เนื่องจากประชากรในชุมชนแออัดตอนในส่วนใหญ่จะย้ายมาจากเทศบาลที่อยู่ใกล้เคียง หรือต่างตำบล ต่างอำเภอ หรือแยกครัวเรือนใหม่ เพื่อมาหางานทำหรือถ้าทำอยู่แล้ว เพื่อให้การเดินทางมาสะดวกและใกล้มากขึ้น ดังนั้นจึงมาเช่าบ้านหรือห้องแถวในชุมชนแออัดตอนในในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี เพื่อให้ใกล้และสะดวกกับการเดินทางไปทำงาน

ประชากรกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในตลาดและห้างสรรพสินค้า รวมทั้งย่านการค้าและบริการที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งมีตลาดอยู่ 3 แห่งในเขตเทศบาลได้แก่ ตลาดทรัพย์สิน ตลาดใหม่ และตลาดวัดกลาง และมีห้างสรรพสินค้าหลักอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเจลิมไทย และห้างสรรพสินค้าฟอรัม โดยอาชีพที่คนส่วนใหญ่ทำในการใช้ที่ดินดังกล่าว เช่น แม่ค้าในตลาด จักรยานยนต์รับจ้าง พนักงานทำความสะอาด พนักงาน ลูกจ้างในห้าง และร้านค้า เป็นต้น

ประเภทการใช้ที่ดินรองลงมาที่การทำงานของคนในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีความสัมพันธ์ คือการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย เช่น รถเข็นขายอาหารในชุมชน ขายของชำ เล็กๆน้อยในหมู่บ้าน รับจ้างซักผ้า รีดผ้า เป็นต้น อันดับต่อมาคือความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดิน

ประเภทสถาบันการศึกษา จะเป็นไปในลักษณะของการทำงานเป็นแม่บ้าน และทำความสะอาดในโรงเรียนที่อยู่ใกล้ๆกับชุมชน

5.3.2 ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับประเภทการใช้ที่ดินของกลุ่มชุมชนแออัดชายทะเล

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าจะใช้ ที่ตั้งที่ทำงานของคนในชุมชนแออัด เป็นตัวแทนในการหาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งกับการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ดังนี้

ตาราง 5.44 ความสัมพันธ์ของการทำงานของคนในชุมชนแออัดกับประเภทการใช้ที่ดินของกลุ่มชุมชนแออัดชายทะเล

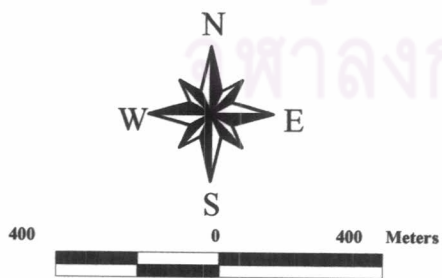
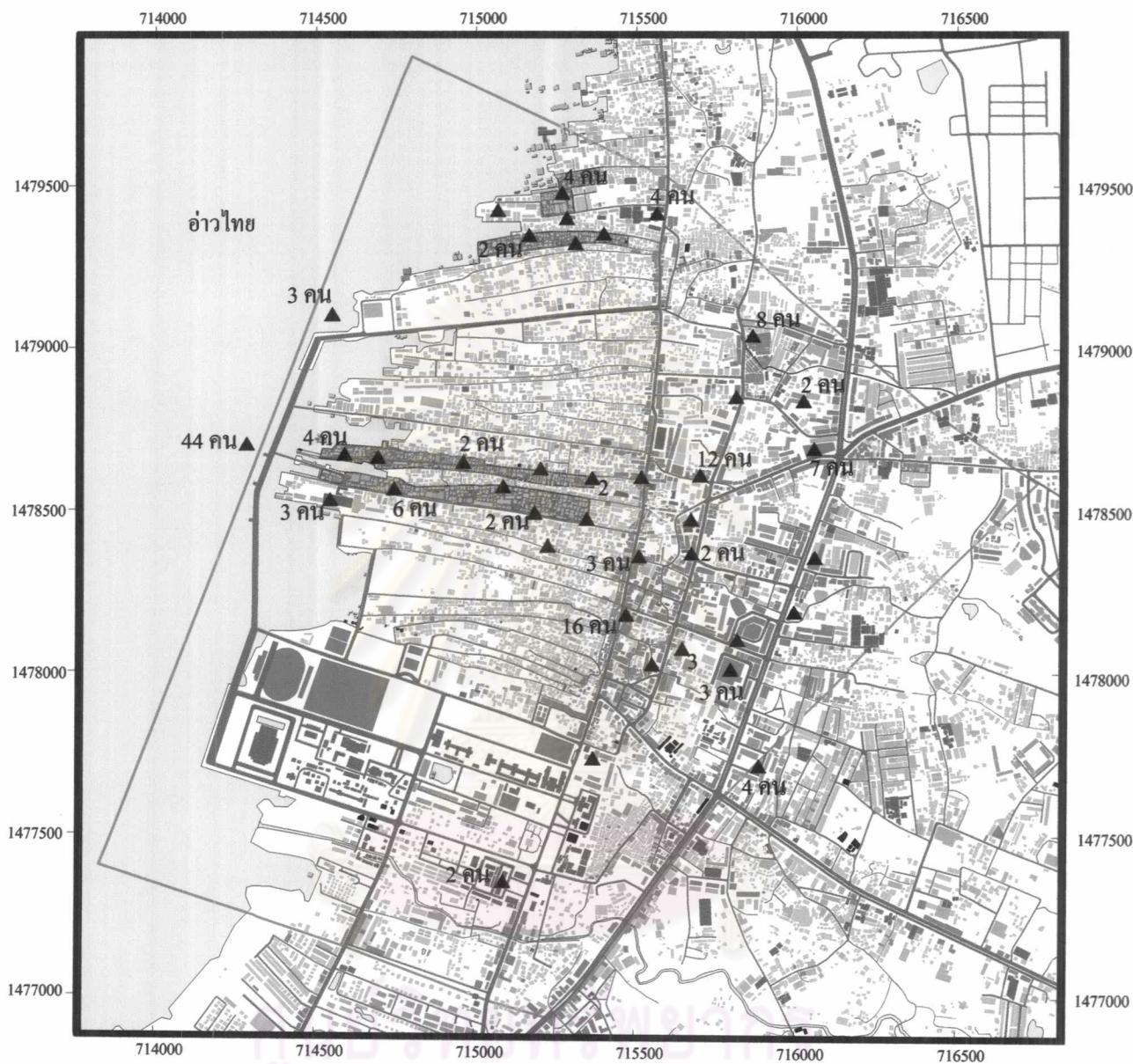
ประเภทการใช้ที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พานิชยกรรม	63	40.65
แหล่งน้ำและทะเล	47	30.32
ที่พักอาศัย	22	14.19
สถาบันการศึกษา	12	7.74
อุตสาหกรรม	8	5.16
สถาบันราชการ	2	1.29
คลังสินค้า	1	0.65
รวม	155	100

ที่มา : การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรม Arc View Version 3.1

หมายเหตุ กลุ่มชุมชนแออัดชายทะเลมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรวม 196 คน ในที่นี้จะนำตัวเลขกลุ่มตัวอย่างเฉพาะคนที่ทำงานภายในพื้นที่ศึกษา คือภายในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี จำนวน 155 คน มาใช้ในการคำนวณเท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 41 คนนั้นทำงานนอกพื้นที่ศึกษา รวมถึงคนที่ทำงานไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน

จากแผนที่ 5.6 และตาราง 5.44 จะเห็นว่าการทำงานของคนในชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเลมีความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทพานิชยกรรมมากที่สุดร้อยละ 40.65 รองลงมาคือจะสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทแหล่งน้ำและทะเล ร้อยละ 30.32 และประเภทที่พักอาศัย ร้อยละ 14.19 ซึ่งจะเห็นได้ว่า แม้ความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทพานิชยกรรม จะมีเปอร์เซ็นต์สูงสุด แต่อันดับรองลงมาซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทแหล่งน้ำและทะเลนั้น มีสัดส่วนที่ไม่ห่างกันมากนัก เนื่องจากประชากรในชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเล โดยเฉพาะชุมชน

แผนที่ 5.6 แสดงที่ตั้งที่ทำงานของประชากรชุมชนแออัดชายทะเล และการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

จัดทำโดย
 นายภูวนัย พลไชย
 ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
 และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 กรมการผังเมือง

- สัญลักษณ์**
- ▲ 2 คน จำนวนและที่ตั้งที่ทำงาน
 - ~ เส้นทางคมนาคม
 - ~ ขอบเขตเทศบาล
 - แหล่งน้ำ
 - ที่อยู่อาศัย
 - โรงงานอุตสาหกรรม
 - พาณิชยกรรม
 - คลังสินค้า
 - สถาบันการศึกษา
 - สถาบันศาสนา
 - หน่วยงานราชการ
 - นันทนาการ
 - อื่น ๆ

ท่าเรือพลี-ศรีนิคม และชุมชนไกรเกรียงยุค เป็นชุมชนชาวประมงมาตั้งแต่สมัยก่อนกำเนิดชุมชนในช่วงรัชกาลที่ 5 ซึ่งอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษคือการประมงนั้น ประชากรกลุ่มนี้ก็ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการออกเรือจับสัตว์น้ำในทะเล รวมถึงการเพาะเลี้ยงหอยนางรม หอยแมลงภูบริเวณชายฝั่งทะเล

ดังนั้นถึงแม้ว่าการทำงานของประชากรในชุมชนแออัดกลุ่มชายทะเล จะสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมมากที่สุด แต่ก็มีเปอร์เซ็นต์ที่ไม่ห่างจากการทำงานที่สัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทแหล่งน้ำและทะเลเท่าใดนัก

ส่วนอันดับสาม เป็นความสัมพันธ์ของการทำงานของคนในชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย ซึ่งจะเข้าไปในลักษณะของการทำงานรับจ้างที่นำมาทำที่บ้าน เช่น การแกะเปลือกหอยนางรม รับจ้างซักผ้า รีดผ้า เป็นแม่บ้าน และบางส่วนจะว่างงาน เป็นต้น

5.3.3 ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินในภาพรวมทั้งหมดภายในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าจะใช้ ที่ตั้งที่ทำงานของคนในชุมชนแออัด เป็นตัวแทนในการหาความสัมพันธ์ทางพื้นที่ของทำเลที่ตั้งกับการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ดังนี้

ตาราง 5.45 ความสัมพันธ์ของการทำงานของคนในชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินในภาพรวมทั้งหมด

ประเภทการใช้ที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พาณิชยกรรม	121	49.17
แหล่งน้ำและทะเล	48	19.51
ที่พักอาศัย	34	13.82
สถานับการศึกษา	18	7.32
อุตสาหกรรม	9	3.66
สถานับราชการ	7	2.85
คลังสินค้า	3	1.22
นันทนาการ สวนสาธารณะ	3	1.22
สถานับศาสนา	3	1.22
รวม	246	100

ที่มา : การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรม Arc View Version 3.1

หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างของชุมชนแออัดทั้งหมดรวม 320 คน ในที่นี้จะนำตัวเลขกลุ่มตัวอย่างเฉพาะคนที่ทำงานภายในพื้นที่ศึกษา คือภายในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี จำนวน 246 คน มาใช้ในการคำนวณเท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 74 คน จะทำงานนอกพื้นที่ศึกษา รวมถึงคนที่ทำงานไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน

แผนที่ 5.7 แสดงที่ตั้งที่ทำงานของประชากรในชุมชนแออัดทั้งหมด
ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

จัดทำโดย
นายภูวนัย พลไชย
ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
กรมการผังเมือง

- สัญลักษณ์
- ▲ 2 คน จำนวนและที่ตั้งที่ทำงาน
 - ~ เส้นทางคมนาคม
 - ~ ขอบเขตเทศบาล
 - แหล่งน้ำ
 - ที่อยู่อาศัย
 - โรงงานอุตสาหกรรม
 - พาณิชยกรรม
 - คลังสินค้า
 - สถาบันการศึกษา
 - สถาบันศาสนา
 - หน่วยงานราชการ
 - ภัณฑาคาร
 - อื่น ๆ

จากแผนที่ 5.7 และตาราง 5.45 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม จะเห็นว่า การทำงานของคนในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมมากที่สุดร้อยละ 49.17 โดยส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในตลาดและห้างสรรพสินค้า รวมทั้งย่านการค้าและบริการที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งมีตลาดอยู่ 3 แห่งในเขตเทศบาลได้แก่ ตลาดทรัพย์สิน ตลาดใหม่ และตลาดวัดกลาง และมีห้างสรรพสินค้าหลักอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเฉลิมไทย และห้างสรรพสินค้าฟอรั่ม โดยอาชีพที่คนส่วนใหญ่ทำในการใช้ที่ดินดังกล่าว เช่น แม่ค้าในตลาด พนักงานลูกจ้างในห้าง และร้านค้า จักรยานยนต์รับจ้าง พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น

ประเภทการใช้ที่ดินรองลงมาที่การทำงานของชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีความสัมพันธ์ คือการใช้ที่ดินประเภทแหล่งน้ำและทะเล และการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 19.51 และร้อยละ 13.82 ตามลำดับ โดยความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินแหล่งน้ำและทะเลนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการทำประมงของคนในชุมชนท่าเรือพลี-ศรีนิคม และชุมชนไกรเกรียงยุค ซึ่ง 2 ชุมชนนี้จะมีท่าเรือที่จะออกเรือทำการประมง ทั้งการออกเรือเพื่อหาปลาในทะเล และการเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งทะเล เช่น เลี้ยงหอยนางรม เลี้ยงหอยแมงภู่ เป็นต้น รวมถึงกิจกรรมต่อเนื่องจากการประมงเช่น การรับจ้างแกะเปลือกหอยนางรมบริเวณท่าเรือ เป็นต้น

ส่วนความสัมพันธ์ของการทำงานของชุมชนแออัดกับการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยนั้น จะเป็นไปในลักษณะการทำงานรับจ้างที่นำมาทำที่บ้าน เช่น การแกะเปลือกหอยนางรม รับจ้างซักผ้า รีดผ้า เย็บผ้า ขายอาหาร เป็นแม่บ้าน และบางส่วนจะว่างงาน เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

